

Manudeep Bhuller og Rolf Aaberge

**Vedvarende økonomisk fattigdom blant
innvandrere**

En empirisk analyse for perioden 1993-2007

Rapporter I denne serien publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

© Statistisk sentralbyrå, juni 2010	Standardtegn i tabeller	Symbol
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.	Tall kan ikke forekomme	.
	Oppgave mangler	..
	Oppgave mangler foreløpig	...
ISBN 978-82-537-7879-2 Trykt versjon	Tall kan ikke offentliggjøres	:
ISBN 978-82-537-7880-8 Elektronisk versjon	Null	-
ISSN 0806-2056	Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
Emne: 05.01	Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
	Foreløpig tall	*
	Brudd i den loddrette serien	—
Trykk: Statistisk sentralbyrå	Brudd i den vannrette serien	
	Desimaltegn	,

Forord

Hovedformålet med denne studien er å kartlegge omfanget av vedvarende fattigdom blant ulike grupper av innvandrere, definert etter kjennetegn som landbakgrunn, innvandringsgrunn og botid, for perioden 1993 - 2007. Tidligere studier viser at fattigdom definert ved lav årsinntekt er mer utbredt blant innvandrere enn i befolkningen for øvrig, samtidig som det er store variasjoner i inntektsforholdene blant innvandrere, se feks Kirkeberg (2008) og Østby (2010). Vi har imidlertid begrenset kunnskap om forekomsten av økonomisk fattigdom blant innvandrere er av midlertidig eller permanent karakter. Spørsmålet om og eventuelt i hvilken grad kommunale tjenester reduserer fattigdommen blant innvandrere har heller ikke blitt viet oppmerksomhet i tidligere studier. For å belyse disse spørsmålene benytter vi individuelle inntektshistorier for perioden 1993 til 2007. Men siden lav årsinntekt et enkelt år kan skyldes forhold som ikke nødvendigvis forbindes med dårlige levekår (for eksempel selvstendig næringsdrivende eller aksjonærer med bokførte tap på selvangivelsen eller personer med midlertidig permisjon fra arbeid) har vi i denne studien forutsatt at en person eller et hushold må ha lave inntekt over en treårsperiode for å bli klassifisert som økonomisk fattig.

De nordiske velferdsstatene er spesielt kjent for et omfattende tilbud av en rekke offentlige tjenester, som utdanning, barnehager, helsestell og pleie og omsorg. Tidligere studier viser at slike tjenester har betydelige fordelingsvirkninger, se Aaberge og Langørgen (2006) og Aaberge m.fl. (2010). Utelatelse av verdien av kommunale tjenester fra analyser av inntektsfordeling kan medføre at sammenlikninger på tvers av grupper i befolkningen, samt sammenlikninger mellom land og over tid kan gi et misvisende bilde av fattigdom. For å ta hensyn til den økonomiske verdien av kommunale tjenester har vi benyttet detaljerte opplysninger fra kommuneregnskapene. På grunnlag av disse dataene har vi verdsatt og allokert verdien av disse tjenestene på personer bosatt i Norge for alle årene i perioden 1993 til 2007. Hovedresultatene fra studien er omtalt i sammendraget av rapporten.

Rapporten er skrevet på oppdrag av daværende Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID), Integrerings- og mangfoldsavdelingen som fra 1. januar 2010 er en avdeling i Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD). Vi ønsker å takke Eva Haagensen, Audun Langørgen, Magne Mogstad og Lars Østby for nyttige kommentarer og innspill under arbeidet med denne rapporten.

Sammendrag

Nedenfor gis en kort oppsummering av hovedresultatene i rapporten:

- De fleste befolkningsgrupper i Norge, også innvandrere, har hatt en jevn inntektsvekst i løpet av perioden 1993-2007. Vi finner imidlertid betydelige forskjeller i sammensetningen av inntektene for ulike befolkningsgrupper. Skattefrie overføringer og kommunale tjenester utgjør en større andel av inntektene for innvandrere, spesielt for de med flyktningbakgrunn, mens nordmenn uten innvandrerbakgrunn har en høyere andel av inntekten fra lønnsarbeid.
- Når vi inkluderer verdien av kommunale tjenester og tar hensyn til behovsforskjeller i målingen av husholdenes økonomiske ressurser reduseres andelen fattige innvandrere, mens andelen fattige blant nordmenn uten innvandringsbakgrunn er tilnærmet uendret.
- Enslige og enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn er mer utsatt for økonomisk fattigdom enn innvandrere som bor i hushold bestående av par. Videre finner vi at det er større fattigdom blant innvandrere bosatt i Oslo enn blant innvandrere bosatt i ikke-sentrale strøk, selv når vi ser på de med samme landbakgrunn.
- Mens fattigdom er fraværende blant heltids yrkesaktive uten innvandrerbakgrunn, finner vi at enkelte grupper av heltids yrkesaktive innvandrere er registrert med så lave treårsinntekter at de blir definert som fattige. Dette gjelder også innvandrerhushold med barn der begge foreldrene har heltidsarbeid.
- Hele 12 prosent av innvandrerbarna levde i 2005-2007 i hushold som raddet over så små økonomiske ressurser at de ble karakterisert som fattige. Dette var en økning på 2 prosentpoeng fra de to forgående treårsperiodene, og en nedgang på 4 prosentpoeng fra perioden 1993-1995. De høyeste andelenene fattige barn under 13 år lever i hushold med innvandringsbakgrunn fra Pakistan, Irak og Tyrkia. Her opplevde hhv 27, 25 og 23 prosent av barna økonomisk fattigdom i perioden 2005-2007.
- Innvandrere med høyere utdanning har større risiko for å havne i vedvarende fattigdom enn tilsvarende personer uten innvandrerbakgrunn.
- Innvandrere er mer utsatt for vedvarende økonomisk fattigdom og økonomisk langtidsfattigdom enn befolkningen for øvrig. Etter OECDs målemetode er 8 prosent av innvandrerne og 10 prosent av flyktningene langtidsfattige, mens det samme gjelder 1 prosent av den øvrige befolkningen uten innvandrerbakgrunn. Etter EUs målemetode er det henholdsvis 19, 27 og 3 prosent langtidsfattige i de samme gruppene.
- Henholdsvis 23, 17, 15 og 15 prosent av innvandrere fra Somalia, Pakistan, Irak og Tyrkia hadde så lav inntekt i perioden 1993-2007 at de ble karakterisert som langtidsfattige. Ankomstkohorter fra 1970-tallet er mindre utsatt for langtidsfattigdom enn seinere kohorter. Dette kan tyde på at økt botid reduserer risikoen for langtidsfattigdom. Men på den andre siden finner vi også at de tidligste kohortene blant innvandrere har høyere sannsynlighet for å bli værende i fattigdom hvis de først har havnet under fattigdomsgrensen bestemt ved lav treårsinntekt.

Abstract

A brief summary of the main results is as following:

- Most population groups, including immigrants, have had a steady increase in income over the period 1993-2007. We find, however, significant differences in the income composition of different population groups. Tax-free cash transfers and in-kind municipal services constitute a larger share of income for immigrants, especially refugees, while non-immigrants receive a higher proportion of their income from employment.
- Immigrants are more prone to persistent and long-term poverty than the population at large. Using the OECD's poverty measurement method, we find that nearly one percent among non-immigrants is at-risk of long-term poverty, while 8 percent of immigrants and 10 percent of refugees are at-risk of long-term poverty.
- Immigrants who experience economic poverty within a given three-year period have a higher probability of remaining in poverty compared to the population at large; in all, 25 percent of immigrants who were poor in the three-year period 1993-1995 were also poor in the three-year period 2005-2007, while this was the case for 11 percent of non-immigrants.
- Respectively, 23, 17, 15 and 15 percent of the immigrants from Somalia, Pakistan, Iraq and Turkey had so low income in the period 1993-2007 that they can be characterized as long-term poor. Immigrants who came to Norway in the 1970s are less prone to long-term poverty than later cohorts. This may indicate that increased residence time reduces the risk of long-term poverty. But on the other hand we also find that the earliest cohorts among immigrants have a higher probability of remaining in poverty if they ended up below the poverty line based on average three-year income.
- Single persons and single parents with immigrant backgrounds are more prone to poverty than immigrants who live in households consisting of couples, while immigrant women are less prone to poverty than immigrant men. We also find there is greater poverty among immigrants living in Oslo than among immigrants living in non-central areas.
- While poverty is absent among full-time employed non-immigrants, we find that some evidence of in-work poverty among certain groups of full-time employed immigrants based on average three-year income. This also applies to immigrant households with children where both parents have full-time work.
- Immigrants with higher education are at greater risk of ending up in persistent poverty than similar persons without an immigrant background.
- When we include the values of municipal services without adjusting for differences in needs, the poverty estimates for immigrants are halved. When we adjust for needs, the impact of public services on poverty estimates is considerably smaller. However, the results for the population at large are only slightly affected. This underlines the importance of correcting for differences in needs for municipal services when studying poverty among immigrants.

Innhold

Forord.....	3
Sammendrag.....	5
Abstract.....	5
1. Innledning	8
2. Måling av fattigdom.....	11
2.1. Inntektsbegrep	11
2.2. Fattigdomsgrense.....	14
2.3. Måling av vedvarende fattigdom	16
3. Utviklingen i sammensetning av inntekt	18
3.1. Yrkesinntekt, kapitalinntekt og kontantoverføringer.....	18
3.2. Kommunale tjenester	23
3.3. Betydning av kommunale tjenester for fattigdomsresultatene	25
4. Utviklingen i økonomisk fattigdom.....	26
4.1. Noen hovedresultater	26
4.2. Alder, kjønn og familieforhold	27
4.3. Barn og unge.....	29
4.4. Botid og ankomstkohort.....	30
4.5. Bosted, utdanning og yrkesaktivitet.....	32
5. Vedvarende økonomisk fattigdom.....	35
5.1. Noen hovedresultater	35
5.2. Varigheten av fattigdom	35
5.3. Langtidsfattigdom	37
6. Oppsummering og diskusjon.....	39
Referanser.....	42
Vedlegg A: Verdsetting av kommunale tjenester	44
Vedlegg B: Resultater basert på OECD-skala.....	51
Vedlegg C: Resultater basert på EU-skala	59
Figurregister	68
Tabellregister.....	69

1. Innledning

Fattigdom er et begrep vi i Norge gjerne forbinder med andre verdensdeler eller en fjern fortid. Likevel har dette begrepet dukket stadig oftere opp i media og i den offentlige debatt. Fra tid til annen blir det reist kritikk mot den metoden som benyttes ved tallfesting av fattigdom i de fleste OECD-landene, i EU og i Norge. I EU-landene forstås og brukes (økonomisk) fattigdom som et relativt begrep; dvs. fattigdomsgrensen forutsettes å være avhengig av den generelle levestandarden i samfunnet. Denne betydningen skiller seg fra den absolutte definisjonen av fattigdom som FN bruker for utviklingslandene, og som dannet grunnlag for fattigdomsstatistikken i Norge før andre verdenskrig. Etter denne definisjonen ble folk klassifisert som fattige hvis deres samlede økonomiske ressurser ikke strakk til å dekke kostnadene til et minstekvantum av basisgodene mat, klær og bolig. Basert på en slik definisjon ville vi ikke ha hatt fattigdom i Norge i dag. Overgangen fra absolutt til relativt begrep endrer derfor betydningen av fattigdomsbegrepet fra absolutt nød til uakseptabel lav levestandard og vil naturligvis avhenge av det generelle nivået på levestandarden i samfunnet. For å kunne delta i samfunnslivet eller som Adam Smith (1776) uttrykte det, «appearing in public without shame», trengs det mer inntekt i et rikt land enn i et fattig land. Slik sett gir betegnelsen lavinntekt en mer relevant assosiasjon til hva som menes med relativ "fattigdom" enn hva som følger av det tradisjonelle fattigdomsbegrepet. Betegnelsen fattigdom er imidlertid så innarbeidet i EU-landene og i den internasjonale faglitteraturen at vi nedenfor likevel kommer til å benytte denne betegnelsen i stedet for lavinntekt.

Kritikerne av den relative tilnærmingen for måling av fattigdom argumenterer for en *absolutt fattigdomsgrense* basert på en mer omfangsrik pakke av varer og tjenester enn basisgodene mat, klær og bolig. I samfunn med stor variasjon i konsumpreferanser så vel som i valgmuligheter er det nærmest umulig å bli enige om innholdet i en slik pakke. Dessuten må "nødvendighetskonsumet" endres over tid for å beholde sin relevans. For eksempel kan fagpersoner ikke gi overbevisende svar på om alkoholvarer og bensin bør være en del av en slik pakke og eventuelt heller ikke hva som eventuelt er sosialt nødvendig konsum av alkohol og bensin. Må man ha mobiltelefon for å kunne fungere i dagens samfunn, og er internett-tilgang nødvendig? Vi kjenner ikke til faglig overbevisende metoder for å svare på disse spørsmålene, men antar at alle barn i skolealder vil svare positivt på det siste spørsmålet. Disse problemene er også vesentlige grunner til at EU og de fleste OECD-landene benytter relative fattigdomsgenser.

EUs ministerråd vedtok allerede i 1975 at fattigdomsgrensene skulle være avhengige av den generelle levestandarden i medlemslandene. I 2002 la Bondevik II regjeringen fram en stortingsmelding, St.meld.nr. 6 (2002-2003), om fattigdom basert på OECDs relative fattigdomsgrense gitt ved halvparten av medianinntekten (den midterste inntekten i fordelingen av personinntekt etter skatt der personinntekt er bestemt av husholdets totale inntekt). OECDs fattigdomsgrense viser seg å ligge 2-10 prosent *lavere* enn minstepensjonen for enslige i perioden 1986-2006. Dette indikerer at Stortinget har ment at minstepensjonen skal følge det generelle inntektsnivået i samfunnet. Ifølge fjorårets trygdeoppgjør skal også minstepensjonen i årene framover øke relativt i forhold til økningen i det generelle inntektsnivået. Dette kan tolkes som innføring av en relativ fattigdomsgrense som norm.

Valget mellom absolutt og relativ fattigdomsgrense er bare ett av mange problemer man støter på i forbindelse med definisjon og måling av fattigdom. Avklaringen av mange av disse problemene er forbundet med diskutabile valg. De viktigste er inntektsbegrep og periode for opptjening av inntekt. Ved å basere seg på årlig inntekt (etter skatt) som mål på forbrukspotensial fant Andersen m.fl. (2003) at mellom 3 og 5 prosent av befolkningen i de enkelte årene i perioden 1985-2000 hadde så små økonomiske ressurser at de kunne karakteriseres som fattige; dvs. hadde en kontantinntekt (etter skatt) som var lavere enn halvparten av

medianinntekten i samfunnet. Blant de som inngikk i denne gruppen skjulte det seg imidlertid personer som bare forbigående hadde lave inntekter. Dette kunne f.eks. være personer som var under utdanning eller næringsdrivende eller aksjonærer som hadde bokført store tap på selvangivelsen. I tillegg kunne det være flere personer i lavinntektsgruppen - særlig alderspensjonister - som har en betydelig finansformue. Ved å utelate disse personene sank andelen personer med inntekt under fattigdomsgrensen.

Andersen m.fl. (2003) foreslo derfor å benytte inntektsopptjening over flere år som grunnlag for å identifisere personer med lavinntekt, siden dette ville redusere de tolkningsproblemene som er forbundet med årlig inntekt som mål på individenes forbrukspotensial. Dessuten kunne en oppnå innsikt om lavinntekt bare er en forbigående tilstand eller om det har en mer permanent karakter. Resultatene fra Andersen m.fl. (2003) viste at tallet på kronisk fattige lå mellom 1,5 og 2,1 prosent, avhengig av om inntektsperioden dekket 3, 5 eller 10 år. Fattigdomsgrensen var da bestemt ved halvparten av medianinntekten i fordelingen av inntekt etter skatt for den aktuelle perioden. Skillet mellom temporær og vedvarende lavinntekt er etter hvert også blitt tillagt større betydning i internasjonale studier av fattigdom. Blant annet har EU-landene tatt i bruk en indikator for vedvarende lavinntekt sammen med en rekke andre sosiale indikatorer for å bli bedre i stand til å forstå omfanget og årsakene til at deler av befolkningen har dårlige levekår. Vi viser til Blom og Henriksen (2008) og Henriksen (2010) for omfattende studier av levekårene blant innvandrere i Norge.

Resultatene som er referert ovenfor er basert på landsspesifikke inntektsgrenser for fattigdom, som er i samsvar med vanlig praksis i OECD-landene. Inntektene er da justert for kjøpekraftsfordelene ved å tilhøre et stort hushold med flere inntekts-takere framfor et lite hushold med én inntektstaker. En svakhet med analyser basert på en felles fattigdomsgrense for hele landet er at de ignorerer betydningen av regionale pris- og levekostnadsforskjeller. Geografiske kostnadsforskjeller medfører at personer som lever i økonomiske pressområder trenger høyere inntekter enn personer som lever i områder med lave kostnader for å finansiere samme kvantum av varer og tjenester. De tradisjonelle fattigdomsstudiene med lands-spesifikke fattigdomsgrenser vil derfor underestimere antall fattige i områder med høye levekostnader og overestimere antall fattige i områder med lave levekostnader. Ved å benytte regionspesifikke fattigdomsgrenser vil fattigdoms-analysen reflektere kommunens regionale beliggenhet og forskjeller i boligpriser. En slik tilnærming er tidligere benyttet av Mogstad m.fl. (2005).

Et viktig formål med denne studien er å kartlegge omfanget av vedvarende fattigdom for ulike grupper av innvandrere, definert etter kjennetegn som landbakgrunn og innvandringsgrunn. Tidligere studier viser at fattigdom er mer utbredt blant innvandrere enn i befolkningen for øvrig, samtidig som det er store variasjoner i inntektsforholdene blant innvandrere, se blant annet Andersen m.fl. (2003), Kirkeberg (2008) og Østby (2010). Men vi har imidlertid mangelfull informasjon om hvordan fattigdomssituasjonen blant ulike grupper av innvandrere endrer seg over tid. Detaljerte individuelle inntektshistorier for perioden 1993 til 2007 gir oss den nødvendige informasjonen for å belyse dette spørsmålet og å identifisere hvilke grupper av innvandrere som kommer seg ut av fattigdom, hvilke grupper som forblir fattige over lengre tidsperioder, og hva som kan være årsakene til dette.

Inntil nå har målingen av fattigdom i OECD-landene vært basert på observerte husholdsinntekter, mens verdien av å være mottakere av gratis eller subsidierte offentlige tjenester som barnehage, utdanning, helse og pleie og omsorg ikke har inngått i beregningsgrunnlaget. Siden omfanget av offentlige tjenester varierer mye mellom OECD-landene, er det grunn til å stille spørsmål ved sammenlignbarheten mellom land når fattigdomsanslagene er basert på fordeling av kontantinntekter. Vi

kan også få et misvisende bilde av inntektsforholdene for ulike grupper innad i et land, og i sammenlikninger av økonomisk velferd over tid.

For å ta hensyn til den økonomiske verdien av kommunale tjenester bruker vi opplysninger om kommunenes driftsutgifter på ulike tjenesteformål fra de årlige kommuneregnskapene. Vi verdsetter kommunale tjenester og allokere verdien av disse tjenestene til alle individer i befolkningen. Dette gjøres for alle årene i perioden 1993 til 2007. Vi vil imidlertid gjøre oppmerksom på at viktige tjenester som høyere utdannings- og sykehustjenester, som fylkeskommunene og/eller staten har ansvar for, ikke er inkludert i vårt utvidede inntektsbegrep.

De fleste resultatene i denne studien er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av kommunale tjenester. For å redusere betydningen av målefeil og tilfeldige fluktuasjoner i årlige inntekter benytter vi summen av inntektene som er opptjent over perioder på tre år i stedet for årsinntekt som grunnlag for å tallfeste andelen økonomisk fattige. Vi tar hensyn til stordriftsfordelene i husholdenes konsum ved å benytte henholdsvis EU og OECD sin målemetode for fattigdom. Dessuten kontrollerer vi for at behovene for offentlige tjenester kan variere i ulike deler av befolkningen. For eksempel er det normalt at eldre personer oftere etterspør mer av helsetjenester enn yngre.

Rapporten er inndelt i syv kapitler. Måling av økonomisk fattigdom bygger på en rekke metodiske forutsetninger, som diskuteres i kapittel 2. Tolkning av fattigdomsresultater innebærer kjennskap til noen sentrale begreper som også forklares i dette kapitlet. Dette gjelder særlig noen metodiske og praktiske utfordringer knyttet til verdsetting og allokering av offentlige tjenester, som forklares i kapittel 2.1. Kapittel 2.2 omhandler bestemmelse av fattigdomsgrensene, mens kapittel 2.3 drøfter måling av vedvarende fattigdom. I kapittel 3 gir vi en beskrivelse av utviklingen i inntektssammensetningen i perioden 1993 til 2007 for ulike grupper av innvandrere. I kapittel 3.3 ser vi spesielt på betydningen av kommunale tjenester for inntektssammensetningen over tid. I kapittel 4 gir vi en situasjonsbeskrivelse av fattigdom basert på tverrsnittsdatabasene i hver av de fem treårsperiodene fra 1993 til 2007 for ulike grupper av innvandrere. I kapittel 5 fokuserer vi på forløpet av fattigdomshistorie over flere treårsperioder for individer som har vært bosatt i Norge i hele perioden 1993 til 2007. I kapittel 6 oppsummerer vi hovedresultatene, samt diskuterer mulige tiltak for å bekjempe fattigdom blant innvandrere. En sammenlikning av fattigdomsresultatene basert på ulike inntektsbegreper, ekvivalensskalaer og fattigdomsgrenser, samt diskusjon av metoden brukt for å verdsette, allokere og behovskorrigere kommunale tjenester gis i vedlegg A. Detaljerte tabeller med fattigdomsresultater basert på OECD-skalaen og EU-skalaen presenteres henholdsvis i vedlegg B og vedlegg C.

2. Måling av fattigdom

En studie av fattigdom forutsetter en rekke metodiske valg og tilnærminger som trenger drøfting og begrunnelse. Man kan blant annet stille seg spørsmål om hva som er en god indikator på et individs økonomiske ressurser, om det kan være meningsfylt å sammenlikne individer som bor i hushold med ulik størrelse og sammensetning, om man skal ta utgangspunkt i de økonomiske ressursene individet har tilgjengelig i gitt tidspunkt *eller* over flere år, og, ikke minst, hva som skal menes med et uakseptabelt lavt nivå på levestandard i samfunnet.

2.1. Inntektsbegrep

Inntekt etter skatt

Valg av inntektsbegrep kan ha avgjørende betydning for resultatene fra analyser av fattigdom. Vanligvis benyttes inntekten som er tilgjengelig for konsum/sparing for medlemmene i et hushold som en indikator for deres økonomiske ressurser. Man fokuserer altså ikke på det faktiske konsumet, men potensielt konsum. En person som har høy inntekt, men velger lavt forbruk for å kunne spare penger, kan naturligvis ikke oppfattes som fattig. Tradisjonelt defineres inntekt i økonomisk litteratur som det maksimale forbruket en kan tillate seg uten at nettoformuen reduseres. Fordi det er mangelfulle data for nettoformue, bruker vi *inntekt etter skatt* eller *kontant-inntekt* som et grovere mål på de økonomiske ressursene individene har til disposisjon (se definisjon av inntektsbegrepet i rammen nedenfor). Det er verdt å merke seg at selv om dette inntektsbegrepet kan sies å være en god indikator på husholdets forbrukspotensial, og er i overensstemmelse med de internasjonale anbefalingene (Expert Group on Household Income Statistics, 2001), så omfatter det ikke alle inntektskomponenter som vil ha betydning for aktørenes økonomiske ressursnivå. Dette vil for eksempel gjelde verdien av offentlige tjenester (se kapittel 2.1.2 om utvidet inntekt), inntekten av å eie egen bolig, hjemmeproduksjon og "svarte" arbeidsinntekter.

Inntekt etter skatt defineres slik:

Inntekt etter skatt

= Lønnsinntekt

+ netto næringsinntekt fratrasket eventuelt underskudd og avskrivninger

+ brutto kapitalinntekt (renteinntekter og avkastning på verdipapirer)

+ sum overføringer (pensjoner og stønader);

- utliknet skatt og negative overføringer (underholdsbidrag og pensjonspremier i arbeidsforhold)

Inntekt etter skatt består av *markedsinntekter* og *kontantoverføringer* med fradrag for *skatter*. Markedsinntekter omfatter lønnsinntekt, netto næringsinntekt og brutto kapitalinntekt. Kontantoverføringer består av ytelser fra folketrygden, tjenestepensjon, dagpenger ved arbeidsledighet, bidrag, barnetrygd, bostøtte, stipend, forsørgerfradrag, sosialhjelp, grunn- og hjelpestønad, kontantstøtte og engangsstønad ved fødsel. I tillegg inngår introduksjonsstønad for nyankomne flyktninger (innført i 2004) som en del av inntekt etter skatt.

Verdien av kommunale tjenester

Fordelingen av økonomisk velferd blant personer avhenger både av de private inntektene som disponeres av husholdet og hvor mye hver person mottar av offentlige tjenester korrigert for betalte gebyrer. En helhetlig fordelingsanalyse forutsetter derfor at inntektsbegrepet utvides til å omfatte verdien av offentlige tjenester. Dette er spesielt viktig i sammenligninger av inntektsfordelingen over tid og mellom land med ulike omfang av velferdsordninger, men også når man studerer inntektsforholdene for ulike demografiske grupper innad i et land som mottar ulike tjenester. Resultatene fra Aaberge m.fl. (2006, 2010) viser at inkludering av verdien av offentlige subsidier i måling av inntekt har stor betydning for analyser av inntektsfordelingen. Ikke minst i vestlige samfunn med

omfattende innslag av offentlig tjenesteproduksjon er det viktig å belyse om det er store forskjeller i mottatte tjenester på tvers av befolkningsgrupper og å tallfeste fordelingseffektene av tjenestene. Dette er den første studien som evaluerer betydningen av verdien av kommunale tjenester for tallfesting av fattigdom blant innvandrere i et OECD land.

Effektene av kommunale tjenester på estimatene av fattigdom er resultatet av et komplekst samspill mellom offentlig politikk og individenes preferanser og valgmuligheter. For det første mottar ulike grupper bestående av eldre, barnefamilier, osv forskjellige tjenester og dessuten kan det være store forskjeller i kostnadene for å produsere de forskjellige tjenestene. I tillegg varierer tjenestene som innbyggerne mottar mellom kommunene, selv om mottakerne tilhører samme målgruppe. Dette kan skyldes forskjeller i kommunenes økonomiske budsjettbeskrankninger. Dessuten vet vi ikke noe om hvordan tilbudet av kommunale tjenester rettet mot et individ henger sammen med hvor i inntektsfordelingen vedkommende befinner seg. Et annet moment i studier av inntektsfordeling er at man måler fattigdom basert på relative fattigdomsgrenser (se kapittel 2.2). Det betyr at fattigdomsgrensene vil avhenge av det generelle inntektsnivået i samfunnet. Når vi inkluderer verdien av kommunale tjenester endres inntektsbegrepet, slik at fattigdomsgrensen basert på det utvidete inntektsbegrepet vil være høyere enn fattigdomsgrensen basert på inntekt etter skatt. Men det kreves en empirisk analyse for å avgjøre hvilken effekt dette vil ha på fattigdomsestimater. I en studie basert på data fra 2007, finner imidlertid Aaberge m.fl. (2010) en betydelig reduksjon i andel fattige basert på årsinntekt når offentlige tjenester inkluderes i inntektsbegrepet.

Resultatene i denne studien er basert på *utvidet inntekt* for treårsperioder definert ved summen av private inntekter etter skatt og verdien av mottatte kommunale tjenester. For å kunne utføre en fordelingsanalyse av utvidet inntekt trengs data som gir informasjon om fordelingen av de kommunale tjenestene på målgrupper. Vi har ikke data om hvem som er mottakere av alle tjenestene, men vi vet hvilke deler av befolkningen som er *målgrupper* for de ulike tjenestene. Vi allokerte verdiene av kommunale tjenester separat for hver sektor og for hver målgruppe innenfor hver sektor. I tilfeller der et individ tilhører flere målgrupper blir ressursene tildelt for hvert kjennetegn.

Vi har allokert verdien av de kommunale tjenestene på følgende ti sektorer:

- Administrasjon
- Grunnskoler
- Øvrig utdanning
- Barnehager
- Helsestell
- Sosialhjelp
- Barnevern
- Pleie og omsorg
- Kultur
- Infrastruktur

Metodene som benyttes for å allokere verdiene av kommunale tjenester på individer og hushold er beskrevet nærmere i vedlegg A. I kapittel 3 diskuterer vi hvordan sammensetning av utvidet inntekt endrer seg over tid for ulike demografiske grupper. Vi belyser i hvilken grad det er forskjeller i sammensetningen av inntekt mellom innvandrere og befolkningen for øvrig, og om det hovedsakelig skyldes forskjeller i mottatte offentlige tjenester eller andre inntektskomponenter som yrkesinntekter og kontantoverføringer.

Ekvivalentinntekt

For å kunne måle de økonomiske ressursene tilgjengelig for hver av personene må en ta hensyn til at folk som bor sammen har anledning til å dele på inntekter og

utgifter. Store hushold vil gjerne ha stordriftsfordeler ved at flere personer kan dele utgifter. Utgifter til varige konsumgoder som bil og bolig utgjør en betydelig budsjettandel, og muligheten for felles konsum av slike goder medfører at kostnadene for å opprettholde en gitt levestandard ikke dobles når et hushold øker fra f.eks. én til to voksne personer.

Ekvivalensskala: OECD-skalaen og EU skalaen

Ekvivalentinntektene til medlemmene i et hushold indikerer forbrukspotensialet til hvert medlem av husholdet, forutsatt at forbruket skal fordeles likt på husholdsmedlemmene. OECD-skalaen gir den første voksne i husholdet vekten 1, øvrige voksne får vekten 0,7 og hvert barn får vekten 0,5. Ekvivalentinntekten beregnes ved å dele husholdsinntekten på summen av vektene til husholdet. Hvis vi benytter OECD-skalaen, er ekvivalentinntekten til et medlem av et gitt hushold definert som:

$$y_j = \sum_{j \in h} x_j / (1 + 0,7(v-1) + 0,5b)$$

Her betegner h husholdet som individ j tilhører, x_j er individets inntekt, v er antall voksne i husholdet og b er antall barn i husholdet. Dette innebærer at ekvivalentinntekten, y_j , er identisk for alle medlemmene av samme hushold. For eksempel: medlemmene i et hushold med to voksne og to barn må ved en slik omregning ha en husholdsinntekt etter skatt på 270 000 kroner for å ha et økonomisk forbrukspotensial tilsvarende en enslig med 100 000 kroner i inntekt etter skatt.

Til sammenlikning gir EU-skalaen den første voksne i husholdet vekten 1, øvrige voksne får vekten 0,5 og hvert barn får vekten 0,3. Basert på EU-skalaen er ekvivalentinntekten til et medlem av et gitt hushold definert som:

$$y_j = \sum_{j \in h} x_j / (1 + 0,5(v-1) + 0,3b)$$

For eksempel: medlemmene i et hushold med to voksne og to barn må ved en slik omregning ha en husholdsinntekt etter skatt på 210 000 kroner for å ha et økonomisk forbrukspotensial tilsvarende en enslig med 100 000 kroner i inntekt etter skatt.

For å sammenlikne de økonomiske ressursene til personer i hushold av forskjellig størrelse og sammensetning, brukes en *ekvivalensskala* som omregner de samlede inntektene i et hushold til sammenliknbare personinntekter, såkalte *ekvivalentinntekter*, som tilordnes hver person i husholdet. En ekvivalensskala tilordner en forbruksvekt til hvert hushold som viser hvilket potensielle forbruk hvert av husholdsmedlemmene har i forhold til personene i et referansehushold bestående av en enslig voksen. Vekten representerer en avveining mellom betydningen av felles konsum (stordriftsfordeler) og privat konsum. Ekvivalentinntekten til et individ konstrueres ved å dele husholdsinntekten på skalafaktoren bestemt av en ekvivalensskala. I mangel av informasjon om fordeling av ressurser innad i hushold, er det imidlertid vanlig å anta at de økonomiske ressursene blir likt fordelt og hvert husholdsmedlem oppnår samme økonomiske velferd. Dette innebærer at ekvivalentinntekten er den samme for alle personene i et hushold.

I Norge og andre OECD-land har det vært vanlig å ta utgangspunkt i *OECD-skalaen* i fordelingsanalyser. Denne ekvivalensskalaen er for eksempel benyttet i Bondevik-II regjeringens fattigdomsmelding (Sosialdepartementet, 2002). Et alternativ er den såkalt *modifiserte OECD-skalaen* som EU benytter i sine fordelingsanalyser, og er derfor ofte omtalt som EU-skalaen, hvor felleskonsum tillegges noe større vekt i beregningen av individers forbrukspotensial i forhold til den tradisjonelle OECD-skalaen. Siden valg av ekvivalensskala påvirker formen på fordelingen av inntekt, vil dette valget også kunne ha betydning for omfanget av fattigdom og sammensetningen av de fattige i Norge.

I denne studien benytter vi et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester (se kapittel 2.1.2). Noe av kommunal tjeneste-produksjon er ment å dekke individenes behov for ulike tjenester. Dersom vi overser behovsaspektet ved kommunale tjenester vil eksempelvis mottakere av tjenester som helsestell og pleie og omsorg fremstå som forholdsvis rike. Ulike individer kan naturligvis ha ulike behovet for samme tjeneste. Offentlig tjenestetilbud vil kunne tenkes å ta hensyn til noen av denne variasjonen, men det er ikke opplagt at verdien av en mottatt tjeneste samsvarer fullstendig med behovet for tjenesten som individet har. Samtidig kan det tenkes at det vil være variasjon i tilbud av en og samme tjeneste på tvers av kommuner. For å ta hensyn til disse forholdene foreslår Aaberge m.fl. (2010) en generalisert ekvivalensskala basert seg på en sosial planleggers vurdering av mottakernes behov for ulike tjenester. De generaliserte ekvivalensskalaene er forklart nærmere i vedlegg A. I den empiriske delen diskuterer vi resultatene som baserer seg på OECD-skala med behovskorrigeringskorrigering, men vi gjengir også resultatene når EU-skala med behovskorrigerings brukes for å gjøre inntektene sammenliknbare (se vedlegg C) og fastslå i hvor stor grad resultatene avhenger av hvilken skala vi bruker.

2.2. Fattigdomsgrense

Lands- og regionspesifikke fattigdomsgrenser

Standard praksis i de fleste europeiske land består i å benytte en landspesifikk fattigdomsgrense hvor grensen for fattigdom blir bestemt som en andel av medianinntekten i fordelingen av inntekt for alle individer i hele landet, etter at husholdsinntektene er blitt omregnet til sammenliknbare personinntekter ved hjelp av en ekvivalensskala (forklart nærmere i kapittel 2.1.3).

Videre er det slik at en ikke uten videre kan sammenlikne ekvivalentinntektene på tvers av land og over tid uten å ta hensyn til forskjeller i konsumpriser. Slike forskjeller vil også eksistere innad i et land. Analyser basert på landspesifikke fattigdomsgrenser hviler på en underliggende forutsetning om at kjøpekraften til personer er uavhengig av bosted, og at kravene til å delta i samfunnslivet er de samme, eller i hvert fall koster det samme, enten en bor i en liten eller stor kommune. Begge forutsetningene er diskutabile. Ideelt sett burde en derfor kontrollere for konsumpriser i studier av fattigdom. Dessverre har vi ikke regionale prisindekser i Norge. Et annet alternativ er å basere analysene på regionsspesifikke fattigdomsgrenser som begrenser sammenligningen av innbyggernes inntekter til personer som er bosatt i samme region. Et viktig argument for å benytte regionsspesifikke fattigdomsgrenser er å øke sammenliknbarheten av økonomiske ressurser mellom individer ved indirekte å ta hensyn til regionale prisforskjeller i bestemmelsen av fattigdomsgrenser.

OECDs og EUs målemetoder for fattigdom

OECDs målemetode tar utgangspunkt i en fattigdomsgrense definert ved 50 prosent av medianen i fordelingen av individuelle inntekter etter at husholdsinntektene har blitt korrigert for ulik husholdsstørrelse og sammensetning ved hjelp av den såkalte OECD-skalaen. EUs målemetode for fattigdom setter fattigdomsgrensen noe høyere enn OECDs metode; 60 prosent av medianen i fordelingen av individuelle inntekter etter at husholdsinntektene har blitt korrigert for ulik husholdsstørrelse og sammensetning ved hjelp av den såkalte EU-skalaen. Det er imidlertid viktig å understreke at både EU og OECD benytter vanligvis ulike kombinasjoner av fattigdomsgrenser og ekvivalensskalaer for å illustrere hvor følsomme resultatene våre er for disse metodiske valgene.

I denne studien benytter vi en metode introdusert av Mogstad m.fl (2005). Vi tar hensyn til betydningen av regionale forskjeller i priser i bestemmelsen av fattigdom og spesifiserer *regionsspesifikke fattigdomsgrenser*. Dette innebærer at vi beregner medianen i fordelingen av ekvivalentinntekter for hver region. En person vil

identifiseres som fattig etter regionsspesifikk fattigdomsgrense dersom inntekten er mindre enn en gitt andel av medianinntekten i den regionen vedkommende bor i. Det benyttes en inndeling av Norge i 46 såkalte arbeidsmarkedsregioner forslått av Bhuller (2009).¹ Litt over halvparten av innvandrere bor i Oslo-regionen, som omfatter Oslo, alle kommunene i Akershus, Drammen og 10 andre kommuner i Buskerud, de 12 nordligste kommunene i Østfold, Sande og Svelvik i Vestfold, og Gran, Jevnaker og Lunner i Oppland. Til sammen bodde det nesten 1,4 millioner mennesker i Oslo-regionen i 2007. Vi viser til Bhuller (2009) for nærmere beskrivelse av arbeidsmarkedsregionene.

Fattigdomstall basert på OECD sin målemetode setter fattigdomsgrensen lik halvparten av median. Det finnes ingen allment akseptert teoretisk eller empirisk begrunnelse for at man skal velge nettopp 50 prosent av medianinntekten som fattigdomsgrense, utover det faktum at en slik grense vil avhenge av det generelle inntektsnivået i det aktuelle samfunnet (regionen). Siden et slikt valg av fattigdomsgrense til en viss grad har preg av vilkårlighet, vil vi for å studere hvor følsomme resultatene våre er for valg av fattigdomsgrense benytte en annen grense i tillegg, definert som 60 prosent av medianinntekten basert på EU-skalaen. Denne tilnærmingen vil bli omtalt som EU sin målemetode for fattigdom.

Definisjon av analyseenhet og populasjon

I denne studien benyttes registerbaserte opplysninger for alle som har vært bosatt i Norge i ett eller flere av årene mellom 1993 og 2007. Vi har opplysninger om individenes opptjente inntekter og detaljert informasjon om hvilket hushold de tilhører, størrelsen på husholdet og sammensetningen av dette. Dette er nødvendig for å kunne beregne ekvivalentinntekter for husholdene.² Vi benytter et registerbasert husholdspanel med detaljerte inntektsdata for perioden 1993-2007. Et slikt datagrunnlag er fordelaktig siden det gjør det mulig å dekomponere fattigdomsresultatene på ulike demografiske grupper, selv om de utgjør små andeler av den norske befolkningen.

Vi følger Statistisk sentralbyrås definisjon av innvandrere i denne rapporten. *Innvandrere* er personer som er født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre. Innvandrere har på et tidspunkt innvandret til Norge. *Norskfødte med innvandrerbakgrunn* er personer som er født i Norge av to foreldre som er født i utlandet, og som i tillegg har fire besteforeldre som er født i utlandet. *Landbakgrunn* for innvandrere er i hovedsak eget fødeland. For norskfødte er dette foreldrenes eventuelle utenlandske fødeland. I tilfellene der foreldrene har ulikt utenlandsk fødeland, er det mors fødeland som blir valgt. Personer som ikke er definert som innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre inngår i *befolkningen for øvrig*.

Som kjent vil en del personer med lav inntekt kunne rå over betydelige formuer. Dette vil for eksempel kunne være tilfelle for mange eldre. Mangelfulle opplysninger om verdien på realkapital, og dermed også verdien av nettoformue, gjør at vi benytter opplysninger om bruttofinanskapital som grunnlag for å bestemme om en person er formuende eller ikke. Resultater fra tidligere studier viser at denne betingelsen har relativ liten betydning for andelen fattige i Norge. *Vi vil likevel ekskludere formuende fra populasjonen av fattige*. Formuende er da definert som

¹ Inndelingen i arbeidsmarkedsregioner er hovedsakelig basert på sammenslåing av nabokommuner som har tilstrekkelig stor pendling over kommunegrensene. En region består dermed av flere kommuner, som ikke nødvendigvis ligger i samme fylke. Tilstrekkelig stor pendling over kommunegrenser vil ofte indikere at individer kan bevege seg fritt uten store reisekostnader. Dette taler for at forskjellene i levekostnader mellom kommunene innad i hver region utjevnes over tid, noe som gjør det mulig å sammenlikne inntektsforskjeller innad i regionene.

² I statistikken er familie et snevrere begrep enn hushold. Hushold omfatter alle som bor sammen, også samboere uten felles barn. Tidligere fattigdomsanalyser viser at resultatene er sensitive i forhold til valg av hushold eller familie som økonomisk enhet. Dette har ført til en bred enighet om at en analyse av fattigdom basert på registerdata med familie som økonomisk enhet, ikke gir et fullgodt bilde av fattigdommen i et samfunn (Iceland, 2000).

individer med bruttofinanskapital som overstiger en formuesgrense definert som 3 ganger medianinntekt (årsinntekt).

I fattigdomsstudier er det også vanlig at studenter ekskluderes fra analysepopulasjonen, fordi det anses legitimt at studenter har lav inntekt siden utdanning sees på som en investering i fremtidig inntekt (Andersen m.fl., 2003). Dessuten fins det studiefinansieringsordninger der studenter gis gunstige lån, og slike lån regnes ikke som inntekt. Vi har mulighet til å identifisere både heltidsstudenter og deltidsstudenter for hele perioden 1993-2007. *I denne studien ekskluder vi heltidsstudenter fra analysepopulasjonen.*

Tidligere studier av fattigdom basert på årsinntekt har vist at lavinntekt er mer utbredt blant nyankomne flyktninger enn blant andre befolkningsgrupper (se Østby 2010), samtidig som det er relativt få i denne gruppen som deltar aktivt i yrkeslivet. Fra 1. september 2004 trådte *introduksjonsloven* i kraft (jfr Ot. prp nr 28 2002-2003). Denne gir nyankomne flyktninger mellom 18 og 55 år med botid mindre enn to år rett til å delta i et individuelt tilrettelagt kvalifiseringsprogram på fulltid, dersom de har en oppholdstillatelse som nevnt i loven og ellers fyller vilkårene. Formålet er å tilføre deltakerne grunnleggende språklige ferdigheter, innsikt i norsk samfunnsliv og forberedelse til å delta i arbeidsmarkedet. Innholdet i programmet kan være norskopplæring, praksis ved ulike arbeidsplasser og andre aktiviteter. Deltakere mottar i tillegg en kontantoverføring (*introduksjonsstønad*) i løpet av programperioden som normalt varer i to år. Denne ytelsen er fastsatt til et årlig beløp på 2G, der G står for grunnbeløp i folketrygden. På samme måte som formell utdanning, kan deltagelse i introduksjonsprogrammet oppfattes som en investering i fremtidig lønnsarbeid.³ *Som hovedregel vil vi derfor utelate nyankomne voksne flyktninger med botid mindre enn tre år fra analysepopulasjonen*, men vi har likevel undersøkt om dette valget får betydning for fattigdomsestimatene. Våre resultater tyder på at dette valget i relativ liten grad påvirker anslaget av andelen fattige innvandrere i Norge. Dette skyldes først og fremst at nyankomne flyktninger utgjør en relativ liten andel av befolkningen, selv om det er mange i denne gruppen som har lavinntekt.

2.3. Måling av vedvarende fattigdom

Periode for opptjening av inntekt

Empiriske analyser av fattigdom er vanligvis basert på årlige tverrsnittsdata, det vil si data for årsinntekter. En person blir da klassifisert som *årlig fattig* hvis vedkommendes årsinntekt er lavere enn den tilhørende fattigdomsgrensen som er ofte bestemt ved halvparten av medianen i fordelingen av årsinntekter. Fattigdomsindikatorer basert på årsinntekt bør tolkes med varsomhet siden personer kan oppleve forbigående lave inntekter uten at det nødvendigvis er et uttrykk for at de har økonomiske problemer. Dessuten gir fattigdomsindikatorene basert på årsinntekt ingen opplysninger om varigheten av fattigdommen.

Estimater av kronisk fattigdom er basert på individuelle inntektshistorier for perioden 1993-2007. Vi deler denne perioden i fem treårsperioder og bruker *treårsinntekt* som et mål på de økonomiske ressursene et hushold har disponibelt til forbruk. Treårsinntekten beregnes som summen av de årlige ekvivalentinntekter over en treårsperiode, målt i faste priser. Vi minner om at ekvivalentinntektene blir bestemt av inntektene til og sammensetningen av de ulike hushold i hvert av de aktuelle årene. Det tas dermed hensyn til at personer skifter sivilstatus eller får barn

³ Før 2004 ble nyankomne innvandrere henvist til sosialhjelp som hovedinntektskilde, samtidig som kommunene fikk tilført et integreringstilskudd for å dekke ytelsene til sosialhjelp og andre tiltak som rettet seg mot nyankomne innvandrere (se Brandtzæg m.fl. 2006). Vi velger å ekskludere nyankomne flyktninger som kom til Norge før 2004 fra populasjon av fattige, da også denne gruppen hadde (delvis) mulighet til å delta i ulike former for arbeidsmarkedstiltak kombinert med sosialhjelp (Ot. prp nr 28 2002-2003, side 38).

i bestemmelsen av de individuelle ekvivalentinntektene. En person blir klassifisert som vedvarende fattig hvis vedkommendes treårlig ekvivalentinntekt er mindre enn den tilhørende fattigdomsgrensen som er bestemt ved en andel av medianinntekten i fordelingen av treårsinntektene.

Ved å studere individuelle inntektshistorier over (deler av) livsløpet kan vi si noe om hvordan sannsynligheten for å havne under fattigdomsgrensen endrer seg med økt botid. Dessuten vil vi belyse forskjeller i utviklingen for ulike grupper av innvandrere, etter landbakgrunn og ankomstkohort.

Varighet av fattigdom og langtidsfattigdom

I kapittel 4 gis det en situasjonsbeskrivelse av fattigdom mellom 1993 til 2007 basert på tverrsnittsdataene for hver av de fem treårsperiodene. I kapittel 5 beskriver vi fattigdomsforløpet over flere treårsperioder blant de som er utsatt for fattigdom. Vi begrenser da populasjonen til personer som har vært bosatt i Norge i hele perioden 1993 til 2007.

I likhet med Galloway og Mogstad (2006) studerer vi vedvarende fattigdom ved å undersøke hvor mange perioder de fattige forblir fattig; dvs. vi anslår først hvor stor andel som er fattig i hver av de fem treårsperiodene blant de som har vært bosatt i Norge i hele perioden 1993 til 2007. Deretter beregnes andelen blant disse som også var fattige før og etter denne perioden. Vi gjør denne analysen for ulike grupper av innvandrere, blant annet bestemt ved landbakgrunn og innvandringsgrunn. Tilsvarende finner vi andelen av nye fattige i populasjonen av alle fattige for ulike grupper av innvandrere. Andelen av tilganger og avganger i populasjonen av fattige sier noe om graden av mobilitet inn og ut av fattigdom blant innvandrere.

Som påpekt i Aaberge og Mogstad (2007), er det imidlertid en rekke problemer ved denne målemetoden for vedvarende fattigdom. Den største svakheten er at en ser bort fra betydningen av å kunne overføre inntekter mellom treårsperiodene ved sparing eller låneopptak. Videre tar en ikke hensyn til hvor i inntektsfordelingen individer befinner seg over tid. Det kan tenkes at en del personer har inntekter som ligger veldig nær fattigdomsgrensen, og at de kan havne over eller under fattigdomsgrensen i enkelte perioder uten at det har skjedd noen store endringer i deres levestandard. Slike fluktuasjoner rundt fattigdomsgrensen over tid vil kunne gi et misvisende bilde av vedvarende fattigdom og av mobilitet inn og ut av fattigdom. Dette motiverte Aaberge og Mogstad (2007) til å foreslå en alternativ metode basert på permanentinntekt eller livstidsinntekt. I denne studien vil vi av praktiske grunner benytte langtidsinntekten, beregnet ved summen av årlige inntekter i perioden 1993 til 2007 målt i faste priser, som mål på permanent inntekt selv om Aaberge og Mogstad (2007) peker på at mål for permanentinntekt som tar hensyn til kredittrestriksjoner er faglig sett mer tilfredsstillende.

I kapittel 4.3 beregner vi andelen *langtidsfattige* basert på dette inntektsbegrepet. Dette vil kunne gi oss en mer utfyllende forståelse av langtidsfattigdom blant innvandrere sammenliknet med befolkningen for øvrig.

3. Utviklingen i sammensetning av inntekt

I dette kapitlet gir vi en beskrivelse av inntektsutviklingen for ulike grupper av innvandrere i perioden 1993 til 2007. Dette er interessant av flere grunner. Betydelige endringer i individenes inntekter kan resultere i at enkelte havner over/under fattigdomsgrensene. Imidlertid er det også av interesse å vite mer om endringer i sammensetningen av inntektene over tid. Vi ser spesielt på om hvordan endringer i yrkesinntektene, ulike kontantoverføringer og verdiene av mottatte tjenester påvirker den generelle inntektsutviklingen blant innvandrere. Vi undersøker også om det er systematiske forskjeller i sammensetningen av inntektene mellom de fattige og de ikke-fattige. Dette gir oss et bedre grunnlag for å forstå og tolke noen av de resultatene som fremkommer senere i rapporten.

3.1. Yrkesinntekt, kapitalinntekt og kontantoverføringer

Tidligere har vi definert kontantinntekter som summen av *lønnsinntekter*, *næringsinntekter* fratrukket underskudd og avskrivninger, *renteinntekter* og avkastning på verdipapirer (kapitalinntekter), i tillegg til ulike skattepliktige og skattefrie overføringer, fratrukket utliknet *skatt* og eventuelle negative overføringer. Som påpekt i kapittel 2.1 er våre fattigdomsresultater basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer både kontantinntekter og verdien av mottatte kommunale tjenester. det følgende vil vi illustrere hvordan ulike komponenter av kontantinntektene har endret seg mellom 1993 og 2007. Vi kommer tilbake til spørsmålet om hvordan kommunale tjenester påvirker sammensetningen av utvidet inntekt i kapittel 3.2.

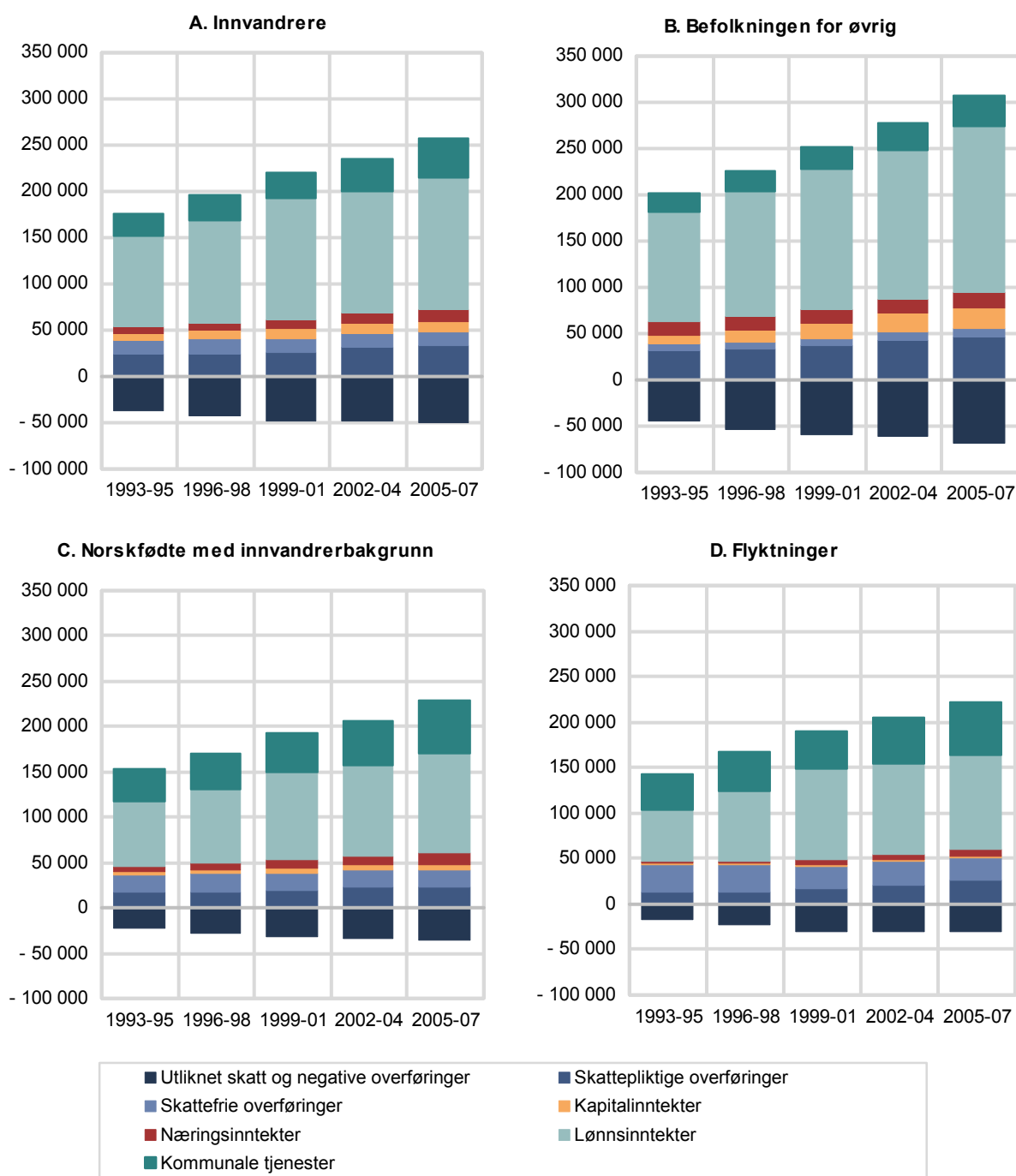
Figur 3.1 illustrerer endringene i sammensetning av inntektene i perioden 1993 til 2007. Målt per forbruksenhet (ekvivalentinntekt) har innvandrere lavere inntekter enn befolkningen for øvrig. Det samme gjelder flyktninger og norskfødte med innvandrerbakgrunn. Imidlertid ser vi at både innvandrere og befolkningen for øvrig har hatt en betydelig inntektsvekst i løpet av denne perioden (målt i faste priser), ikke minst som følge av økt lønn. Det er betydelig variasjon i sammensetningen av inntektene på tvers av befolkningsgrupper. Lønnsinntektene utgjør en mindre andel av de samlede inntektene for innvandrere enn for befolkningen for øvrig. Skattefrie overføringer utgjør en betydelig inntektskomponent for flyktninger, mens befolkningen for øvrig mottar relativt mer av skattepliktige overføringer. Det skyldes ulik alderssammensetning, familiestruktur og yrkesdeltagelse for innvandrere og befolkningen for øvrig. Vi ser også at næringsinntekter og kapitalinntekter utgjør en mindre andel av inntektene for innvandrere (særlig flyktninger) enn for den øvrige befolkningen.

Figur 3.2 viser endringer i sammensetningen av inntektene i perioden 1993 til 2007 for innvandrere etter type hushold som de tilhører ved begynnelsen av hver treårsperiode. Vi ser da spesielt på fire typer hushold: *enslige*, *par uten barn*, *par med barn* og *enslig foreldre*. Innvandrerpar uten barn har i gjennomsnitt høyere inntekt enn innvandrere bosatt i andre type hushold, mens enslige og enslig foreldre har de laveste inntektene målt per forbruksenhet. Vi finner også forskjeller i sammensetning av inntektene blant innvandrere på tvers av husholdstyper. Innvandrerpar med/uten barn har en betydelig høyere lønnsandel sammenliknet med enslig foreldre. Enslig foreldre og par med barn mottar i gjennomsnitt mer i skattefrie overføringer enn de andre husholdene. Dette omfatter blant annet overføringer som barnetrygd og bostøtte, som er rettet mot hushold bestående av barn. Enslige og par uten barn mottar derimot flere skattepliktige overføringer. Det skyldes at det er flere eldre blant par uten barn og enslige sammenliknet med andre typer hushold. Disse overføringene omfatter hovedsakelig pensjoner og dagpenger ved arbeidsledighet, som ofte er rettet mot individer som tidligere har hatt en yrkestilknytning. Vi ser også at par uten barn har høyere kapitalinntekter enn de andre husholdstypene. For øvrig finner vi at inntektssammensetningen i liten grad har endret seg over tid for disse gruppene. Figur 3.2 beskriver forskjellen i inntektssammensetningen for innvandrere og den øvrige befolkningen, etter husholdstype. Som forventet er det mindre forskjeller mellom innvandrere og

resten av befolkningen når vi kontrollerer for husholdstype enn når vi sammenlikner inntektene for alle innvandrere med hele den øvrige befolkningen.

Figur 3.3 viser utviklingen i inntektene for innvandrere etter deres ankomstkohort. En betydelig del av innvandrere som kom til Norge på 1960-tallet nådde pensjonsalderen mot slutten av perioden 1993-2007. Dette kommer også klart til syne i endringen av inntektssammensetningen. Lønnsandelen avtar over tid, mens skattepliktige overføringer (deriblant pensjoner) utgjør en stadig større andel av inntektene. Også for ankomstkohortene fra 1970-tallet finner vi et tilsvarende mønster. Disse endringene skyldes først og fremst høyere gjennomsnittsalder for disse kohortene. Vi ser at senere kohorter har en mye høyere lønnsandel, noe som også viser at det er forskjeller i sammensetningen av alder mellom kohortene

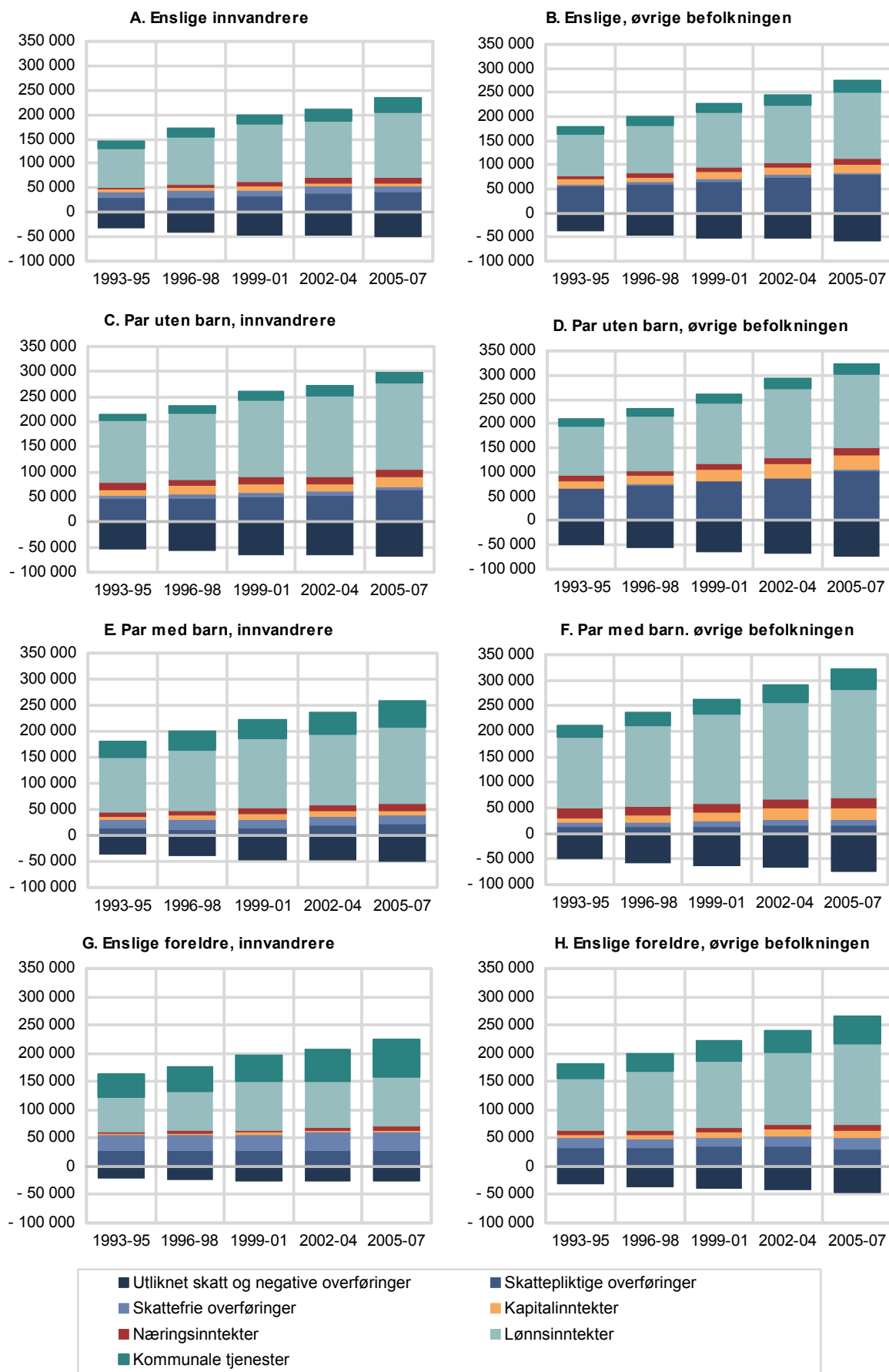
Figur 3.1. Inntektssammensetning for innvandrere (målt i 1998-piser)

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter.

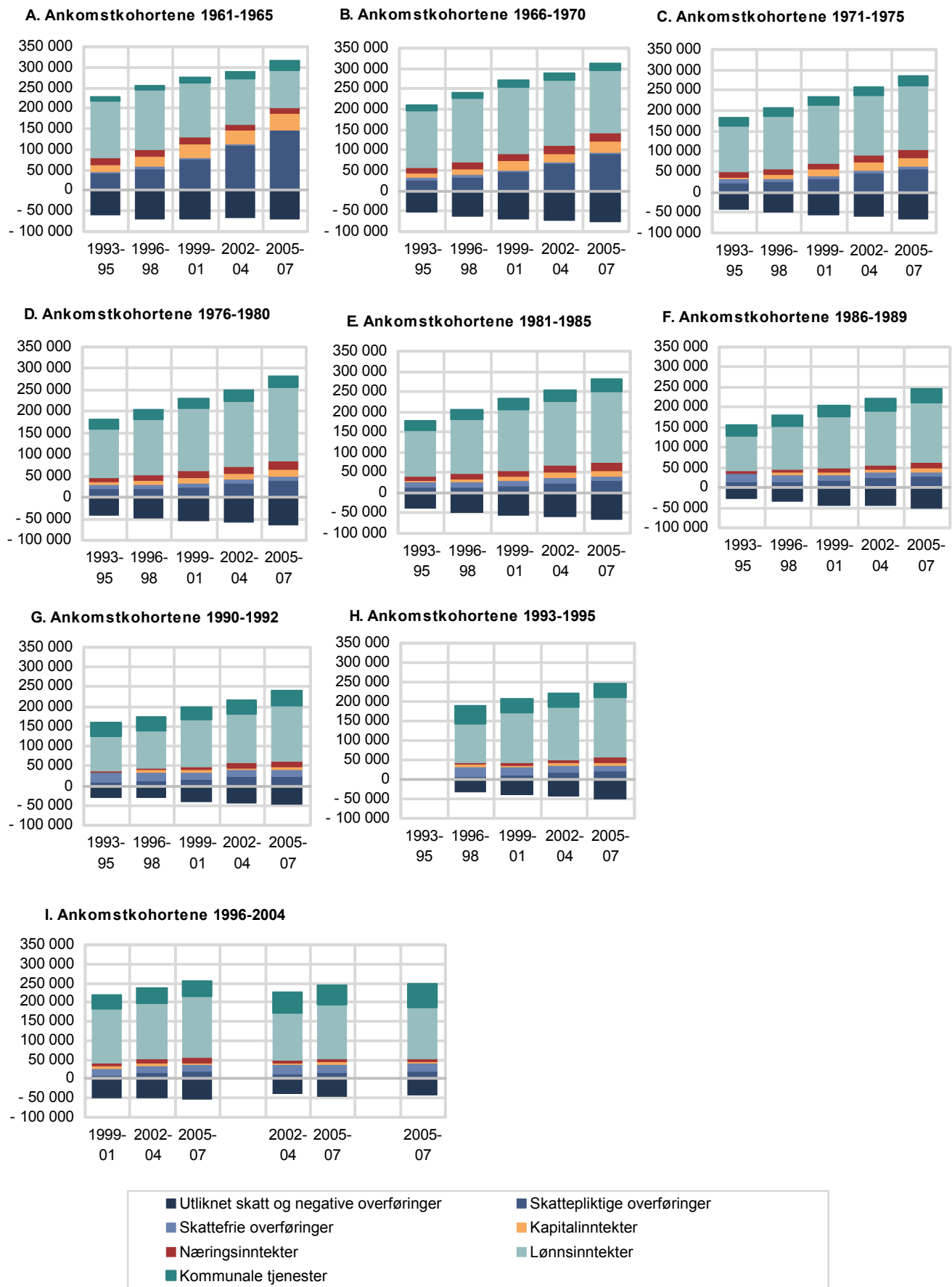
Kilde: Inntektsstatistikken 1993-2007, KOSTRA og egne beregninger.

Figur 3.2. Utviklingen i sammensetningen av inntekt for innvandrere etter type hushold (målt i 1998-priser)

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter.

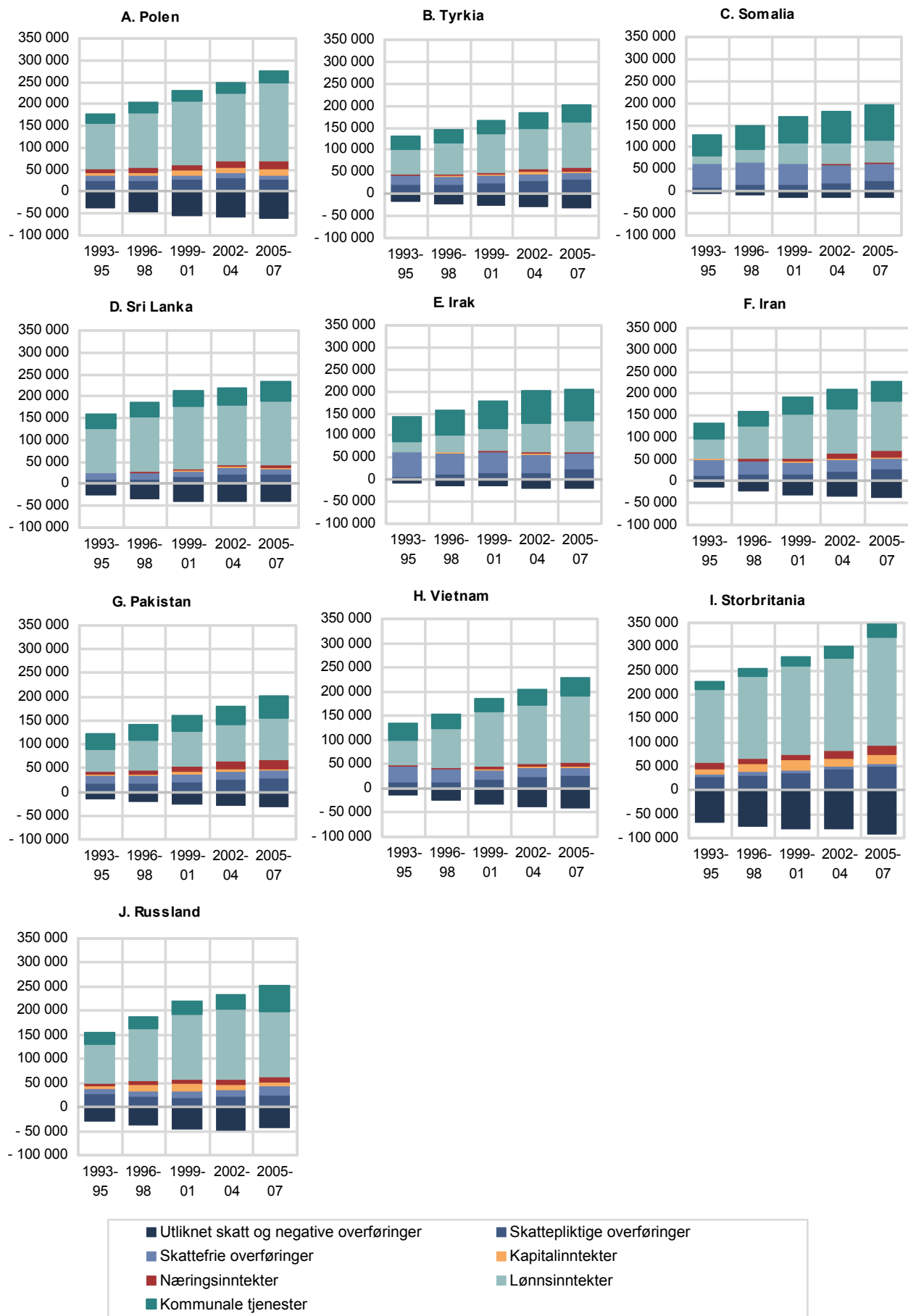
Kilde: Inntektsstatistikken 1993-2007, KOSTRA og egne beregninger.

Figur 3.3. Inntektssammensetning for innvandrere etter ankomstkohort (målt i 1998-priser)

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter.

Kilde: Inntektsstatistikken 1993-2007, KOSTRA og egne beregninger.

Figur 3.4. Inntektssammensetning for innvandrere etter landbakgrunn (målt i 1998-priser)

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter.

Kilde: Inntektsstatistikken 1993-2007, KOSTRA og egne beregninger.

For å kunne si noe om hvordan botid kan tenkes å påvirke inntektssammensetningen har vi sammenlignet inntektene til de ulike ankomstkohortene i en gitt treårsperiode (gitt at kohortene hadde nokså lik aldersfordeling). Vi ser for eks at ankomstkohortene 1981-1985 hadde høyere inntekter enn de som kom i perioden 1986-1989 i hver av de treårsperiodene, selv om de skattepliktige overføringene var nokså like. Forskjellene skyldes i hovedsak at ankomstkohortene 1981-1985 hadde høyere lønnsinntekter enn de som kom seinere. Dette antyder en positiv effekt av botid på lønnsinntektene. Men når vi sammenlikner ankomstkohortene 1986-1989 med senere kohorter, kan det se ut som denne sammenhengen forsvinner. Alle kohortene som kom etter 1985 har forholdsvis likt inntektsnivå og sammensetning av inntektene for de samme treårsperiodene. Figur 3.3 gir en indikasjon på at botid ikke har stor effekt på inntektsutviklingen for kohorter som ankom Norge etter 1985. Men uten å ta hensyn til at andre forskjeller mellom kohortene kan påvirke inntektsutviklingen, blant annet alder og utdanning, kan vi strengt tatt ikke trekke en klar konklusjon om effekten av botid. En analyse av botidseffekten vil kreve en mer sofistikert analyse, der en kontrollerer både for seleksjon og observerbare og uobserverbare kjennetegn ved kohortene.

I figur 3.4 ser vi på utviklingen i sammensetningen av inntektene for innvandrere gruppert etter deres landbakgrunn. Vi finner at store forskjeller i inntekts-sammensetningen på tvers av innvandrergruppene. Her er det viktig å påpeke at de ulike gruppene har ulik alderssammensetning, husholdingsstruktur, utdanningsnivå og yrkesdeltakelse. Slik forhold vil ofte kunne bidra til de inntektsforskjellene vi ser i figur 3.4. Innvandrere fra Somalia, Irak, Iran, Pakistan og Vietnam mottar flere skattefrie overføringer enn andre innvandrere og den øvrige delen av befolkningen. Innvandrere fra disse landene bor oftere i hushold med flere barn enn den øvrige befolkningen. Vi ser også at lønnsinntektene utgjør en mindre andel av inntektene for enkelte av disse grupper, noe som kan tyde på en lavere yrkesdeltakelse. Imidlertid finner vi at inntektssammensetningen til innvandrere fra Polen og Storbritannia er tilnærmet lik inntektssammensetningen til den øvrige befolkningen. Innvandrere fra disse landene har derfor høyere lønnsinntekter og skattepliktige overføringer enn andre innvandrere. Vi finner også at innvandrere fra Pakistan, Polen og Tyrkia har en større andel av inntektene fra næring sammenliknet med andre innvandrere. Selv om inntektene for alle grupper har økt over den perioden vi ser på, virker det som noen forskjeller mellom landgruppene er upåvirket av utviklingen. Innvandrere fra Sri Lanka, Vietnam og Iran har en større lønnsandel mot slutten av perioden, mens lønnsinntektene forblir lave for innvandrere fra Somalia, Irak og Pakistan. Derimot har lønnsinntektene for innvandrere fra Polen og Storbritannia økt betydelig i løpet av perioden.

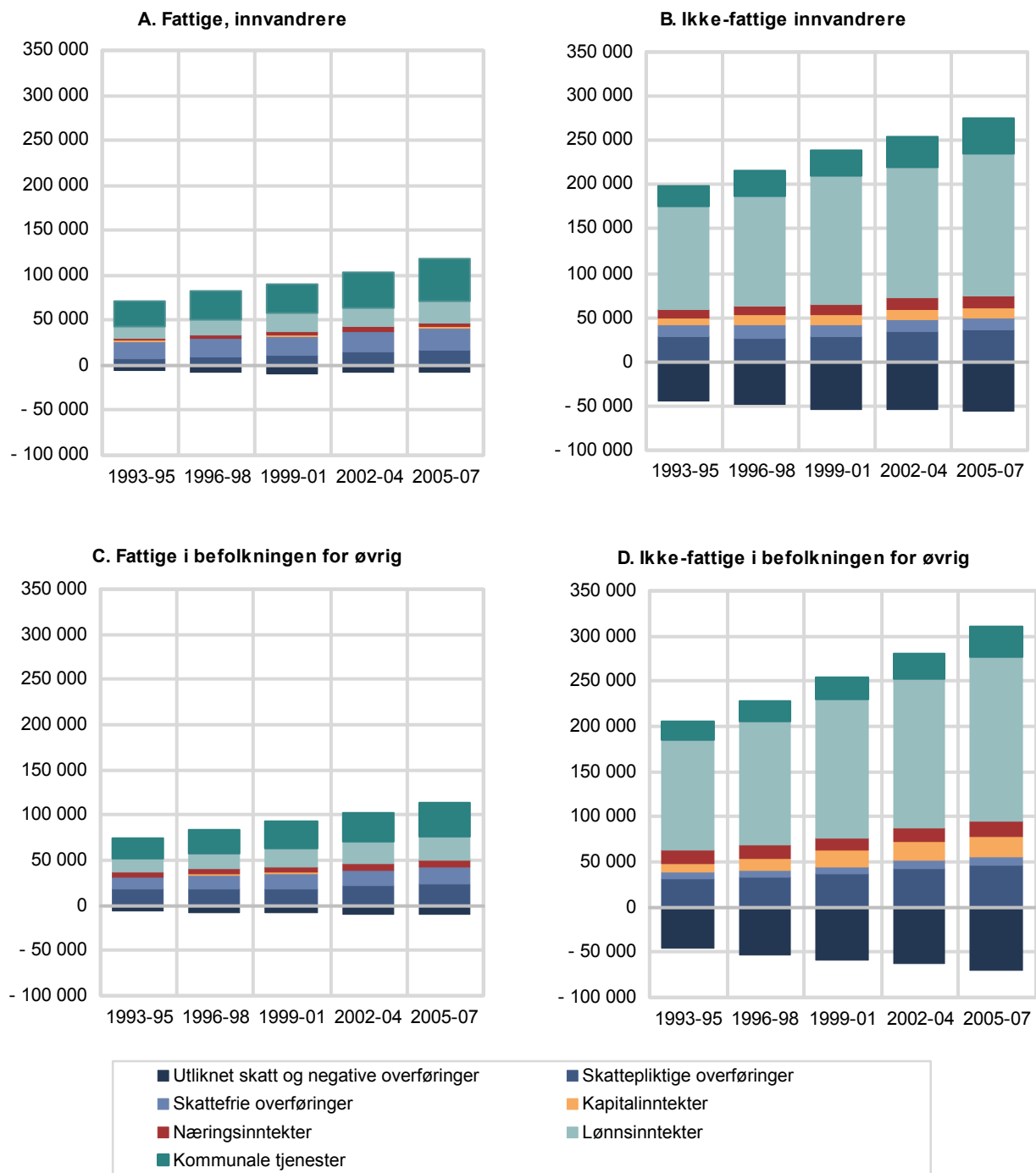
3.2. Kommunale tjenester

Beskrivelsen gitt i figurene 3.1-3.4 kan tyde på at det ikke har skjedd noen betydelige endringer i verdiene av de mottatte kommunale tjenester over tid. Dette gjelder for alle befolkningsgruppene. Figur 3.1 viser imidlertid at innvandrerne mottar mer i kommunale tjenester, samtidig som de har lavere kontantinntekter enn befolkningen for øvrig. Dette gjelder spesielt flyktninger. Kommunale tjenester utgjør dermed en viktig komponent av de samlede inntektene for innvandrere. Figur 3.2 viser at hushold med barn mottar mer av kommunale tjenester enn hushold uten barn. Og innvandrere mottar noe mer av kommunale tjenester enn befolkningen for øvrig, også når vi kontrollerer for husholdstype. Videre viser figur 3.3 at innvandrere med lenger botid (tidlige ankomstkohorter) mottar mindre av kommunale tjenester enn de nyankomne innvandrerne. Dette kan skyldes forskjeller i alderssammensetning mellom kohortene, eller at de nyankomne i større grad har lave markedsinntekter og dermed mottar kommunale tjenester som et supplement til sosialhjelp. Forskjeller i mottak av kommunale tjenester blir enda klarere belyst når vi grupperer innvandrere etter landbakgrunn. Vi ser at kommunale tjenester utgjør en betydelig større andel av inntektene for innvandrere fra Somalia og Irak enn for andre innvandrere og for den øvrige befolkningen.

Igjen ser vi at det er lite endring over tid i mottak av kommunale tjenester, til forskjell fra lønnsinntekter som har økt betydelig for de fleste gruppene.

Figur 3.5 viser at det ikke er noen betydelige forskjeller i sammensetningen av inntektene blant fattige innvandrere (etter OECDs målemetode) og øvrige fattige. Vi ser også at inntektssammensetningen for de med inntekter over fattigdomsgrensen er nokså lik mellom innvandrere og befolkningen for øvrig. Men vi merker oss at kommunale tjenester utgjør en betydelig større andel av inntektene blant de fattige. Vi ser også at kommunale tjenester utgjør en noe større andel inntekt blant fattige innvandrere sammenliknet de øvrig fattige.

Figur 3.5. Inntektssammensetning for fattige og ikke-fattige innvandrere (målt i 1998-priser)

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter.

Kilde: Inntektsstatistikken 1993-2007, KOSTRA og egne beregninger.

3.3. Betydning av kommunale tjenester for fattigdomsresultatene

Fattigdomsresultatene i kapittel 4 er basert på et inntektsbegrep som inkluderer både kontantinntekter og verdien av mottatte kommunale tjenester. Vi har imidlertid ikke sett nærmere på hvordan utvidelsen av inntektsbegrepet fra kontantinntekt har påvirket. Dette skal vise nærmere på nedenfor. Tabell A.2 i vedlegg A gir fattigdomsresultater basert på ulike innteksdefinisjoner, ekvivalensskalaer og metode for bestemmelse av fattigdomsgrenser. Vi begrenser oss til å se på perioden 2005-2007. Når vi inkluderer verdiene av mottatte kommunale tjenester i inntektsbegrepet faller fattigdommen blant nesten samtlige grupper. Dette skjer både når vi bruker OECD og EU-skala. Dersom vi ser bort fra behovsforskjeller for offentlige tjenester i ulike grupper, reduseres estimatet for andelen fattige blant innvandrere fra 13-14 prosent målt ved inntekt etter skatt til 5-6 prosent målt ved utvidet inntekt (sammenlikn kolonnene 1-2 og 5-6 i tabell A.2). Fattigdomsestimatene for innvandrere fra Pakistan, Irak og Somalia faller enda mer. Vi ser også at fattigdom blant norskfødte med innvandrerbakgrunn reduseres kraftig og går fra å være 20-22 prosent til 2-3 prosent når vi bruker OECD-skala og fra 28-30 prosent ned til 5 prosent når vi bruker EU-skala. Estimaten av andelen fattige blant innvandrere fra Polen, Storbritannia og Tyskland blir bare i liten grad berørt av endringer i inntektsmålene. Legg dessuten merke til at resultatene er nesten upåvirket av om vi bruker *landsspesifikke* eller *regionsspesifikke* fattigdomsgrenser. Riktignok er det noe større fattigdom blant innvandrere når vi bruker regionsspesifikke fattigdomsgrenser.

Disse resultatene er i tråd med resultatene fra tidligere studier basert på årlig inntekt for hele befolkningen, se Aaberge og Langørgen (2006). Den store endringen for enkelte grupper av innvandrere kan skyldes forskjeller i aldersstruktur (særlig flere barn), noe som gjør at disse gruppene tilbys relativt mer av enkelte kommunale tjenester (som undervisning). Dette vil gjelde særlig gruppen norskfødte med innvandrerbakgrunn, som består nærmest utelukkende av barn og unge med innvandrerforeldre. Forskjeller i alderssammensetningen har naturligvis betydning for hvilke offentlige tjenester som etterspørres.

Når vi korrigerer for behovsforskjeller mellom målgrupper i befolkningen blir effekten på fattigdomsestimatene av å kontrollere for verdien av kommunale tjenester betydelig mindre. Hovedbildet er likevel at anslagene på andelen fattige er mindre for nesten alle grupper av innvandrere målt i forhold til de resultatene vi får når vi måler fattigdom basert på kontantinntekten (sammenlikn kolonnene 1-2 og 3-4 og kolonnene 9-10 og 11-12 i tabell A.2). For enkelte grupper, som innvandrere fra Pakistan, Irak og Somalia, og norskfødte med foreldre som har innvandrerbakgrunn, finner vi fortsatt en betydelig effekt av å inkludere verdien av kommunale tjenester. Resultatene for befolkningen for øvrig påvirkes i liten grad.

4. Utviklingen i økonomisk fattigdom

Dette kapitlet gir en beskrivelse av utviklingen i fattigdom blant innvandrere i perioden 1993 til 2007. Som påpekt ovenfor benytter vi et inntektsbegrep som inkluderer både kontantinntekter og verdien av mottatte kommunale tjenester, begge summert over treårsperioder. For å ta hensyn til stordriftsfordeler i konsum benytter vi en utvidet OECD-skala (se kapittel 2.1.3), mens fattigdomsgrensen er definert lik halvparten av medianinntekten. Tabellene i vedlegg B gir fattigdomsresultater basert på den utvidete OECD-skalaen. I vedlegg C gir vi dessuten resultatene for tilfellet der vi bruker EUs metode for bestemmelse av fattigdomsgrensene, dvs. 60 prosent av medianinntekten.

Ifølge Statistisk sentralbyrås innvandrergropper er innvandrere personer som født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre og som har senere bosatt seg i Norge. Innvandrere som enten har *flukt* som innvandringsgrunn eller har en referanseperson i familien som har flukt som sin innvandringsgrunn er kategorisert som flyktninger. Vi rapporterer også resultatene etter landbakgrunn for de største grupper av innvandrere. For en nærmere diskusjon av utvalget av land, se Østby (2010). Vi benytter altså følgende hovedgrupper i denne rapporten: innvandrere (i alt), flyktninger (i alt), og innvandrere etter deres landbakgrunn (utvalgte land). Der det er hensiktsmessig inkluderer vi også kategoriene *norskfødte med innvandrerbakgrunn* og *befolkningen for øvrig* som omfatter personer uten innvandrerbakgrunn.

Ved å gruppere innvandrere etter kjennetegn som alder, botid og ankomstkohort vil det i enkelte år bli for få observasjoner til at vi kan få meningsfulle resultater for alle landgrupper. I slike tilfeller bruker vi ”.” (kolon) i tabellene. En begrensning ved datamaterialet er at vi for innvandrere som kom før 1990 bare har opplysninger om innvandringsgrunn for de som er *flyktninger*. Vi kan dermed ikke skille mellom arbeidsinnvandrere og innvandrere som kom på grunn av familiegjennforening eller utdanning, men bare mellom flyktninger og ikke-flyktninger. For de som kom til Norge etter 1990, har vi derimot fullstendige opplysninger om innvandringsgrunn, slik at vi har mulighet til å gruppere disse innvandrere når grunnen var *arbeid* eller *familie*, i tillegg til deres landbakgrunn.

Nedenfor presenter vi noen hovedtabeller og gir en nærmere diskusjon av fattigdomsresultatene. Detaljerte fattigdomsresultater gis i tabellene B.1-B.13 i vedlegg B og C.1-C.13 i vedlegg C. Vi presenterer og drøfter fattigdomsresultatene etter kjennetegn som kjønn, alder, husholdstype, utdanning og yrkestilknytning, og i tillegg etter botid (eget og lengste botid i husholdet) og ankomstkohort for innvandrere. Dessuten undersøker vi setter søkelys på utviklingen i fattigdom for barn og unge med innvandrerbakgrunn.

4.1. Noen hovedresultater

Våre resultater viser at det er betydelig større utbredelse av fattigdom blant innvandrere enn for befolkningen for øvrig. Etter OECDs målemetode var mellom 12 og 19 prosent av innvandrere fattige i denne perioden 1993-2007, mens det samme gjelder mellom 2 og 3 prosent av den øvrige befolkningen. Det er imidlertid betydelig variasjon i utbredelse av fattigdom mellom de ulike innvandrergruppene. Personer med flyktningbakgrunn har noe høyere fattigdom sammenliknet med andre innvandrere, med fattigdomsandel mellom 15 og 22 prosent. Våre resultater indikerer også at innvandrere fra Storbritannia, Tyskland, Polen og Russland har lavere andel fattige enn innvandrere fra Asia og Afrika. Vi finner en noe lavere fattigdomsandel blant innvandrere når vi legger til verdien av kommunale tjenester i inntektsbegrepet (se Enes (2010) for fattigdomsresultater for treårsperioden 2005-2007 basert på kun kontantinntekter). Imidlertid er det viktig å påpeke at fattigdomsanslagene for ulike innvandrergrupper (se Tabell A.2) påvirkes ulikt av at vi bruker et utvidet inntektsbegrep.

Enslige og enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn har som befolkningen for øvrig høyere andel fattige enn par med/uten barn. Innvandrerkvinner er mindre utsatt for fattigdom enn mennene, mens det ikke er noe forskjell mellom kvinner og menn i den øvrige befolkningen, noe som kan skyldes forskjeller mellom menn og kvinner i valget av partner/ektefelle med tanke på partners inntekt. Fattigdomsandelene for nesten samtlige innvandregrupper (etter landbakgrunn og ankomstkohort) reduseres over tid. Dette gir en indikasjon på positiv botidseffekt når vi kontrollerer for at ulike kohortgrupper kan ha ulik utvikling. Fattigdomsandelene blant både flyktninger og arbeidsinnvandrere som ankommer i perioden 1990-1992 mer enn halveres fra 1993 til 2007.

Det er større fattigdom i Oslo enn på landsbasis både for innvandrere og befolkningen for øvrig. Over tid viser det seg at disse forskjellene reduseres noe. Andelen fattige blant høyt utdannede uten innvandrerbakgrunn ligger på 1 prosent, mens høyt utdannede innvandrere er mer utsatt for fattigdom. Våre resultater viser at innvandrere med uoppgitt utdanning har spesielt høye fattigdomsandeler. Resultatene viser også at fattigdom er fraværende blant heltidsansatte uten innvandrerbakgrunn. Blant innvandrere finner vi at enkelte heltidsansatte havner under fattigdomsgrensen. Dette gjelder særlig heltidsansatte innvandrere fra Pakistan hvor vi finner at mellom 10 og 17 prosent har inntekt som er lavere enn fattigdomsgrensen. Vi ser også at fattigdomsandelen blant enkelte innvandrerhushold med barn er forholdsvis høy også når begge voksne i husholdet har heltidsarbeid. Følgelig finner vi et innslag av 'working poor' (Shipler 2004) blant innvandrere. Dette fenomenet er fraværende blant den øvrige befolkningen.

4.2. Alder, kjønn og familieforhold

Tabell 4.1 viser utviklingen i fattigdom blant innvandrere og den øvrige befolkningen i perioden 1993-2007. For det første legger vi merke til at det blant innvandrere er en betydelig større andel som havner under fattigdomsgrensen. Etter OECDs målemetode var mellom 2 og 3 prosent av den øvrige befolkningen fattig i denne perioden, mens det samme tallet for innvandrere var mellom 12 og 19 prosent. Men andelen blant innvandrere som havner under fattigdomsgrensen er redusert i løpet av perioden 1993-2007. Derimot viser det seg at andelen av den øvrige befolkningen som er utsatt for fattigdom var tilnærmet uendret. Dette gjelder både når vi bruker OECD og EUs målemetode.

I tabellene B.1 og C.1 presenterer vi fattigdomsandelene for ulike befolkningsgrupper, målt etter henholdsvis OECD- og EU-skalaene. Det viser seg det er betydelig variasjon i utbredelse av fattigdom for ulike innvandrergrupper sammenliknet med befolkningen for øvrig. Personer med flyktningbakgrunn har noe høyere fattigdom sammenliknet med resten av innvandrere, med fattigdomsandel på 15-22 prosent. Mens innvandrere fra Storbritannia, Tyskland, Polen og Russland har lavere andel fattige enn resten av innvandrere. Videre ser vi at fattigdom ser ut til å reduseres blant de fleste befolkningsgrupper i perioden 1993-2007. Det forekommer reduksjon i andelen fattige blant innvandrere fra nesten samtlige land for hver treårsperiode. Det samme gjelder for norskfødte med innvandrerbakgrunn.

Tabell 4.1. Andel fattige blant innvandrere etter kjønn, 1993-2007

Periode	Innvandrere			Befolkningen for øvrig		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
1993-1995	19	21	17	3	3	2
1996-1998	15	16	14	2	2	2
1999-2001	13	14	11	2	2	2
2002-2004	13	14	11	2	2	2
2005-2007	12	13	11	2	2	2

[†] Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerede OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 50 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter, personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten og nyankomne voksne innvandrere (alder over 16 år og botid mindre enn 3 år) er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

Andel fattige blant innvandrere fra Pakistan og Vietnam er halvert mellom 1993 og 2007, henholdsvis fra 40 til 21 prosent og fra 21 til 10 prosent. Andre grupper som har opplevd en betydelig nedgang i fattigdom er innvandrere fra Tyrkia, Sri Lanka og Iran, samtidig som andelen fattige blant innvandrere fra Polen, Tyskland, Storbritannia og Russland lå på 6-7 prosent i slutten av denne perioden. Mens andelen fattige blant innvandrere fra Somalia gikk ned fra 27 til 21 prosent frem til 1999-2001, for deretter å øke igjen til rundt det samme nivået i perioden 2005-2007. Innvandrere fra Irak skiller seg også ut i denne sammenheng ved at andelen fattige har variert mellom 17 og 23 prosent i denne periode. Dette kan være et utslag av at nye kohorter av innvandrere fra Irak og Somalia har bosatt seg i Norge i senere tid og som kan ha hatt utfordringer med å tilpasse seg i arbeidsmarkedet (se mer i kapittel 4.4).

I tabell 4.1 ser vi også på utviklingen i fattigdom etter kjønn. Selv om vi antar at inntektene fordeles likt innad i hushold, kan fattigdomsresultatene være forskjellig for menn og kvinner.⁴ Tallene i tabell 4.1 viser imidlertid at det er en forholdsvis liten forskjell i forekomst av fattigdom mellom menn og kvinner uten innvandrerbakgrunn. Derimot ser vi at innvandrerkvinner er mindre utsatt for fattigdom enn mennene. Dette gjelder både når vi bruker OECD og EUs målemetode. Det vil naturligvis forekomme i fattigdom mellom kjønnene dersom relativt flere menn/kvinner befinner seg i fattige hushold. Eksempelvis er enslige mødre mer utsatt for fattigdom enn befolkningen for øvrig, mens det ikke er tilfellet for unge enslige menn. Resultatene vi finner kan komme av at innvandrerkvinnene oftere velger en partner som har høyere inntekt, sammenliknet med innvandermenn som i større grad gifter seg med en som har lavere inntekt og har samme landbakgrunn. Innvandrerkvinner fra enkelte land gifter seg i større grad med menn uten innvandrerbakgrunn, se Lie (2004) og Daugstad (2009). Tabell B.1 viser at kvinner fra Somalia, Polen og Russland er mindre utsatt for fattigdom enn mennene fra disse landene, men forskjellene minker i de senere årene. Unntaket er kvinner fra Pakistan, Tyrkia og Sri Lanka som ha en større andel som opplever økonomisk fattigdom sammenliknet med mennene.

Tabell 4.2. Andel fattige blant innvandrere etter alder, 1993-2007

Periode	Innvandrere				Befolkningen for øvrig			
	Under 16 år	16-39 år	40-65 år	Over 65 år	Under 16 år	16-39 år	40-65 år	Over 65 år
1993-1995 .	16	22	15	31	3	2	3	12
1996-1998 .	15	16	13	28	2	2	2	10
1999-2001 .	11	13	12	25	2	2	2	7
2002-2004 .	10	13	11	22	2	2	2	4
2005-2007 .	12	12	11	13	2	2	2	3

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerede OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 50 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter, personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten og nyankomne voksne innvandrere (alder over 16 år og bodd mindre enn 3 år) er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

I perioden 1993-2007 har vi kun unntaksvis nok observasjoner for å kunne gruppere eldre innvandrere over 65 år etter deres landbakgrunn. Resultatene i tabell 4.2 viser at det er større innsalg av fattigdom blant eldre innvandrere enn blant andre innvandrere, men at disse forskjellene avtar over tid. Noe overraskende finner vi svært mange fattige eldre blant innvandrere fra Pakistan og Vietnam i perioden 1999-2004 (se tabellene B.2 og C.2). Målt etter OECD-skalaen var godt over halvparten av de eldre fra Pakistan fattige i den perioden. Resultatene viser ellers ingen entydig sammenheng mellom alder og fattigdom, verken for

⁴ Vi baserer oss på husholdsinntekter og definerer dermed fattigdom på husholdsnivå. Da vil som regel alle individene i et hushold være fattige dersom husholdsinntekten er lavere enn en fattigdomsgrense (noen unntak er diskutert i del 2.3.2). Fattigdomsandelene kan likevel presenteres på individnivå slik vi gjør. Det kan også være meningsfullt å se på andel av *fattige hushold*, selv om man da ikke tar hensyn til at husholdene kan være av ulik størrelse. Det er mer naturlig at myndighetene oppfatter det som et større problem dersom fattige hushold har flere medlemmer enn færre, noe vi fanger opp når vi ser på andel fattige individer istedenfor andel fattige hushold.

innvandrere eller i befolkningen for øvrig, selv om personer i etableringsfasen (16-39 år) i større grad er utsatt for fattigdom enn barn under 16 år og de mellom 40-65 år blant innvandrere.

Tabell 4.3. Andel fattige blant innvandrere etter type hushold, 1993-2007

Periode	Innvandrere				Befolkningen for øvrig			
	Enslige	Par uten barn	Par med barn	Enslige foreldre	Enslige	Par uten barn	Par med barn	Enslige foreldre
1993-1995	34	12	16	12	11	1	1	3
1996-1998	26	11	13	10	8	1	1	3
1999-2001	23	9	10	9	7	1	1	3
2002-2004	24	8	10	11	7	1	1	3
2005-2007	19	7	10	11	6	1	1	3

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerede OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 50 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter, personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten og nyankomne voksne innvandrere (alder over 16 år og botid mindre enn 3 år) er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

Tabell 4.3 viser andel fattige blant innvandrere etter husholdstype. Mer detaljerte resultater gis i tabellene B.3 og C.3, målt henholdsvis etter OECD og EUs målemetode.⁵ Våre resultater bekrefter resultatene fra tidligere studier, nemlig at både enslige og enslige forsørgere har høyere andel fattige sammenliknet med par med/uten barn. Selv om dette også er tilfellet for enkelte grupper av innvandrere, ser vi at andelen fattige blant innvandrerpar med barn er forholdsvis stor. Dette kan være et resultat av at innvandrerpar i gjennomsnitt har flere barn. Spesielt legger vi merke til innvandrere fra Somalia, Irak, Tyrkia og Pakistan bosatt i hushold med barn oftere er utsatt for fattigdom sammenliknet med øvrige innvandrere. Enslige innvandrere er den husholdstypen som har høyest andel fattige, i likhet med befolkning for øvrig. Også enslige innvandrere har det skjedd en betydelig reduksjon i fattigdom mellom 1993 og 2007.

4.3. Barn og unge

I dette kapitlet undersøker vi utbredelsen av fattigdom i perioden 1993-2007 blant barn og unge under 25 år som har innvandrerbakgrunn. Tabell 4.4 presenterer hovedresultatene, mens mer detaljerte resultater gis i tabellene B.4 og C.4. Vi ser at det blant barn under 13 år uten innvandrerbakgrunn var mellom 2 og 3 prosent fattige for hver av treårsperiodene mellom 1993 og 2007, mens det tilsvarende tallet for innvandrerbarn under 13 år var mellom 10 og 16 prosent målt etter OECD-skalaen. Disse estimatene er tilnærmet lik de totale fattigdomsandelene blant innvandrere. Dette kan gi inntrykk av at fattigdom verken er mer eller mindre utbredt blant innvandrerbarn enn det som ellers er tilfellet blant innvandrere. Det er imidlertid store forskjeller etter landbakgrunn. Fattigdomsandelen blant barn fra Russland, Polen, Tyskland, Sri Lanka og Storbritannia er marginalt høyere enn fattigdomsandelen blant barn uten innvandrerbakgrunn. Derimot er barn fra Irak, Somalia, Pakistan og Tyrkia betydelig mer utsatt for fattigdom. Norskfødte barn med innvandrerforeldre hadde høyere andel fattige enn øvrige innvandrerbarn. Imidlertid ble andelen som var utsatt for fattigdom i denne gruppen redusert fra 26 prosent i perioden 1993-1995 til 17 prosent fattige i perioden 2005-2007.

Innvandrerbarn i alder 13-18 år skiller seg ikke i vesentlig grad fra barn under 13 år med tanke på utbredelse av fattigdom. Riktignok var det flere fattige i denne gruppen i perioden 1993-1995, men forskjellene reduseres over tid. Blant innvandrerbarn i alder 13-18 år fra Pakistan og Vietnam ble fattigdomsandelen tilnærmet halvert fra perioden 1993-1995 til perioden 2005-2007. Mens for

⁵ Dette er viktig å være klar over at stordriftsfordelene i konsum innad i hushold vektlegges mer når vi bruker OECD-skalaen (se tabell A.1). Dette vil kunne gi utslag i at enslige fremstår som relativt rikere i forhold til par uten barn når vi bruker OECD-skalaen sammenliknet med EU-skalaen. Det at OECD og EU bruker ulike fattigdomsgrensener (hhv 50 og 60 prosent av medianinntekten) kompliserer imidlertid bildet. Her tar vi i tillegg hensyn til behovsforskjeller for offentlige tjenester ved å bruke behovskorrigerede OECD/EU-skala.

innvandrerbarn fra Somalia har fattigdomsandelen ligger tilnærmet uendret rundt 30 prosent, mens for barn fra Irak har den økt fra 12 til 22 prosent i løpet av den samme perioden. Norskfødte barn med innvandrerforeldre i alder 13-18 år har også en lavere andel fattige i de siste årene, sammenliknet med øvrige innvandrerbarn i samme alder og norskfødte barn under 13 år med innvandrerforeldre.

Tabell 4.4. Andel fattige blant barn og unge under 25 år med innvandrerbakgrunn, 1993-2007

Periode	Innvandrere			Befolkningen for øvrig		
	Under 13 år	13-18 år	19-24 år	Under 13 år	13-18 år	19-24 år
1993-1995	16	21	32	3	2	3
1996-1998	14	16	20	2	2	2
1999-2001	10	14	16	2	2	2
2002-2004	10	13	17	2	2	3
2005-2007	12	13	15	2	1	3

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerede OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 50 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter, personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten og nyankomne voksne innvandrere (alder over 16 år og botid mindre enn 3 år) er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

Fattigdomsandelen blant unge innvandrere i alderen 19-24 år er redusert betydelig fra 1993-1995 til 2005-2007. Dette gjelder spesielt unge innvandrere fra Tyrkia, Pakistan, Vietnam og Iran. En betydelig andel av personene i denne aldersgruppe deltar i høyere utdanning, og utelates dermed fra populasjonen av de fattige. Den siste tiårsperioden ser vi en viss reduksjon i antall fattige i denne gruppen. Dette kan delvis komme av at flere unge innvandrere deltar i høyere utdanning. Våre beregninger viser at andelen som tar høyere utdanning blant innvandrere i alder 19-24 år fra Tyrkia og Pakistan har økt fra hhv 16 til 22 prosent og fra 24 til 33 prosent i perioden 1993-2007. Fattigdom blant norskfødte med innvandrerbakgrunn i denne aldersgruppen har imidlertid vært tilnærmet uendret rundt 11 prosent i denne perioden, og er betydelige høyere enn det tilsvarende tallet på 3 prosent for unge uten innvandrerbakgrunn.

4.4. Botid og ankomstkohort

I dette kapitlet gir vi en beskrivelse av utviklingen i fattigdom i perioden 1993-2007 for ulike grupper av innvandrere etter deres botid i Norge. Vi kontrollerer imidlertid ikke for alle andre forhold som kan tenkes å påvirke innvandreres inntektsutvikling og tilpasninger til arbeidsmarkedet over tid. Men for treårsperiode vil det være forskjeller mellom innvandrere som kan relateres til det tidspunktet de ankom, f.eks. kan konjunktorene for ankomståret også tenkes å ha en effekt på sannsynligheten for å oppleve fattigdom på lenger sikt. Ved å gruppere innvandrere etter "ankomstkohorter" fanger vi opp faktorer som påvirker inntektsutvikling og fattigdom. Panel data gir dessuten muligheten til å følge individene over flere perioden, slik at vi kan gruppere innvandrere både etter deres botid og ankomstkohort. Vi kan dermed følge utviklingen i fattigdom over tid for ulike ankomstkohorter.⁶

I Tabell 4.5 gir vi anslag på andel fattige i hver treårsperiode blant innvandrere gruppert etter deres botid og innvandringsgrunn. Tabell B.5 gir mer detaljerte fattigdomsresultater for innvandrere etter deres landbakgrunn. Vi ser at fattigdom ser ut til å reduseres med lenger botid. Med noen få unntak er det også tilfellet når vi grupper innvandrere etter landbakgrunn og innvandringsgrunn. Det viser seg også at det jevnt over er mindre fattigdom blant nyankomne innvandrere (botid under 3 år) i de senere årene sammenliknet med det som var tilfellet tidlig på 1990-tallet. Vi ser også fra Tabell B.5 at fattigdomsandelene reduseres over tid også for

⁶ Konjunktursvingninger kan også påvirke fattigdomsutfallene over tid, og dermed gi et misvisende bilde av botidseffektene når man ikke tar hensyn til slike forhold. En studie basert på årlige kontantinntekter for 1993-2001 som tar sikte på å finne robuste sammenhenger mellom botid og sannsynligheten for å oppleve fattigdom ved å ta hensyn til tidseffektene er utført av Galloway (2006).

de andre botidsgruppene. Dette kan skyldes flere forhold; botidseffekten er antagelig positiv og kan ha økt betydelig over tid; det kan være forskjeller mellom kohortene som ankom før og nå; eller det kan skyldes gunstige arbeidsmarkedet etter politikkendringer, f.eks. bedre tilrettelegging av offentlige støtteordninger for nyankomne flyktninger i de senere årene, og endringer i holdninger i forhold til nyankomne som gjør det lettere for disse å delta i yrkeslivet.

Tabell 4.5. Andel fattige blant innvandrere etter botid og innvandringsgrunn, 1993-2007

Periode	Alle innvandrere med botid				Flyktninger med botid			
	Under 3 år	3-6 år	7-10 år	Over 10 år	Under 3 år	3-6 år	7-10 år	Over 10 år
1993-1995	34	23	19	14	41	22	18	16
1996-1998	20	19	17	11	17	18	17	12
1999-2001	17	13	16	11	19	13	17	12
2002-2004	18	14	13	11	20	17	13	14
2005-2007	14	14	14	11	15	18	20	13

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerede OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 50 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter, personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten og nyankomne voksne innvandrere (alder over 16 år og botid mindre enn 3 år) er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

Tabell 4.6. Andel fattige blant innvandrere etter ankomstkohort, 1993-2007

Periode	Ankomstkohort								
	1971-75	1976-80	1981-85	1986-89	1990-92	1993-95	1996-98	1999-2001	2002-04
1993-1995	18	16	17	22	32				
1996-1998	14	13	13	17	20	18			
1999-2001	11	11	11	14	16	13	16		
2002-2004	10	10	10	14	15	12	14	17	
2005-2007	8	8	9	13	14	12	14	14	14

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerede OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 50 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter, personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten og nyankomne voksne innvandrere (alder over 16 år og botid mindre enn 3 år) er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

Tabellene B.6-B.7 gir tilsvarende resultater, men gruppert etter den lengste botiden i husholdet (og ikke egen botid). Tendensen til negativ sammenheng mellom botid og fattigdomsandelen er fremdeles til stede. Riktignok ligger fattigdomsandelen noe høyere når vi ser på den lengste botiden i husholdet, sammenliknet med tallene vi får når vi bruker individets egen botid. Det er som forventet; den lengste botiden i husholdet fanger opp økte kvalifikasjoner, men den har svakere effekt enn individets egen botid. Botid er en variabel som fanger opp akkumulert arbeids-erfaring og økte kulturelle og språklige ferdigheter over tid som gjør innvandrere bedre kvalifisert til å delta i arbeidsmarkedet. Resultatene kan tyde på det også foregår en læring av ferdigheter innad i husholdene som reduserer sannsynligheten for å havne i fattigdom. Slike samspill bør imidlertid belyses nærmere i analyser hvor det kontrolleres for både individets egen botid og botiden til de andre medlemmene i husholdet.

I tabell 4.6 er innvandrere gruppert etter deres ankomstkohort. Tabellene B.8-B.9 viser fattigdomsresultatene når vi grupperer innvandrere både etter deres ankomstkohort, innvandringsgrunn og landbakgrunn. Det gjør at vi kan følge kohortene (gitt landbakgrunn eller innvandringsgrunn) over perioden 1993-2007. Vi ser at fattigdomsandelene for nesten samtlige grupper reduseres over tid. Dette indikerer at selv om ulike kohortgrupper kan ha ulik utvikling over tid, er de fleste mindre utsatt for fattigdom jo lenger botid de har. Vi ser samme tendens for flyktninger og andre innvandrere; fattigdom blant både flyktninger og arbeidsinnvandrere som ankommer i perioden 1990-1992 mer enn halveres frem til 2004-2007. Eneste unntak er innvandrere fra Somalia. Fattigdom blant innvandrere fra Somalia som kom til Norge i perioden 1986-2001 reduseres fram til 2001, men øker betydelig etter det. Det samme gjaldt flyktninger som ankom i perioden 1996-1998, spesielt de fra Irak og Somalia.

4.5. Bosted, utdanning og yrkesaktivitet

Norge er et land med store reiseavstander og geografiske ulikheter. Selv om innvandrere i stor grad har bosatt seg i de sentrale områder, og da spesielt i området rundt hovedstadsregionen, fins det en viss variasjon i bosetningsmønsteret. Tabell 4.7 viser andelen fattige blant innvandrere bosatt i Oslo, i rurale/ikke-sentral kommuner, og i sentrale kommuner (dvs. de største tettstedene, inkludert Oslo). Vi ser at det er betydelig høyere fattigdom i Oslo enn landsgjennomsnittet for samtlige grupper av innvandrere og i befolkningen for øvrig. Dette gjelder også når vi analyser forskjellene etter landbakgrunn (se tabellen B.10).

Tabell 4.7. Andel fattige blant innvandrere etter bosted, 1993-2007

Periode	Innvandrere			Befolkningen for øvrig		
	Oslo	Ruralt	Tettsted	Oslo	Ruralt	Tettsted
1993-1995	27	15	23	4	2	3
1996-1998	23	11	19	3	2	2
1999-2001	18	10	15	3	2	2
2002-2004	17	10	15	3	2	2
2005-2007	15	10	13	3	2	2

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerede OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 50 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter, personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten og nyankomne voksne innvandrere (alder over 16 år og botid mindre enn 3 år) er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

Forskjellene mellom by og land vil kunne forsterkes av at inntektsnivå er høyere i Oslo enn i landet for øvrig, når vi benytter regionsspesifikke fattigdomsgrensene. I tillegg vil tjenestetilbudet kunne variere på tvers av kommunene. De store geografiske forskjellene vi finner kan også skyldes at innvandrere bosatt i de sentrale områdene og i ikke-sentrale område er ulike med hensyn til humankapital (utdanning, arbeidserfaring og botid) og innvandringsgrunn. Vi finner også at flyktninger bosatt i Oslo har høyere fattigdomsandeler enn andre flyktninger. Over tid viser det seg at disse forskjellene reduseres noe. Dette skyldes blant annet at fattigdom blant innvandrere i Oslo reduseres i denne perioden.

Tabell 4.8 viser fattigdomsandeler for innvandrere i alderen 25-65 år etter utdanningsnivå. Tabell B.11 gir mer detaljerte resultater for innvandrere etter landbakgrunn. Mens fattigdomsandelen blant de uten innvandrerbakgrunn med høyere utdanning ligger på 1 prosent i hele perioden, er det betydelig større andel fattige blant innvandrere, også blant de med høyere utdanning. Vi ser også det er små endringer i fattigdomsandelene for innvandrere med høyere utdanning over tid. Disse resultatene er bekymringsfulle, spesielt fordi man tradisjonelt anser høyere utdanning som en vei ut av fattigdom. Det vil derfor være spesielt viktig å gjennomføre en analyse hvor siktemålet bør være å kunne svare på hvordan en betydelig gruppe innvandrere går glipp av den økonomiske avkastningen som høyere utdanning vanligvis gir.

Tabell 4.8. Andel fattige blant innvandrere 25-65 år etter utdanningsnivå, 1993-2007

Periode	Innvandrere				Befolkningen for øvrig			
	Grunn-skole	Videre-gående	Universitet/høyskole	Ukjent	Grunn-skole	Videre-gående	Universitet/høyskole	Ukjent
1993-1995	17	10	8	39	3	1	1	14
1996-1998	15	9	7	32	3	1	1	12
1999-2001	13	8	6	28	3	1	1	10
2002-2004	13	9	6	19	3	1	1	8
2005-2007	14	8	6	14	3	1	1	9

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerede OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 50 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter, personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten og nyankomne voksne innvandrere (alder over 16 år og botid mindre enn 3 år) er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

En begrensning ved vårt datamateriale er at vi mangler utdanningsopplysningene for en forholdsvis stor andel av innvandrere, se Daugstad (2008) om registerbasert utdanningsstatistikk. Vi har derfor valgt å ta med gruppen *ukjent* i beregningene for å tallfeste fattigdomsandelene for de med et uoppgitt utdanningsnivå. Resultatene våre tyder på at det er spesielt mange fattige blant innvandrere med uoppgitt utdanning. For innvandrere fra enkelte land reduseres andelen som er utsatt for fattigdom i denne gruppen betydelig over tid, mens fattigdomsandelene for de med en kjent utdanning er mer stabil over tid.

Tidligere studier har vist at yrkesaktivitet og fattigdom henger nøye sammen. Tabell 4.9 gir fattigdomsresultater for innvandrere i alderen 25-65 år etter yrkestilknytning. Detaljerte resultater etter landbakgrunn gis i tabell B.12. Resultatene viser at det nesten ikke forekommer fattigdom blant heltidsansatte uten innvandrerbakgrunn. Andelen fattige er også liten når vi ser på de med deltidsarbeid. For innvandrere finner vi derimot at enkelte grupper har forholdsvis høye fattigdomsandeler, selv blant de heltidsansatte. Dette gjelder særlig heltidsansatte innvandrere fra Pakistan som har fattigdomsandeler mellom 10 og 17 prosent. Også blant heltidsansatte innvandrere fra Tyrkia og Somalia er fattigdomsandelene forholdsvis høye.

Tabell 4.9. Andel fattige blant innvandrere 25-65 år etter tilknytning til yrkeslivet, 1993-2007

Periode	Innvandrere				Befolkningen for øvrig			
	Arbeid, heltid	Arbeid, deltid	Arbeidsledig	Sosialhjelp	Arbeid, heltid	Arbeid, deltid	Arbeidsledig	Sosialhjelp
1993-1995	3	4	19	26	0	0	5	8
1996-1998	3	4	17	21	0	0	6	9
1999-2001	2	4	13	24	0	0	6	10
2002-2004	2	4	14	24	0	1	6	11
2005-2007	2	3	16	25	0	1	7	13

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerede OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 50 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter, personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten og nyankomne voksne innvandrere (alder over 16 år og botid mindre enn 3 år) er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

Tabell 4.9 viser imidlertid at innvandrere som er i arbeid (enten på heltid eller deltid) er i betydelig mindre grad utsatt for fattigdom enn de som er arbeidsledige eller mottar sosialhjelp. Mens de arbeidsledige og sosialhjelpsmottakere har en fattigdomsandel på hhv 13 og 26 prosent i perioden 1993-2007, er 2 prosent av heltidsansatte og 4 prosent av deltidsansatte fattige. Resultatene gir en pekepinn på hvorvidt offentlige sosialforsikringsordninger som sosialhjelp og arbeidsledighetstrygd klarer å motvirke fattigdom i ulike grupper. Blant innvandrere som mottar sosialhjelp ligger fattigdomsandelen på nesten 25 prosent. Mens for personer uten innvandrerbakgrunn som mottar sosialhjelp har fattigdomsandelen økt fra 8 til 13 prosent i perioden 1993-1995 til 2004-2007. Fattigdomsandelen blant de arbeidsledige ligger noe lavere, men vi finner en tilsvarende utvikling over tid også for denne gruppen.

Tabell 4.10. Andel fattige blant innvandrere i hushold bestående av to voksne og barn etter antall heltids yrkesaktive voksne i husholdet, 1993-2007

Periode	Innvandrere			Befolkningen for øvrig		
	Ingen	En	To	Ingen	En	To
1993-1995	29	7	1	4	1	0
1996-1998	23	6	1	4	1	0
1999-2001	22	6	1	4	1	0
2002-2004	22	6	1	5	1	0
2005-2007	22	5	1	4	1	0

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerede OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 50 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter, personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten og nyankomne voksne innvandrere (alder over 16 år og botid mindre enn 3 år) er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

Mens vi hittil har sett på fattigdomsrisikoen for individene etter egen yrkestilknytning, er det også viktig å undersøke hvordan den samlede yrkesdeltakelsen i husholdet påvirker fattigdomsresultatene (eks i flerpersonhushold). Tabell 4.10 gir andelen fattige blant de som bor i hushold bestående av *par med barn* etter antall heltids yrkesaktive voksne i husholdet. Blant personer uten innvandrerbakgrunn finnes det få fattige når minst én av voksne i husholdet har heltidsarbeid, mens fattigdomsandelen blant enkelte innvandrergrupper er forholdsvis høy også når en eller to voksne i husholdet har heltidsarbeid. Tallene bekrefter resultatene i tabellene 4.9 og B.12.

Våre resultater viser at 'in-work poverty' (se f.eks. Shipler 2004) er til stede blant innvandrere, mens stort sett fraværende i befolkningen for øvrig. Disse resultatene kan skyldes flere forhold: Innvandrere jobber oftere i yrker med lavere timelønninger slik at arbeidsinntekten er forholdsvis lav selv for de heltidsansatte. Innvandrerhushold er oftere større (flere barn), slik at husholdsinntekten skal fordeles på flere. Offentlige tjenester og offentlige overføringer som barnetrygd har en utjevne effekt, men den er langt fra sterk nok til å bringe disse husholdene ut av økonomisk fattigdom.

Over de siste årene har imidlertid flere andre studier vist at også blant de som er i arbeid havner noen under fattigdomsgrensen i mange OECD-land. Fattigdomsresultatene for EU-landene presentert i Peña-Casas og Latte (2004) og senest av Ponthieux (2010) tyder på at mellom 4 og 14 prosent av de som er i arbeid kan karakteriseres som inntektsfattige. Disse studiene påpeker imidlertid at det ikke finnes en entydig definisjon av populasjon som er i arbeid. I denne studien har vi valgt å basere oss på registerbaserte opplysninger om avtalt ukentlig arbeidstid for å definere individer som heltids- eller deltidsansatte, samt brukt opplysninger om henholdsvis utbetalinger til dagpenger ved arbeidsledighet og sosialhjelpstønader over en treårsperiode for å kategorisere individer som arbeidsledig eller sosialhjelpsmottaker. Samtidig som vi ser på betydningen av yrkesdeltakelse for en eller flere medlemmer i husholdet, noe som man ikke har kunnet gjøre i tidligere studier av 'in-work poverty'.

5. Vedvarende økonomisk fattigdom

I kapittel 4 ga vi en situasjonsbeskrivelse av fattigdom blant innvandrere i hver av de fem treårsperiodene mellom 1993 og 2007. I dette kapitlet ser vi nærmere på om fattigdom er et temporært eller vedvarende fenomen og på fattigdomsforløpet for de som er utsatt for fattigdom. Dette gjøres ved å tallfeste hvor stor andel av de som var fattige i en treperiode som også var fattige i andre perioder. Vi tallfester også langtidsfattigdom (også kalt kronisk fattigdom) blant innvandrere basert på inntektshistorien for hele perioden 1993-2007.

Metodevalgene er de samme som i kapittel 4; dvs. vi baserer oss på et inntektsbegrep som inkluderer verdien av behovskorrigerte mottatte kommunale tjenester ved å bruke en generalisert EU/OECD-skala. Resultatene i kapittel 5.2 er som tidligere basert på inntekter for treårsperioder, mens resultatene i kapittel 5.3 er knyttet til inntekt opptjent over hele perioden 1993 til 2007. Vi begrenser da populasjonen til personer som har vært bosatt i Norge i hele perioden 1993 til 2007.

Nedenfor diskuterer vi resultatene i tabellene B.14-B.16 i vedlegg B og tabellene C.14-C.16 i vedlegg C. Vi undersøker varighet av fattigdom blant ulike grupper av innvandrere etter kjennetegn som innvandringsgrunn, landbakgrunn og ankomstkohort og for befolkningen for øvrig. Vi undersøker også omfanget av langtidsfattigdom blant ulike grupper av innvandrere og i befolkningen for øvrig.

5.1. Noen hovedresultater

Våre beregninger viser at innvandrere har en høyere sannsynlighet for å bli værende i fattigdom enn personer i befolkningen for øvrig. I alt 25 prosent av innvandrere som var fattige i perioden 1993-1995 var også fattige i perioden 2005-2007, men den tilsvarende andelen er 11 prosent for befolkningen for øvrig, 19 prosent norskfødte med innvandrerbakgrunn og 21 prosent for flyktninger. Nærmere 30 prosent blant de som bosatte seg i Norge i perioden 1966-1970 og var fattige i perioden 1993-1995 var også fattige i perioden 2005-2007, mens dette var tilfellet for 21 prosent av innvandrere som bosatte seg i Norge i perioden 1990-1992.

Våre resultater viser også at langtidsfattigdom er betydelig mer utbredt blant innvandrere enn i befolkningen for øvrig. Mens andelen langtidsfattige ligger på 1 prosent for personer uten innvandrerbakgrunn, er 8 prosent av innvandrere og 10 prosent av flyktninger langtidsfattige. En relativ stor andel av innvandrere fra Somalia, Pakistan, Irak og Tyrkia opplever langtidsfattigdom. Det er imidlertid stor variasjon i langtidsfattigdom etter ankomstkohort og landbakgrunn. De fleste innvandrergrupper fra tidlige ankomstkohorter har lavere langtidsfattigdom. Dette tyder på at botiden er viktig når vi studerer langtidsfattigdom.

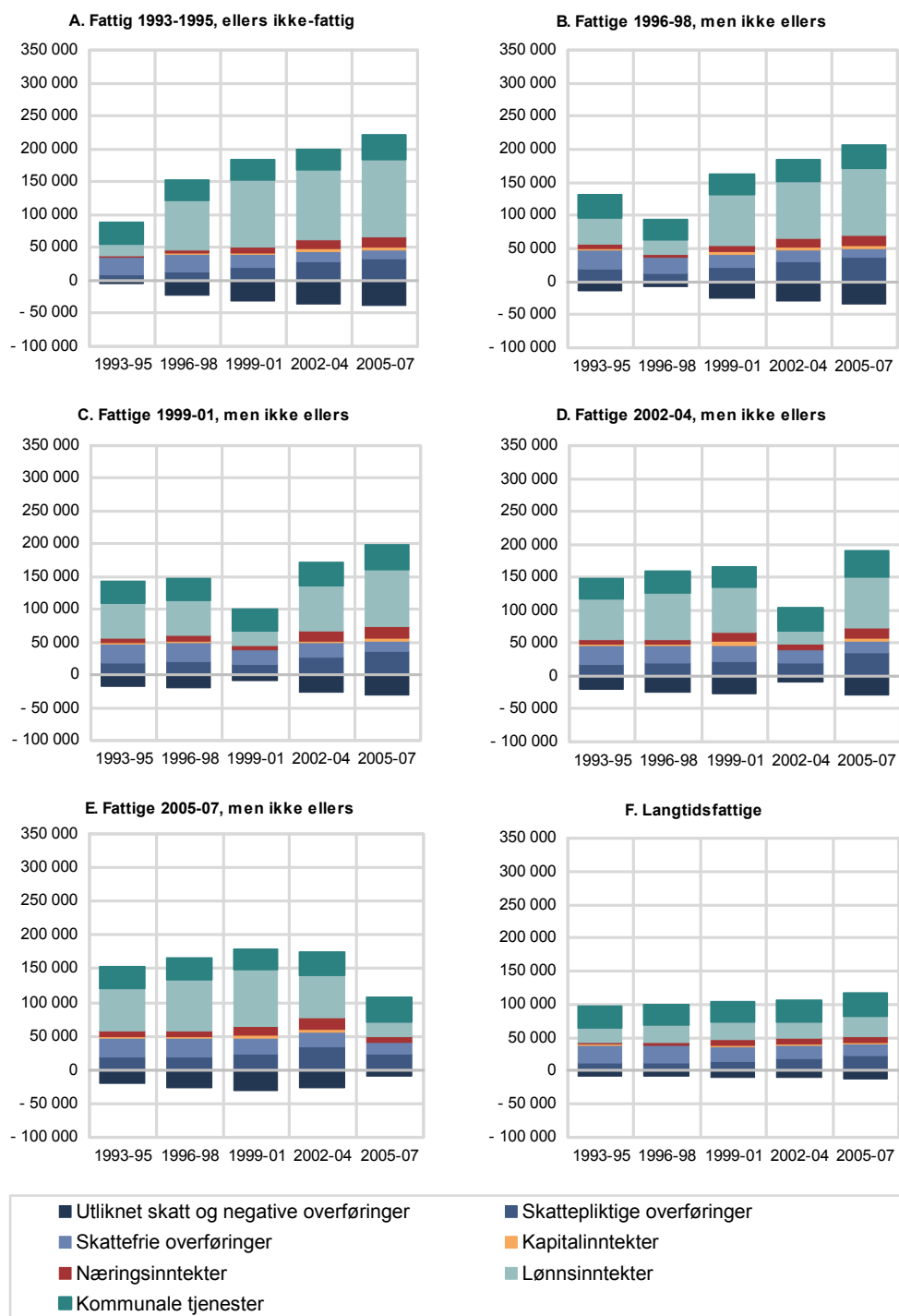
5.2. Varigheten av fattigdom

Tabell 5.1 viser sannsynligheten for å være fattig i flere treårsperioder for innvandrere og for befolkningen for øvrig. Mer detaljerte resultatene for ulike innvandrergrupper er presentert i tabellene B.14-B.15. Vi finner at en fjerdedel av innvandrere som var fattige i perioden 1993-1995 også var fattige i perioden 2005-2007. Det tilsvarende tallet er 11 prosent for befolkningen for øvrig og 19 prosent for norskfødte med innvandrerbakgrunn. Blant flyktninger var 21 prosent av de som var fattige i 1993-1995 også fattige i perioden 2005-2007. Om lag 14 prosent av populasjonen uten innvandrerbakgrunn som var fattige i perioden 2005-2007 var også fattige i perioden 1993-1995, mens 36 prosent av innvandrere, 30 prosent av flyktningene og hele 43 prosent av norskfødte med innvandrerbakgrunn av de som var fattige i perioden 2005-2007 også var fattige i perioden 1993-1995.

Tabell 5.1. Andelen av fattige i en treårsperiode (vertikalt) som også er fattige i andre treårsperioder (horisontalt)

Periode	Innvandrere					Befolkningen for øvrig				
	1993-95	1996-98	1999-01	2002-04	2005-07	1993-95	1996-98	1999-01	2002-04	2005-07
1993-1995	100	42	31	27	25	100	30	20	14	11
1996-1998	52	100	49	38	33	38	100	37	22	16
1999-2001	45	57	100	55	43	27	40	100	37	23
2002-2004	40	45	56	100	56	17	21	33	100	34
2005-2007	36	39	44	57	100	14	16	21	36	100

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerede OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 50 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter, personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten og nyankomne voksne innvandrere (alder over 16 år og botid mindre enn 3 år) er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

Figur 5.1. Inntektssammensetningen for innvandrere som skifter fattigdomsstatus

Resultatene tyder på at de tidligste kohortene blant innvandrere hadde noe høyere sannsynlighet for å bli værende i fattigdom over flere perioder enn de senere ankomstkohortene. Nærmere 30 prosent blant de som bosatte seg i Norge mellom 1966 og 1970 og var fattige i perioden 1993-1995 levde også i fattigdom i perioden 2005-2007, mens det gjaldt 21 prosent av de som bosatte seg i perioden 1990-1992. Dette kan skyldes at tidligere kohorter består av flere eldre som har hatt avgang fra yrkeslivet, enten i form av yrkespensjon eller uføretrygd, se Fevang og Røed (2006). Blant de som bosatte seg i perioden 1966-1970 og var fattige i perioden 2005-2007 var over halvparten også fattige i perioden 1993-1995, mens dette gjaldt 30 prosent av 1990-1992 kohortene.

Tabell B.15 viser varigheten av fattigdom etter landbakgrunn. Selv om alle innvandrere har høy sannsynlighet for å bli værende i fattigdom over flere perioder er det store forskjeller mellom gruppene. Om lag 15 prosent av innvandrere fra Sri Lanka og 16 prosent av innvandrere fra Russland som var fattige i 1993-1995 var også fattige i perioden 2005-2007, mens hele 42 prosent av innvandrere fra Somalia som var fattige i 1993-1995 var også fattige i 2005-2007.

Disse resultatene viser at ikke bare fattigdomsandelene men også varighet av fattigdom er høyere blant innvandrere enn i befolkningen for øvrig. For enkelte grupper av innvandrere er det dobbelt så stor sannsynlighet for å bli værende i fattigdom enn for personer tilhørende den øvrige befolkningen. Vi finner videre at også norskfødte med innvandrerbakgrunn som var bosatt i Norge i hele perioden fra 1993 til 2007 hadde høyere sannsynlighet for å være fattige gjennom flere perioder enn befolkningen for øvrig. Disse resultatene kan tyde på at innvandrere på mer permanent basis vil være betydelig overrepresentert blant de økonomisk fattige i Norge.

En interessant, men krevende, problemstilling er å identifisere årsakene til inn- og utstrømning av fattigdom. Naturligvis vil en slik målsetting kreve mer omfattende analyser enn en ren deskriptiv studie. Vi kan likevel gi et mer utfyllende bilde av mobiliteten inn og ut av fattigdom ved å beskrive endringene i inntekts sammensetningen blant de som gikk fra å være fattige til å bli ikke-fattige. I figur 5.1 ser vi derfor på individer som var bosatt i Norge i hele perioden 1993-2007 og som skiftet fattigdomsstatus i løpet av denne perioden. Panel A beskriver mobiliteten for individer som var fattige i treårsperioden 1993-1995, men ikke var fattige de andre periodene, mens panel B gjelder de som var fattige i perioden 1996-1998, men ikke ellers, osv. Resultatene i figur 5.1 tyder på at endringer i fattigdomsstatus henger nøye sammen med endringer i lønnsinntekt, mens de andre inntektskomponentene (unntatt de skattepliktige overføringene) ikke endrer seg som følge av endring i fattigdomsstatus. Innstrømning til fattigdom henger derfor ofte sammen med bortfall av lønnsinntekter, mens utstrømning av fattigdom henger sammen med økte lønnsinntekter. Vi finner videre at individer som kommer seg ut av fattigdom og forblir ikke-fattige over flere perioder har oppnådd økte lønnsinntekter, mens individer som havner i fattigdom som oftest har forholdsvis lave lønnsinntekter. Vi ser også at de langtidsfattige (definert i kapittel 5.3) har et nokså stabilt sammensetning av inntekt, med nokså lave lønnsinntekter gjennom hele perioden.

5.3. Langtidsfattigdom

For å gi et mer utfyllende bilde av vedvarende fattigdom skal vi benytte ekvivalent permanentinntekt eller livstidsinntekt, som foreslått av Aaberge og Mogstad (2007). Siden vi ikke har inntektene over hele livsløpet vil vi begrense oss til å se på *langtidsinntekten*, beregnet ved summen av årlige inntekter i perioden 1993 til 2007 målt i faste priser. Fattigdom basert på dette inntektsbegrep kaller vi langtidsfattigdom (eller kronisk fattigdom). Mens varighetsresultatene i kapittel 5.2 gir informasjon om endringer i fattigdomsstatus over tid, gir langtidsfattigdom informasjon om lavinntekt for hele 15 årsperioden sett under ett.

Tabell 5.2. Andelen langtidsfattige blant innvandrere etter ankomstkohort, 1993-2007

	Ankomstkohort						Alle
	1966-1970	1971-1975	1976-1980	1981-1985	1986-1989	1990-1992	
Innvandrere	3	6	6	6	9	11	8
Flyktninger	-	7	7	6	9	13	10
Befolkningen for øvrig							1

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerede OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 50 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter, personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten og nyankomne voksne innvandrere (alder over 16 år og botid mindre enn 3 år) er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

Tabell 5.2 presenterer fattigdomsresultater basert på langtidsinntekten etter OECDs målemetode. Mer detaljerte resultater gis i tabell B.16. Mens langtidsfattigdom ligger på 1 prosent for personer uten innvandrerbakgrunn, var 8 prosent av alle innvandrere og 10 prosent av flyktningene langtidsfattige. Innvandrere fra Storbritannia, Russland, Sri Lanka og Polen var i mindre grad utsatt for langtidsfattigdom enn øvrige innvandrere.

Det er også verdt å merke seg at vi finner betydelige forskjeller i langtidsfattigdom mellom mannlige og kvinnelige innvandrere; 27 prosent av mennene og 15 prosent av kvinnene fra Somalia var langtidsfattige. I alt var 9 prosent av innvandrer menn langtidsfattige, men det gjaldt bare 6 prosent av kvinnene. I likhet med befolkningen for øvrig, fant vi ingen betydelige forskjeller i langtidsfattigdom mellom menn og kvinner for innvandrere fra Sri Lanka, Pakistan og Irak. Heller ikke blant norskfødte med innvandrerbakgrunn som har i alt 8 prosent langtidsfattige fant vi slike forskjeller.

Langtidsfattigdom varierer betydelig etter ankomstkohort og landbakgrunn. Mens det blant alle innvandrere fra Tyrkia, Somalia og Pakistan var henholdsvis 15, 23 og 17 prosent langtidsfattige, er andelen høyere blant innvandrere fra disse landene som bosatte seg i Norge i perioden 1986-1992. De fleste grupper av tidligere kohorter av innvandrere har lavere langtidsfattigdom enn de som innvandret seinere. Innvandrere fra Pakistan som kom til Norge i perioden 1971-1975 har 15 prosent langtidsfattige, mens det gjelder 23 prosent av de som kom i perioden 1990-1992. Dette kan tyde på at botiden er viktig også når vi studerer langtidsfattigdom, men analyse av botidseffekter er en krevende forskningsoppgave som krever bruk av avanserte økonomiske metoder.

6. Oppsummering og diskusjon

Hovedformålet med denne studien er å kartlegge omfanget av vedvarende økonomisk fattigdom blant ulike grupper av innvandrere, definert etter kjennetegn som landbakgrunn, innvandringsgrunn og botid, for perioden 1993 - 2007. Tidligere studier viser at fattigdom definert ved lav årsinntekt er mer utbredt blant innvandrere enn i befolkningen for øvrig, samtidig som det er store variasjoner i inntektsforholdene blant innvandrere, se feks Andersen m.fl. (2003), Kirkeberg (2008) og Østby (2010). Vi har imidlertid begrenset kunnskap om forekomsten av økonomisk fattigdom blant innvandrere er av midlertidig eller permanent karakter. Spørsmålet om og eventuelt i hvilken grad kommunale tjenester reduserer fattigdommen blant innvandrere har heller ikke blitt viet oppmerksomhet i tidligere studier. For å belyse disse spørsmålene benytter vi benyttet detaljerte regnskapsopplysninger fra norske kommuner og individuelle inntekts historier for perioden 1993 til 2007. Men siden lav årsinntekt et enkelt år kan skyldes forhold som ikke nødvendigvis forbindes med dårlige levekår (for eksempel selvstendig næringsdrivende eller aksjonærer med bokførte tap på selvangivelsen eller personer med midlertidig permisjon fra arbeid) har vi i denne studien forutsatt at en person eller et hushold må ha lave inntekt over en treårsperiode for å bli klassifisert som økonomisk fattig.

De nordiske velferdsstatene er spesielt kjente for et omfattende tilbud av en rekke offentlige tjenester, som utdanning, barnehager, helsestell og pleie og omsorg. Tidligere studier viser at slike tjenester har betydelige fordelingsvirkninger, se Aaberge og Langørgen (2006) og Aaberge m.fl. (2010). Utelatelse av verdien av kommunale tjenester fra analyser av inntektsfordeling kan medføre at sammenlikninger på tvers av grupper i befolkningen, samt sammenlikninger mellom land og over tid kan gi et misvisende bilde av fattigdom. På grunnlag av data fra kommuneregnskapene har vi verdsatt og allokert kommunale tjenestene på personer bosatt i Norge for alle årene i perioden 1993 til 2007. I denne rapporten blir personer klassifisert som fattige hvis deres utvidede inntekt er lavere enn halvparten av medianen i fordelingen av utvidet inntekt, som består av både kontantinntekter og verdien av mottatte kommunale tjenester.

Resultatene fra denne studien viser at de fleste befolkningsgrupper, også innvandrere, har hatt en jevn inntektsvekst i løpet av perioden 1993-2007. Vi finner imidlertid betydelige forskjeller i sammensetningen av inntektene for ulike befolkningsgrupper. Skattefrie overføringer og kommunale tjenester utgjør en større andel av inntektene for innvandrere, spesielt for de med flyktningbakgrunn, mens personer uten innvandrerbakgrunn har en høyere andel av inntekten fra lønnsarbeid.

Det er større utbredelse av økonomisk fattigdom blant innvandrere enn i befolkningen for øvrig. Etter OECDs målemetode var 12-19 prosent av innvandrere økonomisk fattige definert etter lave treårsinntekter, mens bare 2-3 prosent av den øvrige befolkningen var fattig i perioden 1993-2007. Det viser seg det er betydelig variasjon i utbredelse av fattigdom mellom ulike innvandrergrupper. Personer med flyktningbakgrunn hadde større sannsynlighet for å oppleve fattigdom enn resten av innvandrere, mens innvandrere fra Storbritannia, Tyskland, Polen og Russland hadde lavere sannsynlighet for å oppleve fattigdom enn resten av innvandrere.

Både enslige innvandrere og enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn har høyere andel fattige enn par med/uten barn i likhet med det vi finner for befolkningen for øvrig. Innvandrerkvinner er imidlertid mindre utsatt for fattigdom enn mennene, noe som ikke er tilfellet ellers i befolkningen. Vi ser også at fattigdomsandelene for nesten samtlige grupper definert etter landbakgrunn og ankomstkohort reduseres over tid. Dette gir en indikasjon på at selv når vi kontrollerer for at ulike kohortgrupper kan ha ulik utvikling, finner vi at lengre botid

henger sammen med lavere fattigdomsrisiko. Fattigdomsandelene blant både flyktninger og arbeidsinnvandrere som ankommer i perioden 1990-1992 mer enn halveres mellom treårsperiodene 1993-1995 og 2005-2007.

I likhet med den øvrige delen av befolkningen er det større fattigdom blant innvandrere bosatt i Oslo enn blant innvandrere bosatt i ikke-sentrale strøk, også når vi tar hensyn til landbakgrunn. Over tid viser det seg at disse forskjellene reduseres noe. Andelen fattige blant høyt utdannede uten innvandrerbakgrunn ligger på 1 prosent, mens høyt utdannede innvandrere er mer utsatt for fattigdom. Våre resultater tyder på at innvandrere med uoppgitt utdanning har spesielt høye fattigdomsandeler.

Resultatene viser også at det ikke finnes fattigdom blant heltidsansatte nordmenn uten innvandrerbakgrunn. For nordmenn med innvandringsbakgrunn finner vi imidlertid at enkelte grupper har forholdsvis store fattigdomsandeler også blant de heltidsarbeidene. Dette gjelder særlig heltidsansatte innvandrere fra Pakistan som har en fattigdomsandel på 10-17 prosent. Fattigdomsandelen blant enkelte innvandrerhushold med barn er også forholdsvis høy selv når begge voksne i husholdet har heltidsarbeid.

Resultatene for økonomisk langtidsfattigdom viser at vedvarende fattigdom er mer utbredt blant innvandrere enn i befolkningen for øvrig. Mens andelen langtidsfattige ligger på 1 prosent blant personer uten innvandrerbakgrunn, gjelder det 8 prosent av innvandrerne og 10 prosent av flyktningene. En forholdsvis høy andel av innvandrerne fra Somalia, Pakistan, Irak og Tyrkia er langtidsfattige. Det viser seg at ankomstkohort kan forklare noe av forskjellene i langtidsfattigdom etter landbakgrunn. De fleste tidligere kohorter av innvandrere har lavere langtidsfattigdom enn de som er ankommet seinere. Dette kan tyde på at botiden er viktig for å forstå forskjeller i langtidsfattigdom.

Innvandrere har en høyere sannsynlighet for å bli værende i fattigdom enn befolkningen for øvrig. I alt 25 prosent av innvandrere som var fattige i perioden 1993-1995 var også fattige i perioden 2005-2007, dette gjaldt 11 prosent av befolkningen for øvrig, 19 prosent av norskfødte med innvandrerbakgrunn og 21 prosent av flyktningene. Resultatene viser at de tidligste kohortene blant innvandrere har noe høyere sannsynlighet for å bli værende i fattigdom; 30 prosent blant de som bosatte seg i Norge i perioden 1966-1970 og var fattige i perioden 1993-1995 levde også i fattigdom i perioden 2005-2007. Mens dette gjaldt 21 prosent av innvandrerne som bosatte seg i perioden 1990-1992.

Når vi inkluderer verdiene av kommunale tjenester i inntektsbegrepet reduseres andelen fattige i nesten samtlige grupper. Dersom vi ser bort fra behovsforskjeller for offentlige tjenester i befolkningen, reduseres estimatet for andelen fattige blant innvandrere fra 13-14 prosent målt ved kontantinntekter til 5-6 prosent målt ved utvidet inntekt. Når vi korrigerer for behovsforskjeller mellom målgrupper i befolkningen blir effekten på fattigdomsestimatene av å kontrollere for verdien av kommunale tjenester betydelig mindre. Hovedbildet er likevel at anslagene på andelen fattige er mindre for nesten alle grupper av innvandrere målt i forhold til de resultatene vi får når vi måler fattigdom basert på kontantinntekten. For enkelte grupper fra Pakistan, Irak og Somalia, og norskfødte med foreldre som har innvandrerbakgrunn finner vi fortsatt en betydelig effekt av å inkludere verdien av kommunale tjenester. Resultatene for befolkningen for øvrig påvirkes i liten grad. Dette viser viktigheten av å korrigere for behovsforskjeller for kommunale tjenester når man studerer fattigdom blant innvandrere.

Denne rapporten gir en deskriptiv analyse av utviklingen og forløpet av økonomisk fattigdom blant innvandrere i Norge. Imidlertid er det viktig å være klar over at disse resultatene ikke uten videre kan generaliseres og brukes i prediksjoner av fattigdomsutfall for nye grupper av innvandrere som kan ha helt annen sammen-

setning etter alder, utdanning, botid, familiesammensetning og arbeidserfaring, og ikke minst språklige og kulturelle erfaringer som ikke fanges opp i registerdataene, men som antageligvis påvirker sannsynligheten for å havne i fattigdom.

Resultatene i viser viktigheten av yrkesaktivitet som ledd i bekjempelse av fattigdom, selv om vi også observerer forholdsvis høye fattigdomsandeler blant heltidsansatte innvandrere fra enkelte land. En nærmere analyse som sammenlikner og vurderer effektiviteten av ulike offentlige støtteordninger, utforminger av skattesystemer, og arbeidsmarkedstiltak som fremmer yrkesaktivitet og reduserer fattigdom blant innvandrere er utenfor rammen av denne studien. Men det er velkjent at innvandrere møter særegne utfordringer i arbeidsmarkedet. Utforming av arbeidsmarkedstiltak som gjør det lettere for disse gruppe å gjennomføre målrettet jobbsøking, ved siden av språkopplæring og godkjenning av tidligere utdanningskompetanse er som påpekt av OECD (2009) tiltak som forventes å ha positiv effekt på yrkesdeltakelsen til innvandrere og dermed kan bidra til reduksjon i økonomisk fattigdom.

Referanser

- Andersen, A., J. Epland, T. Wennemo og R. Aaberge (2003): "Økonomiske konjunkturer og fattigdom: En studie basert på norske inntektsdata, 1979-2000", *Tidsskrift for Velferdsforskning*, 2, 89-107
- Bhuller, M. (2009): Inndeling av Norge i arbeidsmarkedsregioner, Notater 2009/24, Statistisk sentralbyrå
- Blom, Svein og Kristin Henriksen (2008): *Levekår blant innvandrere i Norge 2005/2006*, Rapporter 2008/5, Statistisk sentralbyrå.
- Brandtzæg, B. A., M. T. Heian, L. Håkonsen, T. E. Lunder, K. Løyland og G. Møller (2006): *Evaluerings av integreringstilskuddet: Flyktingenes rammetilskudd*, Rapport nr 236, Telemarksforskning-Bø.
- Daugstad, G. (red) (2008): *Innvandring og innvandrere 2008*. Statistiske analyser 103. Statistisk sentralbyrå
- Daugstad, G. (2009): *Søker krake make? Ekteskap og pardannelse blant unge med bakgrunn fra Tyrkia, Pakistan og Vietnam*, Rapporter 2009/33, Statistisk sentralbyrå
- Dzamarija, M. T. (red.) (2010): *Barn og unge med innvandrerforeldre – demografi, utdanning, inntekt og arbeidsmarked*. Rapporter 12/2010, Statistisk sentralbyrå
- Epland, J. (2005): *Veier inn i og ut av fattigdom: Inntektsmobilitet bland lavinntektsushold*. Rapporter 2005/16, Statistisk sentralbyrå
- Enes, A. (red.) (2010): *Økonomi og levekår blant ulike lavinntektsgrupper 2009*. Rapporter 3/2010, Statistisk sentralbyrå
- Expert Group on Household Income Statistics (2001): *Final Report and Recommendations*, Ottawa, Canada
- Galloway, T. A. (2006): Do Immigrants Integrate Out of Poverty in Norway. Discussion Papers 2006/482, Statistisk sentralbyrå
- Galloway, T. A. og M. Mogstad (2006): *Årlig og kronisk fattigdom i Norge. En empirisk analyse av perioden 1993-2001*. Rapporter 2006/20, Statistisk sentralbyrå
- Henriksen, K. (2010): *Levekår og kjønnsforskjeller blant innvandrere fra ti land*, Rapporter 6/2010, Statistisk sentralbyrå
- Iceland, J. (2000): "The 'Family/Couple/Household' Unit of Measurement in Poverty Estimation", *Journal of Economic and Social Measurement*, 26, 253-265
- Kirkeberg, M. I. (2008): *Inntekt*. Kapittel 5 i Daugstad (red) (2008)
- Langørgen, A., S. Pedersen og R. Aaberge (2010): *Stabilitet i kommunenes økonomiske atferd*, Rapporter 25/2010, Statistisk sentralbyrå
- Lie, B. (2004): Store forskjeller i ekteskapsmønstre blant innvandrere i Norge, *Samfunnsspeilet* 3/2004, Statistisk sentralbyrå
- Mogstad, M., A. Langørgen og R. Aaberge (2006): "Region-specific versus Country-specific Poverty Lines in Analysis of Poverty", *Journal of Economic Inequality*, 5, 115-122

NOU 2009:10 *Fordelingsutvalget*, Departementenes servicesenter, Oslo.

OECD (2009): *OECD Reviews of Migrant Education, Norway*.

Peña-Casas, R. and M. Latta (2004): *Working poor in the European Union*, Dublin: Eurofound.

Ponthieux, S. (2010): "In-Work Poverty in the EU", French Statistical Office-INSEE, EU-SILC International Conference Papers (Warsaw, 25-26 March 2010)

Shipler, D. (2004): *The Working Poor: Invisible in America*, Alfred A. Knopf, New York.

Østby, L. (2010): *Innvandrere med lavinntekt*. Rapporter 5/2010. Statistisk sentralbyrå

Aaberge, R., M. Bhuller, A. Langørgen og M. Mogstad (2010): The Distributional Impact of Public Services when Needs Differ, IZA Discussion Paper No. 4826, forthcoming *Journal of Public Economics*

Aaberge, R., og A. Langørgen (2003): "Fiscal and Spending Behavior of Local Governments: Identification of Price Effects When Prices are Not Observed", *Public Choice*, 117, 125–61

Aaberge, R., og A. Langørgen (2006): "Measuring the Benefits from Public Services: The Effects of Local Government Spending on the Distribution of Income in Norway", *Review of Income and Wealth*, **52**, 61–83

Aaberge, R. og M. Mogstad (2007): On the Definition and Measurement of Chronic Poverty, IZA Discussion Paper No. 2659

Vedlegg A: Verdsetting av kommunale tjenester

A.1 Fordeling av kommunale tjenester

Vi definerer summen av private inntekter etter skatt og verdien av mottatte kommunale tjenestene som *utvidet inntekt*. For å kunne utføre en fordelingsanalyse av utvidet inntekt må man kjennskap til hvem som er mottakere av kommunale tjenester og hvordan verdien av de kommunale tjenestene fordeler seg på ulike individer i befolkningen. Dessverre har vi ufullstendig informasjon om dette. Det vi har opplysninger om er kommunenes driftsutgifter til ulike tjenester for hele perioden 1993-2007, men det spesifiseres ikke hvilke individer som er mottakere av ulike tjenestene i kommuneregnskapene. Vi skal her utnytte at vi langt på vei vet hvilke deler av befolkningen som er *målgrupper* for de ulike tjenestene. Vi kombinerer dette med opplysningene om mottakere fra registerdataene på individnivå. Dette gjøres for å sikre at det er konsistens mellom kommunedata bruket i modellen og opplysningene på individnivå. Vi allokere verdiene av kommunale tjenester separat for hver sektor og for hver målgruppe innenfor hver sektor. I tilfeller der et individ tilhører flere målgrupper blir ressursene tildelt i tilknytning til hvert kjennetegn. Vi deler kommunal tjenesteproduksjon inn i ti ulike tjenestesektorer. Kommunale gebyrer, fylkeskommunale og statlige tjenester holdes utenfor i denne analysen.

De metodene som benyttes her er drøftet nærmere i Aaberge m.fl. (2010). Videre vil vi kort skissere fremgangsmåten for å beregne og allokere verdien av ulike kommunale tjenester og belyse noen av de utfordringer vi møter i dette arbeidet. For å kunne identifisere hvilke populasjonsgrupper som er målgrupper for ulike kommunale tjenester bruker vi en modell for kommunale budsjettprioriteringer utviklet av Aaberge og Langørgen (2003). Det inngår en rekke variable i modellen som forklarer forskjeller i utgiftsbehov på tvers av kommuner. Dette gjøres ved å bruke variasjonen i sammensetningen av aldersgrupper, andelen av fattige (etter private inntekter), uførepensjonister, innvandrere, skilte og separerte, og en rekke andre demografisk forhold. I tillegg til demografiske kjennetegn brukes også variable som sosialistandel i kommunestyret, gjennomsnittlig utdanningsnivå og andel bosatte i tettbygde strøk for å fange opp noen av de politiske budsjettprioriteringene som gjøres i kommunene. Det tas også hensyn til ulike geografisk forhold som kommunestørrelse, befolkningstetthet, avstand til nærmeste sone-senter, kilometer kommunale veier og snønedbør, for å avsløre smådriftsulempen i tjenesteproduksjon. Det siste danner grunnlag for beregning av en sektorspesifikk kostnadsindeks som gjør at vi kan ta hensyn til forskjeller i produksjonskostnader på tvers av kommuner. En detaljert oversikt over ulike modellspesifikasjoner og variable som inngår i modellen gis i Langørgen m.fl. (2010).

For å kunne tallfeste hvor mye hver målgruppe mottar av en tjeneste, bruker vi resultatene fra modellen. Metoden vi bruker for å allokere utgiftene på ulike målgrupper kan representeres ved følgende formel

$$(A.1) \quad \hat{u}_{ij}z_j = \frac{\gamma_{ij}z_j}{\sum_j \gamma_{ij}z_j} \cdot u_i,$$

der u_i er netto driftsutgifter per innbygger brukt i sektor i og z_j er andelen av befolkningen i kommunen som tilhører målgruppe j , noe som er kjent. Parameterne γ_{ij} kalles minsteutbetalingene av tjeneste i rettet mot målgruppe j , og angir den minimale produksjonen av en tjeneste som må tilbys en målgruppe slik det vurderes av kommunene. Minsteutbetalingene er målt per innbygger i målgruppe j . Vi ønsker å finne $\hat{u}_{ij}$, som er utgifter per person i målgruppe j . Brøken i likningen (2.1) kan kalles *kostnadsvekten* til målgruppe j og gir et anslag på hvor stor andel av driftsutgiftene som går til målgruppe j . Vi antar dermed at netto driftsutgifter allokere på individene i ulike målgrupper i samme relative forhold som minsteutbetalingene (som vi har estimert). Ved å bruke denne formelen får vi at hver person i målgruppe j

mottar $\hat{u}_i$ av tjenesten i . Produktet $\hat{u}_{ij} z_j$ er et anslag på den delen av utgiftene per innbygger i sektor i som blir allokert til målgruppe j . Mens $\hat{u}_{ij} z_j$ er normert per innbygger, så er $\hat{u}_{ij}$ normert per person i målgruppe j . I tilfellet hele befolkningen i en kommune er målgruppen, får vi $\hat{u}_{ij}$ lik $\hat{u}_i$.

Vi har fordelt verdien av de kommunale tjenestene på følgende ti sektorer:

1. Administrasjon
2. Grunnskoler
3. Øvrig utdanning
4. Barnehager
5. Helsestell
6. Sosialhjelp
7. Barnevern
8. Pleie og omsorg
9. Kultur
10. Infrastruktur

For sektorene *administrasjon*, *kultur* og *infrastruktur* vet vi lite om hvordan verdien av tjenestene fordeler seg på ulike befolkningsgrupper. Vi har derfor antatt at verdien av tjenestene i disse sektorene fordeler seg likt på personer som er bosatt i samme kommune. Men mottatte tjenester kan selvsagt variere på tvers av kommuner som følge av forskjeller i kommunale inntekter, prioriteringer mellom sektorer og varierende enhetskostnader i tjenesteproduksjonen.

Vi behandler noen av tjenestene som *forsikringsordninger* som tilbys enten hele befolkningen eller visse målgrupper. Dette innebærer at utgiftene brukt på disse tjenestene allokeres ikke bare på de faktiske mottakere, men alle som potensielt har muligheten til å motta disse tjenestene. Det å motta en tjeneste som er en forsikringsordning kan ses på som kompensasjon for en ulempe eller en reduksjon i en kapabilitet, for eksempel sykdom eller uførhet. Vi mener at det er gode grunner til å behandle sektorene *helsestell*, *sosialhjelp*, *barnevern*, og *pleie og omsorg* som forsikringsordninger. De resterende tjenestene behandles ikke som forsikringsordninger og allokeres på de faktiske mottakere. Dette innebærer at de tjenestene som vi ikke behandler som forsikringsordninger bidrar til å øke velferden uten at dette blir sett på som kompensasjon for et onde.

For sektorene som behandles som forsikringsordninger kan man velge å se på enten *ex ante* eller *ex post* fordelinger av offentlige tjenester. En *ex ante* fordeling angir det individene i ulike målgrupper kan forvente å motta gitt den kommunen de bor i. Mens en *ex post* fordeling angir det de faktisk mottar etter å ha havnet i tilstander karakterisert ved sykdom, uførhet eller sosiale problemer. Et problem med å fokusere på *ex post* fordelingen, er at vi da også burde ha korrigert inntektsbegrepet for et anslag på velferdstapet knyttet til de helsemessige eller sosiale problemene individet har i ulike tilstandene. Dersom dette ikke blir gjort vil de syke og uføre kunne framstå som relativt rike fordi de mottar mye offentlige tjenester. Barn som opplever omsorgssvikt kan tilsynelatende få bedre økonomi når de blir brukere av barnevernstjenesten.

Vi vil derfor fokusere på *ex ante fordelingen* av de kommunale tjenestene som behandles som forsikringsordninger. Imidlertid tillater vi at det er forskjeller i tilbudet av disse tjenestene på tvers av kommuner. Et gjennomgående bedre tilbud av tjenestene i bostedskommunen vil da bli tolket som et uttrykk for at innbyggerne mottar en relativt bedre forsikringsordning. For sektoren *helsestell*, antar vi i tillegg at alle innbyggere innenfor hver kommune har lik tilgang til forsikringsordningene. Dermed er det ingen kommuneinterne forskjeller i tjenestetilbud for denne sektoren. Mens for sektorene *sosialhjelp*, *barnevern*, og *pleie og omsorg* identifiserer vi målgrupper som har ulik sannsynlighet for å havne i en tilstand som gir tilgang til disse tjenestene. For *sosialhjelp*, bruker vi skilte og separerte i alder 16-59 år, arbeidsledige i alder 16-59 år, uførepensjonister i alder 18-49 år,

flyktninger med integreringstilskudd, og inntektsfattige som målgrupper.⁷ I sektoren *barnevern*, er målgrupper personer i alder 0-15 år som har enslig forsørger og/eller er inntektsfattige. For *pleie og omsorg*, lar vi aldersgruppene 0-66 år, 67-79 år, 80-89 år og 90 år og over, ha ulik sannsynlighet for å motta offentlige tjenester.

For de andre tjenesteytende sektorene fokuserer vi på *ex post* fordelingen. Dette gjelder sektorene *grunnskoler*, *øvrige utdanning* og *barnehager*. For disse sektorene tillates det forskjeller i tjenestetilbud for individer i ulike målgrupper som er bosatt i samme kommune. For grunnskoler kan målgruppen (elever) identifiseres på grunn av obligatorisk skolegang ved å bruke opplysninger om alder i Det sentral befolkningsregisteret. Vi tillater at det kan være behandlingsforskjeller i tjenestetilbudet for elever i barneskolealder (6-12 år) og elever i ungdomskolealder (13-15 år). Sektoren *øvrige utdanning* omfatter både skolefritidsordningen og voksenopplæringen. Vi lar nyankomne flyktninger (med integreringstilskudd for kommunene) og barn i alder 6-12 med heltids yrkesaktive foreldre være målgruppene. *Barnehager* blir ikke betraktet som en forsikringsordning, men blir kun ansett å øke velferden for de familiene som faktisk har barnehageplass. Siden vi ikke kjenner eksakt hvilke barn som har barnehageplass, trekker vi ut en andel av barna for hver kommune lik den kommunale dekningsgraden og som vi antar er i barnehage. Målgruppene er barn i alder 1-5 år og barn i alder 1-5 år med heltids yrkesaktive foreldre. Treksannsynligheten varierer mellom de to målgruppene.

A.2 Forskjeller i individuelle behov og kostnadsnivå i kommunenes

Noe av kommunal tjenesteproduksjon er ment å dekke individenes behov for ulike tjenester. La oss nå tenke oss at det offentlige ikke tilbyr en tjeneste. Da er det naturlig å tenke seg at når det er et grunnleggende behov for tjenesten vil aktuelle mottakere av tjenesten lete etter alternative kilder (som i det private markedet) for å kunne dekke behovene. Derfor er det ikke opplagt at det offentlige tjenestetilbudet hever den økonomiske velferden til mottakere i forhold til en situasjon der skattene tilbakeføres og mottakere får behovene dekket i alternative markeder. Dersom vi overser behovsaspektet ved kommunale tjenester vil mottakere av eksempelvis omsorgstjenester (som eldre) fremstå som forholdsvis rike. Behovene vil vanligvis variere på tvers av individer. Offentlig tjenestetilbud vil kunne tenkes å ta hensyn til noen av denne variasjonen, samtidig som det vil være variasjon i tilbud av en og samme tjeneste mellom kommuner. Det er heller ikke naturlig å anta at verdien av en mottatt tjeneste samsvarer fullstendig med behovet for tjenesten. Dette taler for en behovskorrigerende av kommunale tjenester.

Vi ønsker å gjøre tjenestene mottatt av individer med ulike behov sammenliknbare. Men individuelle behov kan ikke observeres eller tallfestes, uten nødvendigvis å gjøre noen normative tilnærminger. Vi tenker oss at det finnes en velmenende samfunnsøkonomisk planlegger som kan vurdere eller tallfeste behovene for ulike tjenester for alle individer. Videre antar vi at samfunnsplanleggeren bruker modellen for kommunenes utgiftsbruk til å tallfeste disse behovene. Som tidlig påpekt kan parametrene γ_i tolkes som minsteutbetaling av tjeneste i målt per innbygger i målgruppe j , men gir dessuten et mål på planleggerens vurdering av behovet for ulike tjenester innenfor ulike målgrupper. Disse parametrene gir et estimat på individuelle behov. Vår modell for kommunenes utgiftsbruk tillater imidlertid at samfunnsplanleggeren vurderer behovet for en tjeneste ulikt for individer som

⁷ Sosialhjelp omfatter rusmiddelvern og tjenester rettet mot personer med psykiske lidelser. Økonomisk sosialhjelp er derimot holdt utenfor her og blir i stedet regnet som en kontantoverføring, og er inkludert i private inntekter etter skatt. Det burde nevnes her at kontantoverføringer kan tolkes som forsikringsordninger men er behandlet *ex post*. Det betyr at kontantoverføringer og offentlige tjenester blir behandlet forskjellig selv om begge kan oppfattes som forsikringsordninger. En innvending mot å behandle kontantoverføringer *ex ante* er at dette vil gi et inntektsbegrep som vil bli betraktet som lite relevant i forbindelse med fattigdomsbekjempelse. For eksempel vil familier som faktisk mottar relativt store kontantoverføringer bli betraktet som fattige når overføringene blir behandlet *ex ante*. Derfor behandler vi kontantoverføringene som en del av private inntekter etter skatt, mens offentlige tjenester for sektoren sosialhjelp *ex ante*.

befinner seg i ulike målgrupper. Imidlertid antar vi at individer innenfor samme målgruppe j antas å ha like behov at hver tjeneste, uavhengig av hvilken kommune de bor i.

I tillegg til forskjeller i individuelle behov er det naturlig å tenke seg det kan være forskjeller i kostnader ved tjenesteproduksjon i ulike deler av landet. Vi er interessert i bidraget av kommunale tjenester på individenes økonomiske velferd. Når vi skal verdsette de kommunale tjenestene, er det derfor viktig å ta høyde for forskjeller i enhetskostnadene i tjenesteproduksjonen på tvers av kommuner. Enhetskostnadene avhenger blant annet av kommunestørrelse og bosettingsmønster. Tallfestingen av enhetskostnadene er basert på empiriske analyser av kommunenes økonomiske atferd. Ofte finner man at det er forholdsvis høye enhetskostnader i små kommuner med spredt bosetting. Dette kan skyldes smådriftsulemper eller kostnader knyttet til desentralisering. For å ta hensyn til slike forhold i våre fordelingsanalyser korrigeres de faktiske utgiftene med en indeks π_i^k av sektorspesifikke enhetskostnader. Verdien på kostnadsindeksen π_i^k angir forholdet mellom enhetskostnaden i kommune k og landsgjennomsnittet. Kommuner med enhetskostnaden lik landsgjennomsnittet får dermed π_i^k lik 1, mens kommuner med høyere kostnader får π_i^k høyere enn 1 og motsatt for kommuner med lavere kostnader enn landsgjennomsnittet. Dette gjør at utgiftene til de kommunale tjenestene blir nedjustert i kommuner med høye kostnader og oppjustert i kommuner med lave kostnader.

Aaberge m.fl. (2010) foreslår en metode som bruker *ekvivalensskalaer* for å justere verdiene av kommunale tjenester basert på mottakernes behov i hver målgruppe og forskjeller i enhetskostnader for hver tjeneste mellom kommuner. En ekvivalensskala for målgruppe j kan uttrykkes slik

$$(A.2) \quad mo_j^k = \frac{\sum_i \pi_i^k \gamma_{ij}}{\sum_i \gamma_{ir}} = \frac{\sum_i \gamma_{ij}}{\sum_i \gamma_{ir}} \cdot \frac{\sum_i \pi_i^k \gamma_{ij}}{\sum_i \gamma_{ij}},$$

der γ_{ir} angir en minsteutgift av tjeneste i målt per innbygger som gis til målgruppe r bosatt i en referansekommune med de sektorspesifikke kostnadsindeksene lik landsgjennomsnittet. Som referanseperson benytter vi enslige ugifte 30-åringer. De kommunale tjenestene kan verdsettes ulikt mellom individer på grunn av to forhold: Forskjeller i samfunnsplanleggerens vurdering av behovene for individene etter hvilke målgrupper de tilhører, og kostnadsforskjeller i tjenesteproduksjon mellom kommuner. Dersom vi ser bort fra kostnadsforskjeller og setter π_i^k lik 1 for alle kommuner og tjenester, vil den behovskorrigerende skala mo_j^k redusere seg til mo_j som varierer kun på tvers av målgrupper og ikke kommuner.

Ekvivalensskalaen (2.2) er beregnet på individnivå. I fordelingsanalyser er det imidlertid vanlig å bruke ekvivalensskalaer på husholdsnivå. Tidligere har vi antatt at de økonomiske ressursene er likt fordelt innad i hushold. Vi benytter en tilsvarende antakelse også for kommunale tjenester. Dette innebærer at alle medlemmene i et hushold drar nytte av tjenestene selv om noen bare er indirekte mottakere. Men vi antar også at det ikke foreligger noen stordriftsfordeler i bruken av offentlige tjenester. I motsetning til private inntekter, er dette en mer rimelig antagelse for mottatte tjenester. Tjenester har ofte av en slik karakter at dersom en i husholdet mottar en tjeneste, har de andre medlemmene i husholdet i liten grad muligheten til å være brukere av tjenesten (uten selv å også være mottakere). Men det at noen i husholdet mottar en tjeneste øker velferden til husholdet som en enhet. Eksempelvis vil det at ett av barna får barnehageplass ikke bety at andre i husholdet også kan få tilgang til denne tjenester, men husholdet har fått økt sin velferd tilsvarende verdien av én barnehageplass. Under disse antagelsene kan

ekvivalensskalaen for et hushold defineres som summen av ekvivalensskalaene for alle individene i husholdet. Et individ kan inngå i flere målgrupper, slik at den individuelle ekvivalensskalaene vil være summen av alle ekvivalensskalaene for hver målgruppe som individet kan representeres ved. Levestandarden til et hushold kan da beregnes ved å dividere husholdets samlede inntekt med en ekvivalensskala som gjelder på husholdnivå, slik vi viser i neste avsnitt.

Når vi ser på utvidet inntekt (inntekt etter skatt + verdien av kommunale tjenester) er det av interesse å beregne en ekvivalensskala som kan brukes til å beregne ekvivalentinntekter for utvidet inntekt. Skalaen i likning (2.2) er relevant i forhold til kommunale tjenester, men ikke i forhold til private inntekter. Det finnes imidlertid ingen uproblematisk måte å kombinere ulike ekvivalensskalaer for private inntekter og kommunale tjenester. Et alternativ er derfor å bruke OECD/EU skala for å beregne ekvivalentinntekter for private inntekter, mens ekvivalensskalaene i (2.2) brukes til å verdsette og beregne ekvivalentinntekter for kommunale tjenester. Det gjenstår da et problem med å gjøre kommunale og private ekvivalentinntekter sammenliknbare, ettersom nivåene på disse blir påvirket av valget av referansegruppe. Hvis vi for eksempel velger en referansegruppe som mottar lite kommunale tjenester, vil de kommunale ekvivalentinntektene bli nedjustert til et relativt lavt nivå, noe som betyr at kommunale tjenester får mindre betydning i fordelingsanalyser. Hvis vi derimot velger en ressurskrevende referansegruppe eller en absolutt ekvivalensskala for kommunale tjenester, vil dette trolig gi en sterkere effekt på fattigdom.

Derimot en samlet ekvivalensskala for både private inntekter og kommunale tjenester vil være av interesse ved sammenlikninger mellom kommuner og over tid. Men det er ikke helt åpenbart hvordan ekvivalensskalaene for de private inntektene og kommunale tjenester skal vektlegges i en samlet ekvivalensskala for utvidet inntekt. Aaberge mfl. (2010) foreslår en slik sammenvektet ekvivalensskala som tar for seg både kommunale tjenester og private inntektene. Denne skalaen kan dekomponeres på følgende måte

$$(A.3) \quad m_j^k = \theta_r mp_j + (1 - \theta_r) mo_j^k,$$

$$\theta_r = \frac{\gamma_{pr}}{\gamma_{pr} + \sum_i \gamma_{ir}},$$

der mp_j er ekvivalensskala for private inntekter, som inngår med en vekt θ_r i den samlede skalaen m_j^k . Men private inntekter vektlegges imidlertid mindre enn 1 i den samlede skalaen for utvidet inntekt. Vekten θ_r er definert ved minstekvantum til privat konsum γ_{pr} som en andel av de samlede minsteystelsene i referansegruppen. Vi antar at minstekvantum til privat konsum er gitt ved *utbetalinger til minstepensjonen for enslige*, og benytter for øvrig de samme verdiene på parameterne γ_{ij} som tidligere. Dette gir oss et estimat på vekten θ_r , som da brukes til å beregne en samlet skala for utvidet inntekt. Her er det viktig å påpeke at stordriftsfordelene i konsum som følger av ekvivalensskalaen for private inntekter inngår også i ekvivalensskalaen i (2.3), men nå med en vekt lik θ_r .

Tabell A.1. Behovskorrigert OECD og EU-skala etter størrelsen på husholdet og alder

Skala	OECD-skala uten behovskorrigerings		OECD-skala med behovskorrigerings		EU-skala uten behovskorrigerings		EU-skala med behovskorrigerings	
	1 voksen	2 voksne	1 voksen	2 voksne	1 voksen	2 voksne	1 voksen	2 voksne
Ingen barn								
17-29 år	1	1,7	1	1,70	1	1,5	1	1,50
67-79 år	1	1,7	1,15	2,05	1	1,5	1,15	1,86
80-89 år	1	1,7	1,32	2,40	1	1,5	1,32	2,21
Over 89 år ...	1	1,7	1,81	3,32	1	1,5	1,81	3,13
1 barn								
Under 6 år ..	1,5	2,2	1,64	2,35	1,3	1,8	1,46	1,97
6-12 år	1,5	2,2	1,87	2,58	1,3	1,8	1,68	2,20
13-16 år	1,5	2,2	2,07	2,79	1,3	1,8	1,88	2,41
2 barn								
Under 6 år ...	2	2,7	2,44	3,14	1,6	2,1	2,06	2,57
6-12 år	2	2,7	2,84	3,56	1,6	2,1	2,47	3,00
3 barn								
Under 6 år ...	2,5	3,2	3,31	4,02	1,9	2,4	2,74	3,27
6-12 år	2,5	3,2	3,81	4,55	1,9	2,4	3,24	3,78

¹ Den behovskorrigerte OECD-skalaen (EU-skalaen) er et vektet gjennomsnitt av OECD-skalaen (EU-skalaen) uten behovskorrigerings og en behovsskala for kommunale tjenester (se del 2.2.3). De behovskorrigerende skala tar hensyn til både stordriftsfordeler i konsum i hushold med flere medlemmer og forskjeller i behov for offentlige tjenester på tvers av hushold. Tabell A.1 gir estimatene på de behovskorrigerte OECD/EU-skalaene etter størrelsen på husholdet og aldersgruppen (etter alder på barn i hushold med barn). Referansegruppen er enslige voksne under 67 år uten særegne behov for kommunale tjenester.

Som påpekt i del 2.2.1, har man tradisjonelt benyttet enten EU eller OECD-skalaen for private inntekter. For å oppnå sammenliknbarhet med andre studier settes ekvivalensskalaen mp_j for private inntekter lik enten EU eller OECD-skalaen. Ved å bruke (2.3) får dermed en *behovskorrigert EU-skala* og en *behovskorrigert OECD-skala* for utvidet inntekt, henholdsvis når vi bruker EU-skala og OECD-skala for private inntekter. *Ekvivalent utvidet inntekt* beregnes da ved å dele den samlede inntekten etter skatt og mottatte tjenester for husholdet på en av disse skalaene. Dette er dette inntektsbegrepet vi benytter i vårt empiriske arbeid. Ved å benytte to ulike ekvivalensskalaer for utvidet inntekt kan vi synliggjøre i hvilken grad resultatene er sensitive overfor valg av metode. En sammenlikning av EU/OECD-skala med og uten behovskorrigerings gis i Tabell A.1. Vi ser også på betydningen av ulike inntektsbegrep og ekvivalensskalaer for fattigdomsresultatene i Tabell A.2

Tabell A.1 illustrerer forskjellene mellom den tradisjonelle OECD-skalaen og EU-skalaen og hvordan disse endrer seg når vi korrigerer for behov knyttet til kommunale tjenester. OECD-skalaen legger større vekt på stordriftsfordeler i konsum innad i hushold sammenliknet med EU-skalaen. Siden de behovskorrigerende skalaene vi innfører er vektete gjennomsnitt av OECD-skalaen (eller EU-skalaen) og en behovsskala for kommunale tjenester, er denne forskjellen til stede også når vi korrigerer for behov (samme vekt bruker i begge tilfeller). For et gitt hushold, er dermed den behovskorrigerte OECD-skalaen alltid høyere enn den behovskorrigerte EU-skalaen. Det er viktig å legge merke til at de behovskorrigerte skalaene tar høyde for at eldre (over 67 år) har større behov for kommunale tjenester (eksempelvis for tjenester knyttet til pleie og omsorg). Vi ser også at de behovskorrigerte skalaene gir en høyere skalafaktor til hushold med barn, som vil ha større behov knyttet til barnehageplass og undervisning. Derimot enslig voksne uten barn får i gjennomsnitt en liten økning skalafaktoren (kun 0,1 poeng). Vi ser også at forskjellen mellom de behovskorrigerte skalaene for par med barn og enslig foreldre utviskes når antall barn øker. Dette skyldes at enslige foreldre har større behov for enkelte kommunale tjenester enn par (som tjenestene knyttet til sosialhjelp og barnevern).

Tabell A.2. Fattigdom etter inntekt etter skatt/utvidet inntekt, OECD/EU-ekvivalensskala med og uten behovskorrigerings og landsspesifikke/regionsspesifikke fattigdomsgrenser, 2005-2007

Inntektsbegrep	Inntekt etter skatt				Utvidet inntekt (inntekt etter skatt + kommunale tjenester)							
	OECD-skala uten behovskorrigerings		EU-skala uten behovskorrigerings		OECD-skala uten behovskorrigerings		EU-skala uten behovskorrigerings		OECD-skala med behovskorrigerings		EU-skala med behovskorrigerings	
Fattigdomsgrense ²	Lands-spesifikk	Regions-spesifikk	Lands-spesifikk	Regions-spesifikk	Lands-spesifikk	Regions-spesifikk	Lands-spesifikk	Regions-spesifikk	Lands-spesifikk	Regions-spesifikk	Lands-spesifikk	Regions-spesifikk
Innvandrere i alt	13	14	23	24	5	6	13	13	11	12	22	23
Flyktninger i alt	19	20	33	34	5	5	12	13	15	16	32	34
Utvalgte land												
Polen	8	8	15	17	6	6	14	14	7	8	13	14
Storbritannia	6	7	11	12	5	5	10	10	6	6	9	10
Russland	13	13	23	23	4	4	8	9	9	9	23	24
Tyrkia	20	23	32	36	7	8	17	18	17	19	31	34
Tyskland	6	7	12	12	5	5	10	10	6	6	10	10
Somalia	41	42	59	60	10	10	19	20	28	29	55	57
Sri Lanka	11	13	18	20	6	6	11	11	9	10	16	18
Irak	30	31	47	48	4	4	11	11	24	24	49	51
Iran	13	14	26	27	6	7	15	16	13	14	27	28
Pakistan	24	28	34	39	7	9	16	18	17	22	31	35
Vietnam	10	12	21	23	5	6	13	14	10	10	19	21
Norskfødte med innvandrerbakgrunn	20	22	28	30	2	3	5	5	12	15	25	28
Befolkningen for øvrig	2	2	8	7	1	1	6	5	2	2	5	5
Fattigdomsgrense i kr	[80 362, 89 728]		[117 361, 129 891]		[98 524, 107 806]		[142 441, 157 232]		[81 581, 95 382]		[112 178, 131 048]	

¹ Den behovskorrigerede OECD-skalaen (EU-skalaen) er et vektet gjennomsnitt av OECD-skalaen (EU-skalaen) uten behovskorrigerings og en behovsskala for kommunale tjenester (se del 2.2.3). Både inntekt etter skatt og utvidet inntekt er summert over treårsperioden 2005-2007 for hvert hushold og delt på OECD/EU-skala med/uten behovskorrigerings for å beregne ekvivalentinntekter. Tabell A.2 gir seks kombinasjoner av ekvivalentinntekter.

² Fattigdomsgrensen settes til 50 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt når OECD-skalaene brukes, mens til 60 prosent av medianen når EU-skalaene brukes. De regionsspesifikke fattigdomsgrensene tar hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet, mens de landsspesifikke fattigdomsgrensene er det samme for alle individer uavhengig av hvor de bor. Den nederste raden i tabell A.2 presenterer de estimerte fattigdomsgrensene i kronebeløp. Her angir vi variasjonsområdet for de regionsspesifikke fattigdomsgrensene ved å presentere kun den laveste og den høyeste fattigdomsgrensen. Heltidsstudenter og personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

Vedlegg B: Resultater basert på OECD-skala

Tabell B.1. Andel fattige blant innvandrere etter kjønn, 1993-2007¹

Periode	1993-1995			1996-1998			1999-2001			2002-2004			2005-2007		
Kjønn	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
Innvandrere i alt	19	21	17	15	16	14	13	14	11	13	14	11	12	13	11
Flyktninger i alt	22	23	21	16	17	15	14	14	13	14	15	13	15	16	14
Utvalgte land															
Polen	12	15	10	10	12	9	8	11	7	8	9	8	7	8	7
Storbritannia	15	18	12	11	12	9	10	11	8	8	9	7	6	6	6
Russland	:	:	:	18	20	17	10	14	8	9	11	8	7	9	6
Tyrkia	30	30	30	28	28	29	24	24	24	21	20	22	19	19	20
Tyskland	12	13	11	10	11	9	8	9	8	8	8	7	6	6	5
Somalia	27	31	21	21	24	17	21	23	18	28	31	23	28	30	25
Sri Lanka	16	15	19	10	10	11	9	8	9	10	10	9	10	10	9
Irak	17	19	15	23	21	24	20	19	20	17	17	18	23	22	24
Iran	21	22	20	17	18	16	14	15	12	13	14	12	14	15	12
Pakistan	40	38	41	33	32	34	29	28	30	25	25	26	21	21	22
Vietnam	21	22	20	15	16	15	11	11	10	11	12	10	10	11	10
Norskfødte med innvandrerbakgrunn ..	24	23	24	19	19	19	17	17	17	16	16	15	15	15	15
Befolkningen for øvrig	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerede OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 50 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter, personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten og nyankomne voksne innvandrere (alder over 16 år og botid mindre enn 3 år) er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

Tabell B.2. Andel fattige blant innvandrere etter alder, 1993-2007¹

Periode	1993-1995				1996-1998				1999-2001				2002-2004				2005-2007			
Aldersgruppe	Under 16 år	16-39 år	40-65 år	Over 65 år	Under 16 år	16-39 år	40-65 år	Over 65 år	Under 16 år	16-39 år	40-65 år	Over 65 år	Under 16 år	16-39 år	40-65 år	Over 65 år	Under 16 år	16-39 år	40-65 år	Over 65 år
Innvandrere i alt	16	22	15	31	15	16	13	28	11	13	12	25	10	13	11	22	12	12	11	13
Flyktninger i alt	14	24	24	25	13	15	19	26	11	13	16	27	10	14	16	26	14	15	16	13
Utvalgte land																				
Polen	9	14	9	:	7	11	8	:	6	9	7	:	7	9	7	:	4	8	7	12
Storbritannia	9	18	14	:	11	13	9	16	8	13	9	10	10	12	6	10	6	8	5	9
Russland	15	26	32	:	8	19	20	:	2	11	8	:	2	10	8	:	3	8	8	:
Tyrkia	23	29	35	:	32	25	33	:	30	22	27	:	23	20	23	:	23	18	20	:
Tyskland	10	17	7	:	13	13	7	:	4	9	7	25	5	8	6	17	3	5	5	13
Somalia	12	33	28	:	17	21	33	:	15	22	31	:	17	29	36	:	19	28	37	:
Sri Lanka	11	16	21	:	7	9	14	:	5	7	13	:	5	7	12	:	8	8	11	:
Irak	7	22	20	:	22	21	28	:	15	20	23	:	11	18	23	:	24	21	26	:
Iran	17	21	23	:	16	16	20	:	9	13	16	:	10	13	14	21	15	14	14	11
Pakistan	41	38	40	:	38	31	33	:	37	27	28	71	32	25	24	53	27	20	21	32
Vietnam	17	21	25	:	16	14	20	15	12	9	13	19	12	10	13	14	12	9	12	9
Norskfødte med innvandrerbakgrunn	26	13	:	:	21	11	:	:	18	10	:	:	17	11	:	:	17	9	:	:
Befolkningen for øvrig	3	2	3	12	2	2	2	10	2	2	2	7	2	2	2	4	2	2	2	3

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerede OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 50 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter, personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten og nyankomne voksne innvandrere (alder over 16 år og botid mindre enn 3 år) er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

Tabell B.3. Andel fattige blant innvandrere etter type hushold, 1993-2007¹

Periode	1993-1995				1996-1998				1999-2001				2002-2004				2005-2007			
Type hushold ²	Ens- lige	Par uten barn	Par med barn	Ens- lige for- eldre	Ens- lige	Par uten barn	Par med barn	Ens- lige for- eldre	Ens- lige	Par uten barn	Par med barn	Ens- lige for- eldre	Ens- lige	Par uten barn	Par med barn	Ens- lige for- eldre	Ens- lige	Par uten barn	Par med barn	Ens- lige for- eldre
Innvandrere i alt	34	12	16	12	26	11	13	10	23	9	10	9	24	8	10	11	19	7	10	11
Flyktninger i alt	32	18	20	11	24	15	14	10	23	13	11	9	26	11	12	12	21	11	14	12
Utvalgte land																				
Polen	34	8	7	8	29	6	6	10	26	5	4	9	24	4	4	7	14	4	4	8
Storbritannia	42	7	6	12	29	5	5	7	28	5	4	8	23	4	4	9	15	4	4	7
Russland	:	:	21	:	42	15	12	18	32	4	5	4	26	6	4	8	15	5	5	8
Tyrkia	41	27	28	21	35	25	28	20	33	20	24	11	32	17	21	17	24	14	20	16
Tyskland	32	7	5	10	25	6	5	8	18	7	4	9	15	6	4	6	11	6	3	5
Somalia	44	:	16	9	31	20	20	9	29	17	22	9	36	15	29	18	31	21	30	18
Sri Lanka	22	12	12	:	18	9	7	6	23	5	5	13	32	7	6	6	23	8	7	7
Irak	26	:	15	:	22	21	24	19	22	12	21	12	22	12	17	11	21	16	26	12
Iran	29	19	18	10	25	15	15	9	25	10	10	10	24	9	10	11	20	10	12	11
Pakistan	47	34	39	35	41	27	33	27	37	25	29	21	37	20	25	18	26	17	21	20
Vietnam	31	15	20	12	24	13	14	9	18	8	9	8	23	9	8	9	17	9	8	12
Norskfødte med innvandrerbakgrunn	37	3	25	13	26	4	20	11	25	6	18	9	22	7	16	11	16	5	16	11
Befolkningen for øvrige	11	1	1	3	8	1	1	3	7	1	1	3	7	1	1	3	6	1	1	3

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerede OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 50 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter, personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten og nyankomne voksne innvandrere (alder over 16 år og botid mindre enn 3 år) er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

² Opplysningene er hentet fra et heldekkende husholdspanel for perioden 1993-2007 og gjelder ved begynnelsen av hver treårsperiode.

Tabell B.4. Andel fattige blant barn og unge under 25 år med innvandrerbakgrunn, 1993-2007¹

Periode	1993-1995			1996-1998			1999-2001			2002-2004			2005-2007		
Alder	Under 13 år	13-18 år	19-24 år	Under 13 år	13-18 år	19-24 år	Under 13 år	13-18 år	19-24 år	Under 13 år	13-18 år	19-24 år	Under 13 år	13-18 år	19-24 år
Innvandrere i alt	16	21	32	14	16	20	10	14	16	10	13	17	12	13	15
Flyktninger i alt	14	19	32	12	14	18	10	13	14	10	13	16	14	15	15
Utvalgte land															
Polen	10	7	20	8	7	13	6	6	9	8	6	12	4	5	11
Storbritannia	8	21	33	11	11	24	9	3	21	9	9	24	5	11	11
Russland	:	:	:	7	12	28	1	6	20	3	3	14	2	5	12
Tyrkia	20	30	32	32	30	26	28	27	19	25	24	20	23	21	17
Tyskland	:	:	:	:	:	:	3	9	:	4	8	16	3	3	13
Somalia	10	32	45	13	22	28	12	26	25	15	30	32	17	30	31
Sri Lanka	11	16	15	6	8	10	7	7	6	3	8	9	4	12	9
Irak	7	12	26	20	26	24	14	21	23	10	16	18	25	22	18
Iran	17	19	31	16	15	21	8	11	16	9	12	15	15	13	15
Pakistan	40	45	41	38	32	32	36	29	23	30	30	23	27	25	19
Vietnam	18	18	27	15	15	14	12	11	10	13	11	12	11	11	11
Norskfødte med innvandrerbakgrunn	26	23	11	21	16	15	18	15	12	17	13	12	17	11	11
Befolkningen for øvrige	3	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	1	3

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerede OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 50 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter, personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten og nyankomne voksne innvandrere (alder over 16 år og botid mindre enn 3 år) er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

Tabell B.5. Andel fattige blant innvandrere etter botid og innvandringsgrunn, 1993-2007¹

Periode	1993-1995				1996-1998				1999-2001				2002-2004				2005-2007			
Botid	Under 3 år	3-6 år	7-10 år	11 år og over	Under 3 år	3-6 år	7-10 år	11 år og over	Under 3 år	3-6 år	7-10 år	11 år og over	Under 3 år	3-6 år	7-10 år	11 år og over	Under 3 år	3-6 år	7-10 år	11 år og over
Innvandrere i alt ...	34	23	19	14	20	19	17	11	17	13	16	11	18	14	13	11	14	14	14	11
Innvandringsgrunn																				
Arbeid	33	35	:	:	29	30	:	:	20	17	18	:	19	12	10	17	11	8	7	11
Familie	27	25	:	:	21	20	20	:	17	15	15	12	13	13	15	14	11	9	13	13
Flukt	41	22	18	16	17	18	17	12	19	13	17	12	20	17	13	14	15	18	20	13
Annet	30	23	19	14	20	17	16	11	15	10	13	11	21	10	7	10	21	11	7	8
Utvalgte land																				
Polen	24	15	10	7	14	13	10	8	13	10	9	7	15	10	8	7	12	7	9	6
Storbritannia	30	23	20	9	25	20	12	6	27	17	10	6	22	14	9	5	15	10	7	5
Russland	27	:	:	:	23	16	:	:	15	7	8	16	12	8	7	8	12	6	8	6
Tyrkia	41	33	27	29	35	35	30	24	25	27	29	22	22	21	26	21	20	19	24	19
Tyskland	37	19	13	7	25	22	8	6	15	13	7	6	11	11	10	5	10	6	7	4
Somalia	38	28	:	:	21	23	24	:	23	22	25	25	27	28	34	35	17	26	37	39
Sri Lanka	27	15	17	11	9	10	11	10	15	7	8	8	21	10	9	9	19	11	11	9
Irak	20	21	:	:	21	24	26	:	22	23	25	18	20	18	21	21	21	23	30	22
Iran	24	22	20	17	20	18	17	11	19	14	15	14	17	14	11	13	16	14	17	13
Pakistan	53	47	43	36	46	42	37	30	33	34	36	27	31	29	32	25	26	24	26	20
Vietnam	25	28	20	17	18	19	17	12	12	11	13	9	18	12	14	10	16	12	15	10

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerede OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 50 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter og personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

Tabell B.6. Andel fattige blant innvandrere etter lengste botid i husholdet (under 16 år) og innvandringsgrunn, 1993-2007¹

Periode	1993-1995				1996-1998				1999-2001				2002-2004				2005-2007			
Botid	Under 3 år	3-6 år	7-10 år	11-15 år	Under 3 år	3-6 år	7-10 år	11-15 år	Under 3 år	3-6 år	7-10 år	11-15 år	Under 3 år	3-6 år	7-10 år	11-15 år	Under 3 år	3-6 år	7-10 år	11-15 år
Innvandrere i alt ...	41	27	25	20	23	21	21	17	21	15	19	16	23	17	14	17	14	17	17	18
Innvandringsgrunn																				
Arbeid	35	40	:	:	34	35	:	:	25	24	23	19	22	17	14	19	17	12	11	10
Familie	37	34	29	24	36	30	27	22	30	22	21	20	28	21	19	20	19	22	14	17
Flukt	46	23	19	17	17	18	18	12	22	13	18	15	21	18	13	16	10	15	18	23
Annet	36	33	28	21	24	25	24	19	17	14	19	19	25	13	13	18	16	25	15	10
Utvalgte land																				
Polen	54	22	11	9	40	28	12	10	:	23	15	11	23	15	15	10	9	12	9	13
Storbritannia	38	38	36	31	34	32	21	17	36	34	18	19	29	26	15	16	13	18	17	11
Russland	:	:	:	:	40	24	30	39	29	11	10	:	23	14	9	9	24	16	10	12
Tyrkia	:	37	29	30	:	42	37	21	:	35	30	30	37	30	26	27	25	27	26	27
Tyskland	56	32	27	22	36	35	16	16	18	21	10	15	12	13	15	12	12	10	7	10
Somalia	41	28	18	13	22	22	24	50	25	20	24	26	27	27	34	36	14	17	23	38
Sri Lanka	38	15	:	:	30	11	10	12	33	10	10	7	34	17	8	8	9	35	16	14
Irak	21	21	31	50	19	24	29	21	22	23	26	19	20	18	21	23	26	21	23	30
Iran	24	23	21	13	22	18	19	12	19	16	16	14	19	15	12	14	13	17	15	18
Pakistan	:	49	49	35	:	45	40	33	:	37	37	34	41	36	30	33	27	44	28	28
Vietnam	27	28	23	17	:	19	18	12	:	13	13	11	:	:	16	12	:	:	19	21

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerede OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 50 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter og personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

Tabell B.7. Andel fattige blant innvandrere etter lengste botid i husholdet (16 år og over) og innvandringsgrunn, 1993-2007¹

Periode	1993-1995				1996-1998				1999-2001				2002-2004				2005-2007			
Botid	16-20 år	21-25 år	26-30 år	31 år og over	16-20 år	21-25 år	26-30 år	31 år og over	16-20 år	21-25 år	26-30 år	31 år og over	16-20 år	21-25 år	26-30 år	31 år og over	16-20 år	21-25 år	26-30 år	31 år og over
Innvandrere i alt	26	25	7	3	18	22	10	3	13	18	13	3	14	13	13	4	16	12	11	4
Innvandringsgrunn																				
Arbeid	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Familie	39	29	11	7	25	29	11	7	19	23	13	5	19	16	15	5	17	15	12	5
Flukt	20	14	7	5	14	14	6	4	8	12	7	3	10	10	8	4	15	9	9	4
Annet	25	26	7	3	19	22	10	3	16	19	14	3	16	14	14	4	16	13	11	4
Utvalgte land																				
Polen	9	10	10	6	7	8	11	5	7	9	7	3	9	7	5	4	9	6	6	3
Storbritannia	23	15	6	2	21	12	7	2	16	14	5	2	13	13	8	2	12	11	8	3
Russland	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	3	:	:	:	3
Tyrkia	31	33	8	8	24	28	12	7	21	19	19	8	25	18	16	7	24	18	14	10
Tyskland	24	16	7	2	15	17	7	3	16	17	7	3	12	13	7	3	10	9	7	3
Somalia	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Sri Lanka	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	9	:	:	:	9	7	4	3
Irak	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	29	19	10	3
Iran	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	8	2	:	14	17	4	3
Pakistan	37	44	13	9	31	32	31	9	28	29	25	15	27	26	24	19	27	25	20	16
Vietnam	:	:	:	:	13	:	:	:	8	13	:	:	8	10	:	6	10	9	9	3

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerede OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 50 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter og personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

Tabell B.8. Andel fattige blant innvandrere etter ankomstkohort (1971-1989), innvandringsgrunn og landbakgrunn¹

Ankomstkohort	1971-1975					1976-1980					1981-1985					1986-1989				
Tidsperiode	93-95	96-98	99-01	02-04	05-07	93-95	96-98	99-01	02-04	05-07	93-95	96-98	99-01	02-04	05-07	93-95	96-98	99-01	02-04	05-07
Innvandrere i alt	18	14	11	10	8	16	13	11	10	8	17	13	11	10	9	22	17	14	14	13
Innvandringsgrunn																				
Flukt	18	14	12	9	5	17	13	10	11	10	17	12	9	9	9	22	17	15	15	14
Annet	17	14	11	10	8	15	13	11	10	8	18	13	12	11	9	22	17	14	13	11
Utvalgte land																				
Polen	7	6	5	5	7	5	4	5	4	5	8	9	7	7	6	14	10	10	8	6
Storbritannia	8	5	5	4	3	13	8	7	6	5	17	8	7	8	6	21	12	9	6	5
Russland	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Tyrkia	33	28	19	16	12	27	25	17	15	13	28	21	22	20	17	32	30	27	25	22
Tyskland	10	8	6	5	3	12	8	8	6	5	12	8	8	6	5	14	8	8	7	6
Somalia	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	27	24	25	36	39
Sri Lanka	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	14	12	8	10	7	16	11	9	9	10
Irak	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	23	26	24	24	27
Iran	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	12	10	16	12	10	22	17	13	13	13
Pakistan	38	30	25	21	17	33	27	25	21	18	41	32	27	24	19	46	37	35	31	24
Vietnam	:	:	:	:	:	17	14	10	11	10	19	12	8	8	9	29	17	12	11	10

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerede OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 50 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter og personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

Tabell B.9. Andel fattige blant innvandrere etter ankomstkohort (1990-2004), innvandringsgrunn og landbakgrunn¹

Ankomstkohort	1990-1992					1993-1995					1996-1998			1999-2001		2002-2004
Tidsperiode	93-95	96-98	99-01	02-04	05-07	96-98	99-01	02-04	05-07	99-01	02-04	05-07	02-04	05-07	05-07	
Innvandrere i alt	32	20	16	15	14	18	13	12	12	16	14	14	17	14	14	
Innvandringsgrunn																
Arbeid	35	28	17	15	13	29	16	9	7	20	11	6	18	6	11	
Familie	27	20	15	15	13	21	15	15	14	16	13	12	13	9	10	
Flukt	36	20	17	16	16	15	12	13	12	18	18	22	18	19	16	
Annet	30	17	10	8	7	19	9	8	6	14	9	7	18	10	19	
Utvalgte land																
Polen	22	12	8	8	8	14	10	9	9	13	8	7	15	5	11	
Storbritannia	30	18	10	10	8	24	15	8	6	26	11	7	21	8	15	
Russland	27	17	8	5	4	21	6	7	7	13	8	8	11	5	11	
Tyrkia	39	35	30	25	21	35	28	27	24	24	23	23	19	19	20	
Tyskland	35	20	8	8	6	26	12	9	5	15	11	7	11	5	10	
Somalia	37	24	25	36	42	20	23	33	37	22	28	37	27	30	18	
Sri Lanka	23	10	7	8	8	10	7	9	9	12	9	11	17	11	17	
Irak	19	26	23	18	17	20	24	22	27	22	21	31	18	22	23	
Iran	24	19	16	14	16	18	14	11	11	18	15	17	16	15	15	
Pakistan	52	42	36	32	27	45	35	31	26	33	29	26	30	25	25	
Vietnam	24	19	13	14	11	18	11	11	13	12	12	14	16	13	14	

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerede OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 50 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter og personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

Tabell B.10. Andel fattige blant innvandrere etter bosted, 1993-2007¹

Periode	1993-1995			1996-1998			1999-2001			2002-2004			2005-2007		
Bosted ²	Oslo	Ruralt	Tettsted	Oslo	Ruralt	Tettsted	Oslo	Ruralt	Tettsted	Oslo	Ruralt	Tettsted	Oslo	Ruralt	Tettsted
Innvandrere i alt	27	15	23	23	11	19	18	10	15	17	10	15	15	10	13
Flyktninger i alt	26	21	24	21	13	19	18	12	16	18	12	16	18	13	17
Utvalgte land															
Polen	19	9	15	19	6	14	15	6	12	14	6	11	10	6	9
Storbritannia	31	13	19	23	8	13	15	9	11	13	7	9	7	6	7
Russland	45	19	34	31	11	25	17	8	12	15	7	11	11	6	9
Tyrkia	29	26	31	28	28	28	26	21	25	24	18	22	21	16	20
Tyskland	23	10	14	20	8	12	13	8	8	11	8	7	7	6	5
Somalia	30	26	28	23	21	21	24	17	23	33	21	31	34	22	32
Sri Lanka	24	12	22	16	6	15	9	8	9	11	7	10	10	9	10
Irak	25	13	23	28	22	23	24	18	21	19	14	21	22	20	25
Iran	28	18	23	20	15	19	18	12	15	15	13	13	14	13	14
Pakistan	41	34	40	34	31	33	30	28	29	26	26	25	21	23	21
Vietnam	25	20	23	17	15	16	14	9	12	15	10	12	13	10	10
Norskfødte med innvandrerbakgrunn	29	18	26	22	16	21	21	13	19	18	13	17	15	15	15
Befolkningen for øvrig	4	2	3	3	2	2	3	2	2	3	2	3	3	2	2

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerede OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 50 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter, personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten og nyankomne voksne innvandrere (alder over 16 år og botid mindre enn 3 år) er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

² Bosted: Kategorien *tettsted* omfatter alle kommuner (inkludert Oslo) som er kategorisert som sentrale tjenesteytingskommuner (kode 7) i Statistisk sentralbyrås Standard for kommuneklassifisering 1994, mens resten av kommunene inngår i kategorien *ruralt*.

Tabell B.11. Andel fattige blant innvandrere 25-65 år etter utdanningsnivå, 1993-2007¹

Periode	1993-1995				1996-1998				1999-2001				2002-2004				2005-2007			
Utdanning ²	GS	VGS	U/HS	Ukjent	GS	VGS	U/HS	Ukjent	GS	VGS	U/HS	Ukjent	GS	VGS	U/HS	Ukjent	GS	VGS	U/HS	Ukjent
Innvandrere i alt	17	10	8	39	15	9	7	32	13	8	6	28	13	9	6	19	14	8	6	14
Flyktninger i alt	22	17	14	42	16	12	11	29	14	11	10	25	14	11	10	21	16	12	11	19
Utvalgte land																				
Polen	9	8	7	38	8	7	6	32	8	6	6	30	9	6	6	14	9	6	5	9
Storbritannia	7	5	5	48	6	5	4	41	6	6	5	51	6	5	4	23	6	5	3	12
Russland	:	:	:	:	:	:	:	:	4	6	5	32	5	6	6	15	5	6	5	10
Tyrkia	29	19	16	43	28	21	15	38	23	18	13	39	22	14	12	25	20	14	10	22
Tyskland	5	5	6	41	6	4	5	34	6	5	4	25	7	6	5	11	6	4	3	7
Somalia	25	20	17	41	20	19	17	28	21	17	19	26	27	30	28	29	33	33	36	24
Sri Lanka	15	12	13	35	9	8	10	24	7	6	7	17	9	6	8	15	11	6	7	14
Irak	20	24	15	27	21	18	16	35	22	17	14	27	18	18	16	21	24	23	19	25
Iran	22	19	14	37	18	16	11	36	16	13	9	30	16	12	8	20	15	12	8	19
Pakistan	38	31	27	49	31	25	22	44	27	20	18	44	24	19	16	33	21	16	12	27
Vietnam	21	18	11	29	17	12	7	28	11	8	5	19	11	9	7	18	12	9	6	14
Norskfødte med innvandrerbakgrunn	6	4	3	37	5	2	2	33	7	3	2	37	12	4	4	33	11	5	3	31
Befolkningen for øvrig	3	1	1	14	3	1	1	12	3	1	1	10	3	1	1	8	3	1	1	9

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerede OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 50 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter, personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten og nyankomne voksne innvandrere (alder over 16 år og botid mindre enn 3 år) er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

² Utdanningskoder: grunnskole utdanning (GS), videregående utdanning (VGS), universitets/høyskole utdanning (U/HS)

Tabell B.12. Andel fattige blant innvandrere 25-65 år etter tilknytning til yrkeslivet, 1993-2007¹

Periode	1993-1995				1996-1998				1999-2001				2002-2004				2005-2007			
Yrkestilknytning ²	Arbeid, heltid	Arbeid, deltid	Ledig	Sosialhjelp	Arbeid, heltid	Arbeid, deltid	Ledig	Sosialhjelp	Arbeid, heltid	Arbeid, deltid	Ledig	Sosialhjelp	Arbeid, heltid	Arbeid, deltid	Ledig	Sosialhjelp	Arbeid, heltid	Arbeid, deltid	Ledig	Sosialhjelp
Innvandrere i alt ..	3	4	19	26	3	4	17	21	2	4	13	24	2	4	14	24	2	3	16	25
Flyktninger i alt	2	5	21	26	2	4	17	20	2	3	13	22	2	4	15	24	2	4	18	25
Utvalgte land																				
Polen	2	3	12	18	1	3	11	13	1	2	9	16	1	2	11	19	2	2	14	26
Storbritannia ..	7	2	10	12	3	3	8	15	2	2	8	19	2	3	7	18	1	3	10	20
Russland	:	:	:	:	:	:	:	:	3	5	5	12	3	1	9	16	2	2	8	14
Tyrkia	6	4	35	34	5	6	32	39	6	7	27	38	6	9	25	35	6	9	23	36
Tyskland	1	2	8	15	1	2	7	18	1	2	6	21	1	2	8	14	1	3	11	14
Somalia ..	:	:	23	27	:	:	19	20	:	:	16	22	6	12	27	28	8	9	27	26
Sri Lanka	2	5	13	17	2	4	9	11	2	2	6	18	2	2	7	21	2	2	12	30
Irak	:	:	17	23	:	:	20	22	:	:	16	24	4	7	15	23	4	7	25	30
Iran	2	5	20	19	1	4	19	19	2	4	18	20	1	4	16	20	2	3	18	21
Pakistan ..	17	19	42	44	14	14	35	40	13	16	30	42	12	10	26	42	10	9	23	43
Vietnam ..	2	4	24	26	2	2	20	23	1	3	11	21	2	4	12	26	1	4	14	26
Norskfødte med innvandrerbakgrunn	1	1	10	21	0	1	8	15	1	1	11	16	1	2	15	24	1	2	11	27
Befolkningen for øvrig	0	0	5	8	0	0	6	9	0	1	6	10	0	1	6	11	0	1	7	13

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerede OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 50 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter, personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten og nyankomne voksne innvandrere (alder over 16 år og botid mindre enn 3 år) er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

² Opplysningene om arbeidsledighet er hentet fra FD-trygd og SOFA-filer fra Gruppe for arbeidsmarkedsstatistikk (SSB). Personer inngår i kategorien ledig dersom de har vært registrert som arbeidsledig i løpet av treårsperioden og inngår ellers i kategorien sosialhjelp dersom de har mottatt sosialhjelp i løpet av treårsperioden. Opplysninger om arbeidstid er hentet fra AA-registeret for begynnelsen av hver treårsperiode. Dersom personer verken inngår i kategorien ledig eller sosialhjelp og har avtalt arbeidstid over 30 timer per uke så vil de inngå i kategorien arbeid, heltid og dersom arbeidstiden er mindre enn 30 timer så inngår de i kategorien arbeid, deltid.

Tabell B.13 Andel fattige blant innvandrere i hushold bestående av to voksne og barn etter antall heltids yrkesaktive voksne i husholdet, 1993-2007¹

Periode	1993-1995			1996-1998			1999-2001			2002-2004			2005-2007		
	Ingen	En	To	Ingen	En	To	Ingen	En	To	Ingen	En	To	Ingen	En	To
Antall voksne i arbeid ²															
Innvandrere i alt	29	7	1	23	6	1	22	6	1	22	6	1	22	5	1
Flyktninger i alt	28	7	1	20	6	1	21	6	1	21	6	1	24	6	1
Utvalgte land															
Polen	17	3	0	16	2	0	13	2	1	13	2	0	13	3	1
Storbritannia	18	4	0	17	3	0	18	3	0	18	3	0	14	2	0
Russland	:	:	:	29	2	2	13	1	1	9	2	0	9	2	1
Tyrkia	39	18	5	42	15	0	38	15	3	34	13	3	32	12	3
Tyskland	15	1	0	17	1	0	15	1	0	12	2	1	9	2	0
Somalia	18	:	:	22	9	8	25	15	0	34	20	3	34	22	0
Sri Lanka	21	6	0	13	4	0	10	3	0	12	3	1	15	4	1
Irak	16	:	:	25	19	0	22	18	1	21	8	5	33	12	1
Iran	23	4	0	22	4	1	17	3	1	17	4	1	19	6	1
Pakistan	51	27	15	42	25	8	39	21	10	35	18	8	30	16	6
Vietnam	30	8	2	23	7	1	23	4	1	25	5	1	22	4	0
Norskfødte med innvandrerbakgrunn ..	40	15	3	32	12	3	31	12	2	29	10	2	29	9	2
Befolkningen for øvrig	4	1	0	4	1	0	4	1	0	5	1	0	4	1	0

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerende OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 50 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter, personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten og nyankomne voksne innvandrere (alder over 16 år og botid mindre enn 3 år) er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

² Opplysninger om arbeidstid er hentet fra AA-registeret for begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsarbeid innebærer en avtalt arbeidstid over 30 timer per uke.

Tabell B.14. Varighet av fattigdom blant innvandrere etter ankomstkohort, andelen av fattige i en treårsperiode (vertikalt) som også er fattig i andre perioder (horisontalt), 1993-2007²

	1993-1995	1996-1998	1999-2001	2002-2004	2005-2007		1993-1995	1996-1998	1999-2001	2002-2004	2005-2007
A. Innvandrere i alt						B. Norskfødte med innvandrerbakgrunn					
1993-1995	100	42	31	27	25	1993-1995	100	46	34	25	19
1996-1998	52	100	49	38	33	1996-1998	60	100	47	31	22
1999-2001	45	57	100	55	43	1999-2001	53	56	100	45	30
2002-2004	40	45	56	100	56	2002-2004	47	45	55	100	42
2005-2007	36	39	44	57	100	2005-2007	43	39	44	52	100
C. Befolkningen for øvrig						D. Flyktninger, i alt					
1993-1995	100	30	20	14	11	1993-1995	100	34	24	22	21
1996-1998	38	100	37	22	16	1996-1998	44	100	44	33	31
1999-2001	27	40	100	37	23	1999-2001	37	50	100	51	42
2002-2004	17	21	33	100	34	2002-2004	33	38	51	100	58
2005-2007	14	16	21	36	100	2005-2007	30	33	39	54	100
E. Ankomstkohort, 1966-1970						F. Ankomstkohort, 1971-1975					
1993-1995	100	52	39	31	30	1993-1995	100	51	37	33	27
1996-1998	64	100	59	43	35	1996-1998	64	100	51	42	33
1999-2001	52	64	100	55	44	1999-2001	55	62	100	59	43
2002-2004	49	57	66	100	56	2002-2004	55	55	64	100	55
2005-2007	52	50	57	60	100	2005-2007	51	49	54	64	100
G. Ankomstkohort, 1976-1980						H. Ankomstkohort, 1981-1985					
1993-1995	100	48	34	29	27	1993-1995	100	47	35	30	26
1996-1998	56	100	49	38	34	1996-1998	59	100	50	40	33
1999-2001	48	59	100	56	42	1999-2001	50	56	100	54	42
2002-2004	42	48	58	100	55	2002-2004	44	46	55	100	54
2005-2007	41	44	46	58	100	2005-2007	39	39	43	56	100
I. Ankomstkohort, 1986-1989						J. Ankomstkohort, 1990-1992					
1993-1995	100	42	32	28	26	1993-1995	100	33	25	22	21
1996-1998	52	100	50	38	35	1996-1998	41	100	47	35	30
1999-2001	43	56	100	55	44	1999-2001	37	55	100	52	41
2002-2004	38	42	54	100	58	2002-2004	33	42	54	100	56
2005-2007	35	38	43	57	100	2005-2007	30	35	42	55	100

Tabell B.15. Varighet av fattigdom blant innvandrere etter landbakgrunn, andelen av fattige i en treårsperiode (vertikalt) som også er fattig i andre perioder (horisontalt), 1993-2007²

	1993-1995	1996-1998	1999-2001	2002-2004	2005-2007		1993-1995	1996-1998	1999-2001	2002-2004	2005-2007
A. Landbakgrunn, Polen						B. Landbakgrunn, Somalia					
1993-1995	100	43	34	30	28	1993-1995	100	36	27	38	42
1996-1998	48	100	51	41	37	1996-1998	41	100	44	41	44
1999-2001	41	55	100	53	42	1999-2001	30	43	100	65	61
2002-2004	37	45	55	100	57	2002-2004	29	27	45	100	72
2005-2007	33	40	41	54	100	2005-2007	26	23	33	57	100
C. Landbakgrunn, Storbritannia						D. Landbakgrunn, Tyrkia					
1993-1995	100	43	37	32	32	1993-1995	100	48	36	31	28
1996-1998	57	100	58	49	44	1996-1998	51	100	53	38	31
1999-2001	43	51	100	64	48	1999-2001	43	62	100	54	40
2002-2004	29	34	51	100	57	2002-2004	42	49	60	100	52
2005-2007	29	31	38	57	100	2005-2007	43	45	51	59	100
E. Landbakgrunn, Russland						F. Landbakgrunn, Irak					
1993-1995	100	19	23	16	16	1993-1995	100	40	35	28	28
1996-1998	30	100	50	20	30	1996-1998	25	100	49	31	27
1999-2001	35	50	100	55	40	1999-2001	23	51	100	50	37
2002-2004	26	21	58	100	53	2002-2004	20	36	55	100	52
2005-2007	31	38	50	63	100	2005-2007	20	30	41	52	100
G. Landbakgrunn, Sri Lanka						H. Landbakgrunn, Iran					
1993-1995	100	29	21	19	20	1993-1995	100	35	24	21	22
1996-1998	42	100	50	38	35	1996-1998	39	100	38	30	29
1999-2001	32	50	100	59	48	1999-2001	33	46	100	47	41
2002-2004	23	32	49	100	64	2002-2004	31	39	50	100	57
2005-2007	20	24	33	52	100	2005-2007	29	33	39	51	100
I. Landbakgrunn, Vietnam						J. Landbakgrunn, Pakistan					
1993-1995	100	33	19	17	15	1993-1995	100	54	42	35	28
1996-1998	46	100	36	30	23	1996-1998	65	100	55	42	33
1999-2001	39	53	100	47	34	1999-2001	59	63	100	56	40
2002-2004	34	42	45	100	49	2002-2004	56	56	65	100	53
2005-2007	32	35	34	52	100	2005-2007	53	52	55	64	100

Tabell B.16. Andel langtidsfattige blant innvandrere etter landbakgrunn og ankomstkohort, 1993-2007¹

	Kjønn			Ankomstkohort (for innvandrere)						
	I alt	Menn	Kvinner	1966-1970	1971-1975	1976-1980	1981-1985	1986-1989	1990-1992	
Innvandrere i alt	8	9	6	3	6	6	6	9	11	
Flyktninger i alt	10	11	8	:	7	7	6	9	13	
Utvalgte land										
Polen	5	6	4	:	:	:	5	5	6	
Storbritannia	2	3	2	1	2	2	2	3	6	
Russland	3	4	2	:	:	:	:	:	2	
Tyrkia	15	16	14	:	12	9	11	19	21	
Tyskland	4	3	4	1	3	5	4	5	7	
Somalia	23	27	15	:	:	:	:	20	26	
Sri Lanka	4	4	4	:	:	:	4	5	4	
Irak	15	15	15	:	:	:	:	16	15	
Iran	9	10	8	:	:	:	:	9	11	
Pakistan	17	17	17	:	15	14	16	22	23	
Vietnam	8	8	7	:	:	:	6	8	9	
Norskfødte med innvandrerbakgrunn	8	9	8							
Befolkningen for øvrig	1	1	1							

¹ Resultatene er basert på langtidsinntekt (summen av inntektene mellom 1993 og 2007), medregnet verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerte OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 50 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt. Kun personer som var i bosatt i Norge i hele perioden 1993 til 2007 er med i disse beregningene.

² (Tabell B.14-B.15) Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerte OECD-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 50 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter, personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten og nyankomne voksne innvandrere (alder over 16 år og botid mindre enn 3 år) er ekskludert fra fattigpopulasjonen. Kun personer som var i bosatt i Norge i hele perioden 1993 til 2007 er med i disse beregningene.

Vedlegg C: Resultater basert på EU-skala

Tabell C.1. Andel fattige blant innvandrere etter kjønn, 1993-2007¹

Periode	1993-1995			1996-1998			1999-2001			2002-2004			2005-2007		
Kjønn	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
Innvandrere i alt	31	34	28	27	29	25	22	24	20	22	24	21	22	23	21
Flyktninger i alt	43	43	41	36	36	35	28	28	28	30	31	29	31	31	31
Utvalgte land															
Polen	20	23	18	16	18	15	14	17	13	15	15	14	14	14	13
Storbritannia	19	21	15	14	15	12	14	15	11	12	13	11	10	10	10
Russland	:	:	:	22	24	22	15	19	14	14	16	13	17	21	15
Tyrkia	49	49	50	44	44	45	37	36	39	35	34	37	33	31	35
Tyskland	16	17	15	14	15	13	12	13	12	11	11	10	9	10	9
Somalia	53	55	50	47	50	42	44	46	42	51	53	48	53	54	52
Sri Lanka	27	25	32	19	18	21	14	14	15	17	17	16	18	18	18
Irak	50	52	46	53	52	54	46	46	46	43	43	45	48	46	51
Iran	42	43	40	35	36	33	27	28	26	28	29	26	27	28	26
Pakistan	57	55	59	50	49	52	43	42	45	39	38	41	35	33	36
Vietnam	42	42	41	32	32	31	22	22	22	22	22	22	21	20	21
Norskfødte med innvandrerbakgrunn ..	40	39	40	36	36	36	29	29	29	28	28	28	28	28	28
Befolkningen for øvrig	5	5	6	5	5	6	4	4	4	5	5	5	4	4	4

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerende EU-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 60 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter, personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten og nyankomne voksne innvandrere (alder over 16 år og botid mindre enn 3 år) er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

Tabell C.2. Andel fattige blant innvandrere etter alder, 1993-2007¹

Periode	1993-1995				1996-1998				1999-2001				2002-2004				2005-2007			
Aldersgruppe	Under 16 år	16-39 år	40-65 år	Over 65 år	Under 16 år	16-39 år	40-65 år	Over 65 år	Under 16 år	16-39 år	40-65 år	Over 65 år	Under 16 år	16-39 år	40-65 år	Over 65 år	Under 16 år	16-39 år	40-65 år	Over 65 år
Innvandrere i alt	32	34	23	54	32	28	22	52	23	22	19	49	23	24	19	44	28	23	19	30
Flyktninger i alt	34	44	44	69	34	33	41	66	25	26	31	67	27	29	30	65	35	30	30	44
Utvalgte land																				
Polen	17	22	16	:	12	17	14	:	11	14	13	:	14	15	12	:	8	14	12	37
Storbritannia	11	22	16	:	14	18	11	28	10	17	11	24	13	16	9	17	9	11	9	16
Russland	20	36	36	:	10	25	24	:	5	17	14	:	4	14	15	:	9	20	17	:
Tyrkia	48	48	51	:	52	41	48	:	48	35	39	:	45	34	34	:	40	31	33	:
Tyskland	14	22	10	:	17	18	10	:	9	13	10	36	7	11	9	30	9	8	8	20
Somalia	31	60	63	:	38	48	62	:	32	46	60	:	37	52	62	:	48	52	63	:
Sri Lanka	27	26	36	:	24	17	27	:	12	11	20	:	11	13	20	:	17	16	18	:
Irak	24	59	65	:	48	54	60	:	34	50	52	:	34	44	50	:	56	44	53	:
Iran	38	42	48	:	38	33	38	:	21	27	31	:	30	27	27	53	35	26	27	43
Pakistan	62	55	56	:	60	48	48	:	56	41	41	89	47	38	37	77	45	33	33	53
Vietnam	37	40	48	:	40	27	37	59	25	17	26	57	26	18	24	56	26	18	22	41
Norskfødte med innvandrerbakgrunn ..	43	18	:	:	40	17	:	:	32	15	:	:	31	16	:	:	33	15	:	:
Befolkningen for øvrig	5	5	6	35	5	4	5	30	5	4	4	23	5	5	4	16	5	4	4	13

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerende EU-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 60 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter, personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten og nyankomne voksne innvandrere (alder over 16 år og botid mindre enn 3 år) er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

Tabell C.3. Andel fattige blant innvandrere etter type hushold, 1993-2007¹

Periode	1993-1995				1996-1998				1999-2001				2002-2004				2005-2007			
Type hushold ²	Enslige	Par uten barn	Par med barn	Enslige for-eldre	Enslige	Par uten barn	Par med barn	Enslige for-eldre	Enslige	Par uten barn	Par med barn	Enslige for-eldre	Enslige	Par uten barn	Par med barn	Enslige for-eldre	Enslige	Par uten barn	Par med barn	Enslige for-eldre
Innvandrere i alt	48	19	27	26	41	19	24	23	36	15	18	22	38	15	19	25	32	13	20	27
Flyktninger i alt	52	32	41	30	44	33	34	27	42	27	23	26	47	27	25	31	39	24	29	32
Utvalgte land																				
Polen	47	13	13	24	45	11	9	18	42	10	7	17	39	10	7	16	24	9	7	17
Storbritannia	49	10	8	16	37	8	7	12	36	8	6	11	31	6	7	13	22	6	6	13
Russland	:	:	30	:	52	20	15	23	41	11	8	10	34	11	8	14	29	9	16	19
Tyrkia	61	38	49	41	50	36	45	35	49	32	37	29	48	29	35	38	39	27	32	37
Tyskland	40	11	7	14	33	9	7	15	26	9	7	12	22	8	6	11	17	8	5	11
Somalia	65	:	49	34	56	50	50	27	53	31	45	32	60	36	53	40	54	42	58	45
Sri Lanka	31	19	27	:	24	13	18	30	31	9	10	23	44	13	12	20	35	15	14	24
Irak	61	:	46	:	54	52	56	36	52	38	47	28	47	37	44	42	43	32	52	41
Iran	52	36	41	25	45	31	33	25	42	23	22	24	43	22	24	24	36	23	25	25
Pakistan	60	47	58	52	55	39	51	46	51	38	43	40	54	33	39	40	40	30	34	40
Vietnam	54	33	41	28	43	26	30	24	35	20	17	22	41	22	15	26	31	21	15	33
Norskfødte med innvandrerbakgrunn	45	4	42	29	37	8	37	26	33	10	30	26	31	12	28	31	25	9	28	33
Befolkningen for øvrig	19	3	3	9	15	2	3	10	13	2	2	9	14	2	3	9	12	2	2	9

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerende EU-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 60 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter, personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten og nyankomne voksne innvandrere (alder over 16 år og botid mindre enn 3 år) er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

² Opplysningene er hentet fra et heldekkende husholdspanel for perioden 1993-2007 og gjelder ved begynnelsen av hver treårsperiode.

Tabell C.4. Andel fattige blant barn og unge under 25 år med innvandrerbakgrunn, 1993-2007¹

Periode	1993-1995			1996-1998			1999-2001			2002-2004			2005-2007		
Alder	Under 13 år	13-18 år	19-24 år	Under 13 år	13-18 år	19-24 år	Under 13 år	13-18 år	19-24 år	Under 13 år	13-18 år	19-24 år	Under 13 år	13-18 år	19-24 år
Innvandrere i alt	31	34	45	31	28	33	21	24	27	22	24	29	28	25	27
Flyktninger i alt	33	35	49	34	29	35	25	25	27	27	26	31	35	30	30
Utvalgte land															
Polen	19	13	29	13	9	23	12	9	16	13	11	17	9	8	18
Storbritannia	9	24	41	14	15	32	11	5	26	13	11	32	8	12	23
Russland	:	:	:	9	13	38	3	9	27	4	7	18	8	12	25
Tyrkia	46	50	49	52	48	42	49	39	32	45	39	34	39	34	31
Tyskland	:	:	:	:	:	:	8	15	:	6	9	23	8	9	18
Somalia	29	49	70	34	40	54	28	43	49	34	48	56	45	52	54
Sri Lanka	26	31	26	23	22	17	13	13	12	11	13	17	15	17	16
Irak	22	33	56	48	43	53	32	38	51	33	38	42	56	45	39
Iran	38	35	50	39	32	35	19	21	30	29	24	28	37	27	25
Pakistan	60	62	54	58	50	45	55	43	36	45	41	33	44	38	29
Vietnam	39	33	44	40	30	26	24	21	19	29	20	22	26	21	22
Norskfødte med innvandrerbakgrunn ...	44	34	16	40	27	23	33	23	18	32	22	18	34	20	17
Befolkningen for øvrig .	6	4	6	5	3	5	5	3	5	5	3	6	5	3	5

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerende EU-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 60 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter, personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten og nyankomne voksne innvandrere (alder over 16 år og botid mindre enn 3 år) er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

Tabell C.5. Andel fattige blant innvandrere etter botid og innvandringsgrunn, 1993-2007¹

Periode	1993-1995				1996-1998				1999-2001				2002-2004				2005-2007			
Botid	Under 3 år	3-6 år	7-10 år	11 år og over	Under 3 år	3-6 år	7-10 år	11 år og over	Under 3 år	3-6 år	7-10 år	11 år og over	Under 3 år	3-6 år	7-10 år	11 år og over	Under 3 år	3-6 år	7-10 år	11 år og over
Innvandrere i alt ...	51	41	29	21	38	37	29	19	31	25	27	18	35	27	23	19	32	29	24	18
Innvandringsgrunn																				
Arbeid	38	45	:	:	34	35	:	:	25	22	23	:	23	16	13	24	16	12	9	16
Familie	39	40	:	:	31	31	32	:	24	24	25	21	21	21	24	23	18	17	21	22
Flukt	70	46	32	27	51	44	32	22	51	30	31	22	50	42	26	25	47	42	37	23
Annet	36	33	28	20	25	22	25	18	21	15	19	17	29	15	11	16	29	17	11	14
Utvalgte land																				
Polen	31	26	17	13	23	18	17	13	17	17	15	13	21	17	14	14	18	13	15	13
Storbritannia	34	28	23	12	31	24	16	9	31	22	13	9	27	19	14	8	20	13	10	8
Russland	34	:	:	:	28	21	:	:	22	12	12	20	20	13	10	15	39	15	12	12
Tyrkia	69	61	45	43	51	57	48	37	38	43	44	35	35	36	44	35	38	33	37	33
Tyskland	42	23	18	11	29	27	13	10	19	19	14	10	15	13	13	9	14	10	9	8
Somalia	71	57	:	:	59	54	44	:	60	50	45	45	60	57	54	54	54	59	60	57
Sri Lanka	45	28	24	18	20	23	19	16	23	14	14	13	32	18	18	15	29	23	20	16
Irak	67	63	:	:	73	56	53	:	67	57	44	36	54	52	44	39	54	52	54	39
Iran	59	44	34	24	53	42	33	19	54	30	29	24	49	39	21	23	37	36	30	22
Pakistan	71	68	62	52	60	60	58	46	50	49	56	41	47	44	48	38	44	41	41	33
Vietnam	63	57	36	29	45	42	33	23	34	24	26	18	32	25	28	20	29	27	28	20

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerende EU-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 60 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter og personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten.

Tabell C.6. Andel fattige blant innvandrere etter lengste botid i husholdet (under 16 år) og innvandringsgrunn, 1993-2007¹

Periode	1993-1995				1996-1998				1999-2001				2002-2004				2005-2007			
Botid	Under 3 år	3-6 år	7-10 år	11-15 år	Under 3 år	3-6 år	7-10 år	11-15 år	Under 3 år	3-6 år	7-10 år	11-15 år	Under 3 år	3-6 år	7-10 år	11-15 år	Under 3 år	3-6 år	7-10 år	11-15 år
Innvandrere i alt ...	59	48	37	31	45	43	35	27	38	29	32	27	43	37	26	29	37	38	32	26
Innvandringsgrunn																				
Arbeid	39	49	:	:	40	41	:	:	30	31	29	28	27	22	19	27	18	15	14	18
Familie	47	56	44	39	45	45	43	36	39	33	34	31	37	31	32	31	32	25	29	30
Flukt	74	49	35	29	55	45	35	23	59	31	33	26	51	47	26	29	47	45	42	26
Annet	41	43	37	32	29	31	34	29	23	20	27	28	34	20	18	28	33	23	15	18
Utvalgte land																				
Polen	61	36	19	16	48	35	21	16	:	32	24	18	27	26	25	20	19	16	24	23
Storbritannia	40	43	42	38	41	36	28	23	41	40	21	24	36	31	22	23	24	20	14	22
Russland	:	:	:	:	47	30	39	43	40	18	13	:	38	23	14	17	53	25	19	15
Tyrkia	:	70	55	46	:	65	59	37	:	49	47	46	59	55	47	43	63	46	42	42
Tyskland	57	37	35	26	41	39	24	22	21	28	23	20	17	15	20	17	14	12	13	13
Somalia	72	59	53	13	60	55	46	56	61	52	47	44	58	59	56	55	50	59	63	59
Sri Lanka	56	29	:	:	43	25	19	19	42	20	17	12	50	29	18	15	46	32	24	17
Irak	66	66	47	75	74	58	57	37	69	59	46	39	51	56	44	42	52	54	55	39
Iran	59	47	37	22	56	45	35	23	58	34	30	26	53	43	22	25	41	39	34	26
Pakistan	:	74	65	54	:	64	60	51	:	57	56	53	60	55	47	49	64	53	46	47
Vietnam	64	62	40	30	:	45	35	24	:	32	27	22	:	:	33	26	:	:	40	25

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerende EU-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 60 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter og personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

Tabell C.7. Andel fattige blant innvandrere etter lengste botid i husholdet (16 år og over) og innvandringsgrunn, 1993-2007¹

Periode	1993-1995				1996-1998				1999-2001				2002-2004				2005-2007			
Botid	16-20 år	21-25 år	26-30 år	31 år og over	16-20 år	21-25 år	26-30 år	31 år og over	16-20 år	21-25 år	26-30 år	31 år og over	16-20 år	21-25 år	26-30 år	31 år og over	16-20 år	21-25 år	26-30 år	31 år og over
Innvandrere i alt ...	39	37	13	6	30	34	17	6	23	27	21	6	24	22	22	7	26	21	19	8
Innvandringsgrunn																				
Arbeid	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Familie	53	41	18	14	38	42	17	11	33	33	21	9	29	26	23	9	29	26	20	9
Flukt	31	24	17	13	25	25	13	8	17	20	13	8	19	18	16	7	26	17	17	8
Annet	38	37	12	5	31	34	17	5	26	28	22	5	26	23	22	7	26	22	20	8
Utvalgte land																				
Polen	18	22	16	11	13	17	17	9	14	15	17	7	16	15	12	8	17	14	15	6
Storbritannia	27	20	10	4	29	17	12	4	25	19	9	4	19	19	12	5	21	16	14	6
Russland	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	6	.	.	.	6
Tyrkia	47	47	16	16	36	43	18	13	37	28	33	12	41	30	28	15	39	30	26	20
Tyskland	34	24	12	5	22	26	14	6	26	25	12	5	17	20	12	6	14	17	12	5
Somalia	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Sri Lanka	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	13	.	.	.	17	14	7	5
Irak	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	45	31	16	9
Iran	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	19	7	.	.	23	28	10
Pakistan	55	59	25	14	52	49	42	14	46	42	38	21	44	39	38	30	44	37	32	26
Vietnam	.	.	.	.	25	.	.	.	16	22	.	.	17	17	.	9	22	17	17	8

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerende EU-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 60 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter og personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

Tabell C.8. Andel fattige blant innvandrere etter ankomstkohort (1971-1989), innvandringsgrunn og landbakgrunn¹

Ankomstkohort	1971-1975					1976-1980					1981-1985					1986-1989				
Tidsperiode	93-95	96-98	99-01	02-04	05-07	93-95	96-98	99-01	02-04	05-07	93-95	96-98	99-01	02-04	05-07	93-95	96-98	99-01	02-04	05-07
Innvandrere i alt	25	22	18	17	15	24	21	17	17	15	26	21	18	17	16	38	29	24	23	22
Innvandringsgrunn																				
Flukt	24	22	21	17	14	29	24	19	19	18	29	21	16	17	16	43	32	26	25	24
Annet	25	22	18	17	15	23	20	17	16	15	26	21	19	17	16	32	26	22	21	18
Utvalgte land																				
Polen	13	13	14	14	14	9	8	11	10	11	16	15	13	14	12	24	17	16	14	13
Storbritannia	11	8	8	6	6	16	12	10	9	8	21	12	10	11	9	26	16	13	10	10
Russland	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Tyrkia	47	41	32	29	27	41	37	29	27	25	42	35	34	34	32	59	48	41	40	35
Tyskland	14	12	10	9	7	15	12	11	11	9	15	11	12	11	8	19	13	12	10	8
Somalia	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	56	44	44	54	57
Sri Lanka	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	22	18	13	14	13	27	19	14	16	17
Irak	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	63	53	43	42	42
Iran	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	25	19	23	20	17	43	33	25	22	22
Pakistan	52	46	37	33	27	51	44	37	35	30	60	50	43	37	30	67	58	53	46	38
Vietnam	.	.	.	.	.	31	25	20	19	17	32	22	15	16	16	55	33	24	23	21

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerende EU-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 60 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter og personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

Tabell C.9. Andel fattige blant innvandrere etter ankomstkohort (1990-2004), innvandringsgrunn og landbakgrunn¹

Ankomstkohort	1990-1992					1993-1995					1996-1998			1999-2001		2002-2004
Tidsperiode	93-95	96-98	99-01	02-04	05-07	96-98	99-01	02-04	05-07	99-01	02-04	05-07	02-04	05-07	05-07	
Innvandrere i alt	50	36	27	25	24	38	24	22	20	30	25	24	34	28	32	
Innvandringsgrunn																
Arbeid	40	34	22	21	19	34	22	13	10	24	15	9	22	10	16	
Familie	39	31	24	23	22	31	24	25	23	24	21	21	20	17	17	
Flukt	66	44	32	30	29	47	28	25	23	48	41	39	47	40	47	
Annet	36	22	14	13	11	24	14	11	9	20	14	11	26	16	26	
Utvalgte land																
Polen	30	18	13	14	14	22	16	15	14	17	14	14	22	13	17	
Storbritannia	33	21	14	14	14	30	20	13	9	30	16	10	26	11	19	
Russland	36	21	12	10	8	26	11	10	13	20	13	12	18	12	34	
Tyrkia	67	57	46	41	36	53	43	45	41	40	38	37	35	32	37	
Tyskland	40	25	16	12	10	30	17	13	10	19	13	9	14	8	14	
Somalia	68	54	46	55	58	56	49	54	58	58	56	59	60	60	56	
Sri Lanka	42	21	14	14	16	23	14	19	18	20	18	20	28	23	27	
Irak	66	54	43	34	31	69	52	50	48	67	55	55	53	49	56	
Iran	57	40	31	26	26	53	26	20	22	51	39	31	46	35	39	
Pakistan	69	61	56	46	42	60	50	48	43	49	44	40	46	41	44	
Vietnam	60	42	26	28	23	44	24	26	23	33	25	27	31	28	28	

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerede EU-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 60 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter og personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

Tabell C.10. Andel fattige blant innvandrere etter bosted, 1993-2007¹

Periode	1993-1995			1996-1998			1999-2001			2002-2004			2005-2007		
Bosted ²	Oslo	Ruralt	Tettsted	Oslo	Ruralt	Tettsted	Oslo	Ruralt	Tettsted	Oslo	Ruralt	Tettsted	Oslo	Ruralt	Tettsted
Innvandrere i alt	41	25	35	36	22	31	29	18	25	28	19	25	27	20	24
Flyktninger i alt	48	40	45	41	33	38	33	26	30	34	28	31	34	30	32
Utvalgte land															
Polen	29	16	24	27	11	21	23	11	18	23	12	18	18	12	15
Storbritannia	35	16	22	28	12	17	20	13	14	17	11	13	11	10	10
Russland	57	25	44	37	15	30	22	14	18	20	11	17	19	16	19
Tyrkia	51	45	51	46	44	44	39	36	38	38	34	36	35	29	34
Tyskland	27	14	18	24	13	16	18	12	13	14	11	10	10	10	8
Somalia	61	52	54	49	47	47	47	43	45	54	47	54	55	51	54
Sri Lanka	35	23	34	26	14	25	16	12	16	18	14	17	19	15	19
Irak	62	43	59	62	49	57	50	45	47	49	39	48	51	45	51
Iran	52	39	46	43	30	38	32	25	29	28	28	27	26	28	27
Pakistan	59	49	58	52	46	50	45	38	44	40	38	39	35	34	35
Vietnam	46	40	43	34	33	31	27	20	23	28	21	23	26	19	21
Norskfødte med innvandrerbakgrunn	47	33	43	42	30	38	35	24	31	32	25	29	30	28	29
Befolkningen for øvrig	8	5	6	7	5	5	6	4	5	7	4	5	6	4	5

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerede EU-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 60 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter, personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten og nyankomne voksne innvandrere (alder over 16 år og botid mindre enn 3 år) er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

² Bosted: Kategorien *tettsted* omfatter alle kommuner (inkludert Oslo) som er kategorisert som sentrale tjenesteytingskommuner (kode 7) i Statistisk sentralbyrås Standard for kommuneklassifisering 1994, mens resten av kommunene inngår i kategorien *ruralt*.

Tabell C.11. Andel fattige blant innvandrere 25-65 år etter utdanningsnivå, 1993-2007¹

Periode	1993-1995					1996-1998					1999-2001					2002-2004					2005-2007				
	GS	VGS	U/HS	U-kjent		GS	VGS	U/HS	U-kjent		GS	VGS	U/HS	U-kjent		GS	VGS	U/HS	U-kjent		GS	VGS	U/HS	U-kjent	
Utdanning ²																									
Innvandrere i alt	31	18	14	51		29	17	12	46		24	15	11	40		25	15	11	32		25	15	10	27	
Flyktninger i alt	47	34	29	65		38	29	24	55		28	22	20	45		30	22	19	45		30	21	18	43	
Uvalgte land																									
Polen	20	17	13	45		16	13	10	39		16	12	10	34		18	13	9	22		17	11	9	15	
Storbritannia	10	8	7	51		11	8	5	46		10	9	7	55		10	9	6	27		11	8	5	15	
Russland	:	:	:	:		:	:	:	:		9	12	10	38		12	11	10	21		13	10	7	27	
Tyrkia	50	37	27	63		45	33	22	56		37	29	21	52		36	27	19	41		35	23	17	37	
Tyskland	10	8	7	48		11	8	7	39		12	9	7	30		11	9	6	14		11	6	5	10	
Somalia	58	52	45	69		53	42	41	59		47	39	38	58		52	50	49	58		56	52	52	54	
Sri Lanka	28	22	20	47		18	15	15	34		13	11	10	23		17	11	12	25		20	12	11	25	
Irak	69	66	49	65		57	55	45	71		54	46	40	62		47	43	37	52		49	41	35	55	
Iran	51	41	29	61		42	34	22	58		35	27	17	50		33	22	14	46		30	22	14	42	
Pakistan	56	47	42	67		49	40	34	63		42	34	28	60		40	31	27	48		35	27	21	42	
Vietnam	45	32	21	61		34	25	14	52		22	16	10	35		22	16	11	34		21	16	10	29	
Norskfødte med innvandrerbakgrunn	11	7	5	49		10	4	4	37		12	6	4	41		18	7	6	42		19	9	5	42	
Befolkningen for øvrig	7	3	2	20		7	3	2	19		7	3	2	16		7	3	2	15		7	3	2	15	

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerede EU-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 60 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter, personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten og nyankomne voksne innvandrere (alder over 16 år og bolid mindre enn 3 år) er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

² Utdanningskoder: grunnskole utdanning (GS), videregående utdanning (VGS), universitets/høgskole utdanning (U/HS)

Tabell C.12. Andel fattige blant innvandrere 25-65 år etter tilknytning til yrkeslivet, 1993-2007¹

Periode	1993-1995						1996-1998						1999-2001						2002-2004						2005-2007					
	Arbeid, heltid	Arbeid, deltid	Ledig	Sosial- hjelp	Arbeid, heltid	Arbeid, deltid	Ledig	Sosial- hjelp	Arbeid, heltid	Arbeid, deltid	Ledig	Sosial- hjelp	Arbeid, heltid	Arbeid, deltid	Ledig	Sosial- hjelp	Arbeid, heltid	Arbeid, deltid	Ledig	Sosial- hjelp	Arbeid, heltid	Arbeid, deltid	Ledig	Sosial- hjelp						
Yrkestilknytning ²	5	7	44	46	5	7	41	43	4	4	7	32	44	4	4	7	34	47	4	7	37	49								
	5	10	54	49	5	7	46	44	4	4	8	35	46	5	5	8	39	50	5	8	44	51								
Uvalgte land																														
Polen	3	6	30	34	3	4	25	28	2	2	4	26	31	3	3	4	30	38	4	5	30	42								
Storbritannia	8	4	18	24	4	4	19	33	3	3	3	19	34	3	4	4	19	31	2	6	22	33								
Russland	:	:	:	:	:	:	:	:	5	5	9	18	22	5	3	3	19	32	3	3	26	45								
Tyrkia	11	14	67	56	12	14	56	58	12	14	14	48	57	11	14	14	52	57	11	16	46	59								
Tyskland	2	4	18	30	2	4	21	26	2	2	4	18	35	2	4	4	20	28	2	5	21	24								
Somalia	:	:	64	51	:	:	54	45	:	:	:	49	50	13	20	20	59	56	18	17	63	54								
Sri Lanka	5	9	32	31	5	6	27	25	3	3	4	14	33	4	5	5	21	38	4	6	27	47								
Irak	:	:	70	61	:	:	62	57	:	:	:	52	58	12	18	18	50	54	9	13	59	60								
Iran	4	14	53	39	4	8	47	40	5	5	10	42	42	3	7	41	45	4	4	8	42	45								
Pakistan	29	32	70	63	26	25	61	62	24	24	25	53	63	22	19	50	63	19	17	45	63	63								
Vietnam	5	7	53	53	5	7	45	44	3	3	7	29	41	4	8	29	47	4	9	32	48									
Norskfødte med innvandrerbakgrunn	1	2	21	29	1	2	22	24	2	2	3	23	27	2	5	25	38	3	4	25	43									
Befolkningen for øvrig	0	1	15	19	1	1	16	19	1	1	1	16	21	1	2	16	23	1	2	17	26									

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerte EU-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 60 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter, personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten og nyankomne voksne innvandrere (alder over 16 år og bodd mindre enn 3 år) er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

² Opplysningene om arbeidsledighet er hentet fra FD-trygd og SOFA-filer fra Gruppe for arbeidsmarkedsstatistikk (SSB). Personer inngår i kategorien ledig dersom de har vært registrert som arbeidsledig i løpet av treårsperioden og inngår ellers i kategorien sosialhjelp dersom de har mottatt sosialhjelp i løpet av treårsperioden. Opplysninger om arbeidstid er hentet fra AA-registeret for begynnelsen av hver treårsperiode. Dersom personer verken inngår i kategorien ledig eller sosialhjelp og har avtalt arbeidstid over 30 timer per uke så vil de inngå i kategorien arbeid, heltid og dersom arbeidstiden er mindre enn 30 timer så inngår de i kategorien arbeid, deltid.

Tabell C.13. Andel fattige blant innvandrere i hushold bestående av to voksne og barn etter antall heltids yrkesaktive voksne i husholdet, 1993-2007¹

Periode	1993-1995			1996-1998			1999-2001			2002-2004			2005-2007		
Antall voksne i arbeid ²	Ingen	En	To	Ingen	En	To	Ingen	En	To	Ingen	En	To	Ingen	En	To
Innvandrere i alt	48	15	3	43	13	3	38	11	2	38	12	3	39	12	2
Flyktninger i alt	56	21	4	47	16	2	42	13	2	43	14	2	47	16	2
Utvalgte land															
Polen	31	6	0	24	5	1	21	4	1	19	5	1	20	6	1
Storbritannia	24	5	0	21	5	1	24	4	1	25	5	1	19	6	0
Russland	:	:	:	34	4	2	21	2	2	18	4	1	27	6	1
Tyrkia	65	33	11	63	30	8	56	25	8	54	23	8	50	23	8
Tyskland	22	3	1	22	3	0	20	4	1	16	4	1	16	4	1
Somalia	51	:	:	55	30	8	51	31	3	60	42	7	63	46	3
Sri Lanka	40	19	4	28	14	4	19	7	1	22	8	3	26	10	2
Irak	48	:	:	61	29	0	53	33	2	51	26	8	64	30	8
Iran	50	18	6	46	17	2	36	10	3	39	10	3	38	13	3
Pakistan	70	47	18	62	43	15	55	36	16	50	31	15	46	27	10
Vietnam	59	19	4	48	18	3	40	11	1	42	11	1	36	11	1
Norskfødte med innvandrerbakgrunn ..	62	28	5	56	25	6	48	22	4	47	19	5	48	19	3
Befolkningen for øvrig	9	2	0	8	2	0	8	2	0	10	2	0	9	2	0

¹ Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerende EU-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 60 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter, personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten og nyankomne voksne innvandrere (alder over 16 år og botid mindre enn 3 år) er ekskludert fra fattigpopulasjonen.

² Opplysninger om arbeidstid er hentet fra AA-registeret for begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsarbeid innebærer en avtalt arbeidstid over 30 timer per uke.

Tabell C.14. Varighet av fattigdom blant innvandrere etter ankomstkohort, andelen av fattige i en treårsperiode (vertikalt) som også er fattig i andre perioder (horisontalt), 1993-2007

	1993-1995	1996-1998	1999-2001	2002-2004	2005-2007		1993-1995	1996-1998	1999-2001	2002-2004	2005-2007
A. Innvandrere i alt						B. Norskfødte med innvandrerbakgrunn					
1993-1995	100	57	42	38	36	1993-1995	100	62	44	35	26
1996-1998	67	100	57	47	43	1996-1998	76	100	56	41	30
1999-2001	61	70	100	63	54	1999-2001	69	73	100	56	38
2002-2004	57	59	64	100	65	2002-2004	66	63	66	100	50
2005-2007	54	55	56	66	100	2005-2007	60	58	56	61	100
C. Befolkningen for øvrig						D. Flyktninger, i alt					
1993-1995	100	36	24	20	17	1993-1995	100	52	37	34	33
1996-1998	44	100	40	29	23	1996-1998	66	100	52	43	40
1999-2001	33	44	100	44	30	1999-2001	62	68	100	60	52
2002-2004	24	28	39	100	41	2002-2004	58	58	62	100	65
2005-2007	21	23	28	42	100	2005-2007	56	54	53	64	100
E. Ankomstkohort, 1966-1970						F. Ankomstkohort, 1971-1975					
1993-1995	100	63	53	46	41	1993-1995	100	65	48	44	38
1996-1998	75	100	66	54	45	1996-1998	74	100	61	52	44
1999-2001	62	66	100	67	55	1999-2001	66	73	100	66	55
2002-2004	58	58	73	100	66	2002-2004	64	66	71	100	65
2005-2007	52	49	60	67	100	2005-2007	59	61	62	70	100
G. Ankomstkohort, 1976-1980						H. Ankomstkohort, 1981-1985					
1993-1995	100	61	43	40	38	1993-1995	100	58	43	40	37
1996-1998	69	100	56	47	44	1996-1998	70	100	58	49	44
1999-2001	60	68	100	65	55	1999-2001	61	67	100	63	53
2002-2004	56	59	66	100	65	2002-2004	57	58	63	100	63
2005-2007	54	56	57	67	100	2005-2007	53	52	54	64	100
I. Ankomstkohort, 1986-1989						J. Ankomstkohort, 1990-1992					
1993-1995	100	56	42	38	35	1993-1995	100	52	37	35	33
1996-1998	72	100	57	47	43	1996-1998	58	100	53	44	39
1999-2001	65	69	100	63	54	1999-2001	55	71	100	61	52
2002-2004	60	58	64	100	65	2002-2004	53	60	63	100	64
2005-2007	56	54	55	66	100	2005-2007	52	55	55	65	100

Tabell C.15. Varighet av fattigdom blant innvandrere etter landbakgrunn, andelen av fattige i en treårsperiode (vertikalt) som også er fattig i andre perioder (horisontalt), 1993-2007

	1993-1995	1996-1998	1999-2001	2002-2004	2005-2007		1993-1995	1996-1998	1999-2001	2002-2004	2005-2007
A. Landbakgrunn, Polen						B. Landbakgrunn, Somalia					
1993-1995	100	52	39	38	35	1993-1995	100	56	48	55	58
1996-1998	61	100	59	53	48	1996-1998	60	100	58	61	62
1999-2001	50	64	100	62	57	1999-2001	58	66	100	75	73
2002-2004	47	55	59	100	65	2002-2004	54	56	61	100	80
2005-2007	42	48	53	64	100	2005-2007	52	52	53	73	100
C. Landbakgrunn, Storbritannia						D. Landbakgrunn, Tyrkia					
1993-1995	100	48	42	37	37	1993-1995	100	66	50	48	42
1996-1998	56	100	56	49	48	1996-1998	73	100	63	53	46
1999-2001	48	56	100	61	54	1999-2001	66	76	100	68	56
2002-2004	37	42	53	100	66	2002-2004	66	66	71	100	64
2005-2007	31	34	39	55	100	2005-2007	63	63	64	70	100
E. Landbakgrunn, Russland						F. Landbakgrunn, Irak					
1993-1995	100	24	24	22	24	1993-1995	100	65	51	46	42
1996-1998	41	100	57	38	38	1996-1998	59	100	57	45	40
1999-2001	45	64	100	55	48	1999-2001	59	73	100	60	51
2002-2004	36	36	46	100	56	2002-2004	60	64	67	100	61
2005-2007	42	39	44	61	100	2005-2007	57	59	60	64	100
G. Landbakgrunn, Sri Lanka						H. Landbakgrunn, Iran					
1993-1995	100	38	23	24	25	1993-1995	100	50	36	31	32
1996-1998	55	100	43	38	37	1996-1998	62	100	50	38	37
1999-2001	44	58	100	60	54	1999-2001	58	65	100	54	48
2002-2004	39	43	51	100	66	2002-2004	58	58	63	100	64
2005-2007	34	35	38	55	100	2005-2007	56	53	53	61	100
I. Landbakgrunn, Vietnam						J. Landbakgrunn, Pakistan					
1993-1995	100	49	31	29	28	1993-1995	100	68	53	47	39
1996-1998	67	100	45	38	33	1996-1998	77	100	65	54	44
1999-2001	62	66	100	56	46	1999-2001	71	76	100	67	53
2002-2004	58	55	55	100	58	2002-2004	71	71	75	100	64
2005-2007	58	51	48	62	100	2005-2007	68	69	70	75	100

Tabell C.16. Andel langtidsfattige blant innvandrere etter landbakgrunn og ankomstkohort, 1993-2007¹

	I alt	Kjønn		Ankomstkohort (for innvandrere)					
		Menn	Kvinner	1966-1970	1971-1975	1976-1980	1981-1985	1986-1989	1990-1992
Innvandrere i alt	19	21	16	6	14	13	15	22	29
Flyktninger i alt	27	28	25	:	14	17	15	25	37
Utvählte land									
Polen	10	12	10	:	:	:	9	11	13
Storbritannia	5	6	5	3	4	5	6	7	10
Russland	9	9	8	:	:	:	:	:	6
Tyrkia	34	35	34	:	26	23	28	40	46
Tyskland	7	7	7	4	8	9	9	8	11
Somalia	59	64	48	:	:	:	:	56	62
Sri Lanka	11	11	11	:	:	:	10	11	11
Irak	45	47	42	:	:	:	:	48	45
Iran	24	26	21	:	:	:	:	23	30
Pakistan	36	36	37	:	29	31	36	45	50
Vietnam	23	23	23	:	:	:	16	26	33
Norskfødte med innvandrerbakgrunn	22	22	22						
Befolkningen for øvrig	3	3	3						

¹ Resultatene er basert på langtidsinntekt (summen av inntektene mellom 1993 og 2007), medregnet verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerende EU-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 60 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Kun personer som var i bosatt i Norge i hele perioden 1993 til 2007 er med i disse beregningene

² (Tabell C.14-C.15) Resultatene er basert på et utvidet inntektsbegrep som inkluderer verdien av mottatte kommunale tjenester. Den behovskorrigerende EU-skalaen benyttes for å beregne ekvivalentinntekter. Regionsspesifikke fattigdomsgrensene benyttes for å ta hensyn til pris- og levekårsforskjeller i ulike deler av landet. En person regnes som fattig dersom ekvivalentinntekten er mindre enn 60 prosent av medianen i fordelingen av ekvivalentinntekt i den regionen personen er bosatt i ved begynnelsen av hver treårsperiode. Heltidsstudenter, personer med formue som overstiger tre ganger medianinntekten og nyankomne voksne innvandrere (alder over 16 år og borte mindre enn 3 år) er ekskludert fra fattigpopulasjonen. Kun personer som var i bosatt i Norge i hele perioden 1993 til 2007 er med i disse beregningene.

Figurregister

3.1. Inntektssammensetning for innvandrere (målt i 1998-priser).....	19
3.2. Utviklingen i sammensetningen av inntekt for innvandrere etter type hushold (målt i 1998-priser)	20
3.3. Inntektssammensetning for innvandrere etter ankomstkohort (målt i 1998-priser)	21
3.4. Inntektssammensetning for innvandrere etter landbakgrunn (målt i 1998-priser).....	22
3.5. Inntektssammensetning for fattige og ikke-fattige innvandrere (målt i 1998-priser).....	24
5.1. Inntektssammensetningen for innvandrere som skifter fattigdomsstatus	36

Tabellregister

4.1. Andel fattige blant innvandrere etter kjønn, 1993-2007	27
4.2. Andel fattige blant innvandrere etter alder, 1993-2007	28
4.4. Andel fattige blant barn og unge under 25 år med innvandrerbakgrunn, 1993-2007 ...	30
4.5. Andel fattige blant innvandrere etter botid og innvandringsgrunn, 1993-2007	31
4.7. Andel fattige blant innvandrere etter bosted, 1993-2007	32
4.8. Andel fattige blant innvandrere 25-65 år etter utdanningsnivå, 1993-2007	32
4.9. Andel fattige blant innvandrere 25-65 år etter tilknytning til yrkeslivet, 1993-2007	33
4.10. Andel fattige blant innvandrere i hushold bestående av to voksne og barn etter antall heltids yrkesaktive voksne i husholdet, 1993-2007	33
5.1. Andelen av fattige i en treårsperiode (vertikalt) som også er fattige i andre treårsperioder (horisontalt)	36

Vedlegg

A.1. Behovskorrigert OECD og EU-skala etter størrelsen på husholdet og alder	49
A.2. Fattigdom etter inntekt etter skatt/utvidet inntekt, OECD/EU-ekvivalensskala med og uten behovskorrigerings og landsspesifikke/regionsspesifikke fattigdomsgrenser, 2005-2007	50
B.1. Andel fattige blant innvandrere etter kjønn, 1993-2007	51
B.2. Andel fattige blant innvandrere etter alder, 1993-2007	51
B.3. Andel fattige blant innvandrere etter type hushold, 1993-2007	52
B.4. Andel fattige blant barn og unge under 25 år med innvandrerbakgrunn, 1993-2007	52
B.5. Andel fattige blant innvandrere etter botid og innvandringsgrunn, 1993-2007	53
B.6. Andel fattige blant innvandrere etter lengste botid i husholdet (under 16 år) og innvandringsgrunn, 1993-2007	53
B.7. Andel fattige blant innvandrere etter lengste botid i husholdet (16 år og over) og innvandringsgrunn, 1993-2007	54
B.8. Andel fattige blant innvandrere etter ankomstkohort (1971-1989), innvandringsgrunn og landbakgrunn	54
B.9. Andel fattige blant innvandrere etter ankomstkohort (1990-2004), innvandringsgrunn og landbakgrunn	55
B.10. Andel fattige blant innvandrere etter bosted, 1993-2007	55
B.11. Andel fattige blant innvandrere 25-65 år etter utdanningsnivå, 1993-2007	56
B.12. Andel fattige blant innvandrere 25-65 år etter tilknytning til yrkeslivet, 1993-2007	56
B.13. Andel fattige blant innvandrere i hushold bestående av to voksne og barn etter antall heltids yrkesaktive voksne i husholdet, 1993-2007	57
B.14. Varighet av fattigdom blant innvandrere etter ankomstkohort, andelen av fattige i en treårsperiode (vertikalt) som også er fattig i andre perioder (horisontalt), 1993- 2007	57
B.15. Varighet av fattigdom blant innvandrere etter landbakgrunn, andelen av fattige i en treårsperiode (vertikalt) som også er fattig i andre perioder (horisontalt), 1993-2007	58
B.16. Andel langtidsfattige blant innvandrere etter landbakgrunn og ankomstkohort, 1993-2007	58
C.2. Andel fattige blant innvandrere etter alder, 1993-2007	59
C.3. Andel fattige blant innvandrere etter type hushold, 1993-2007	60
C.4. Andel fattige blant barn og unge under 25 år med innvandrerbakgrunn, 1993-2007 ...	60
C.5. Andel fattige blant innvandrere etter botid og innvandringsgrunn, 1993-2007	61
C.6. Andel fattige blant innvandrere etter lengste botid i husholdet (under 16 år) og innvandringsgrunn, 1993-2007	61
C.7. Andel fattige blant innvandrere etter lengste botid i husholdet (16 år og over) og innvandringsgrunn, 1993-2007	62
C.8. Andel fattige blant innvandrere etter ankomstkohort (1971-1989), innvandringsgrunn og landbakgrunn	62
C.9. Andel fattige blant innvandrere etter ankomstkohort (1990-2004), innvandringsgrunn og landbakgrunn	63
C.10. Andel fattige blant innvandrere etter bosted, 1993-2007	63
C.11. Andel fattige blant innvandrere 25-65 år etter utdanningsnivå, 1993-2007	64
C.12. Andel fattige blant innvandrere 25-65 år etter tilknytning til yrkeslivet, 1993-2007	65
C.13. Andel fattige blant innvandrere i hushold bestående av to voksne og barn etter antall heltids yrkesaktive voksne i husholdet, 1993-2007	66
C.14. Varighet av fattigdom blant innvandrere etter ankomstkohort, andelen av fattige i en treårsperiode (vertikalt) som også er fattig i andre perioder (horisontalt), 1993-2007	66
C.15. Varighet av fattigdom blant innvandrere etter landbakgrunn, andelen av fattige i en treårsperiode (vertikalt) som også er fattig i andre perioder (horisontalt), 1993-2007	67
C.16. Andel langtidsfattige blant innvandrere etter landbakgrunn og ankomstkohort, 1993-2007	67